

Årsredovisning 2023

Foto: Håbo kommun

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Om årsredovisningen.....	3
1.2 Förord.....	4
1.3 Organisation.....	5
1.4 Sammanfattning.....	6
2 Förvaltningsberättelse	8
2.1 Översikt över verksamhetens utveckling.....	8
2.2 Den kommunala koncernen.....	10
2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	14
2.4 Händelser av väsentlig betydelse.....	22
2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	25
2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	28
2.7 Balanskravsresultat.....	58
2.8 Väsentliga personalförhållanden	60
2.9 Förväntad utveckling.....	65
3 Resultaträkning	67
4 Balansräkning	68
5 Kassaflödesanalys	69
6 Noter	71
7 Driftredovisning	86
8 Investeringsredovisning	92
8.1 Noter/upplysningar - Drift- och investeringsredovisning.....	96
9 Bilagor	101
Bilaga 1: Kvalitet och jämförelse med andra kommuner.....	101
Bilaga 2: Befolkning, boende och sysselsättning.....	108
Bilaga 3: Exploateringsredovisning	112
Bilaga 4: Särredovisning av VA- och avfallsverksamhet.....	116
Revisionsberättelse	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 Inledning

1.1 Om årsredovisningen

Årsredovisningen är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om kommunens samlade verksamhet och ekonomi under året samt hur skattemedlen har använts.

Årsredovisningen visar hur verksamheterna har finansierats och hur ekonomin ser ut vid årets slut. I årsredovisningen redovisas hur resultatet blev i förhållande till den antagna budgeten och hur väl målen för verksamheterna har uppfyllts.

Årsredovisningen utformas efter de krav som anges i lagen om kommunal bokföring och redovisning. Förutom de obligatoriska inslagen förvaltningsberättelse och ekonomisk redovisning ingår en inledning samt bilagor med kompletterande information.

Den vänder sig till dig som är invånare eller företagare i kommunen och alla andra som är intresserade av kommunens verksamhet och ekonomi.

1.2 Förord

Tillsammans för ett bättre Håbo

Vi vill inleda med att rikta ett stort tack till medarbetare, förtroendevalda, näringslivet, ideella organisationer och alla andra samverkansparter för ett fantastiskt och lärorikt år.

Tillsammans är ett viktigt ledord i vår kommun och det är också det som har präglat arbetet under 2023. Att skapa en bättre samtalston i politiken med fokus på möte, dialog och relationer har varit ett prioriterat område. För att vi ska kunna göra Håbo kommun till en ännu bättre plats att bo, leva och verka i behöver vi gemensamt ta ansvar.

Det har varit ett utmanande år och vi gick in i 2023 med ett ekonomiskt underskott, medvetna om att året skulle präglas av strikt ekonomistyrning. För att hantera det ekonomiska läget har det antagits handlingsplaner för ekonomi i balans. Den stora osäkerheten i vår omvärld med fortsatt krig i Ukraina, ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, ökad inflation och stigande räntor har bidragit till ett besvärligt ekonomiskt läge för Håbo och landets övriga kommuner. Vi har skickliga medarbetare i vår kommun som varje dag arbetar för att göra skillnad för de vi finns till för, Håbo kommuns medborgare. Tack för det arbete ni gör!

Våra medarbetare är vår viktigaste resurs. Vi har arbetat för att få en kontinuitet i kommunens verksamheter vilket är avgörande för att klara framtidens utmaningar och vara en lärande organisation. Under året har viktiga strategiska rekryteringar gjorts och vi har börjat arbeta över förvaltningsgränserna, tillsammans som en kommun.

Vi har under året utvecklat vårt förebyggande arbete gällande trygghet och säkerhet för våra medborgare genom att stärka organisationen med fler kompetenser. Tillsammans med polisen och andra myndigheter har vi arbetat effektivt för att möta den verklighet vi lever i. Det viktigaste arbetet sker tillsammans med medborgare, föreningar, näringsliv och ideella organisationer.

Vi ser fram emot att tillsammans med förtroendevalda, medarbetare och i dialog med medborgare, näringslivet och ideella organisationer fortsätta arbeta för att Håbo kommun ska vara en plats för hela livet!

Catherine Öhrqvist

Kommunstyrelsens ordförande

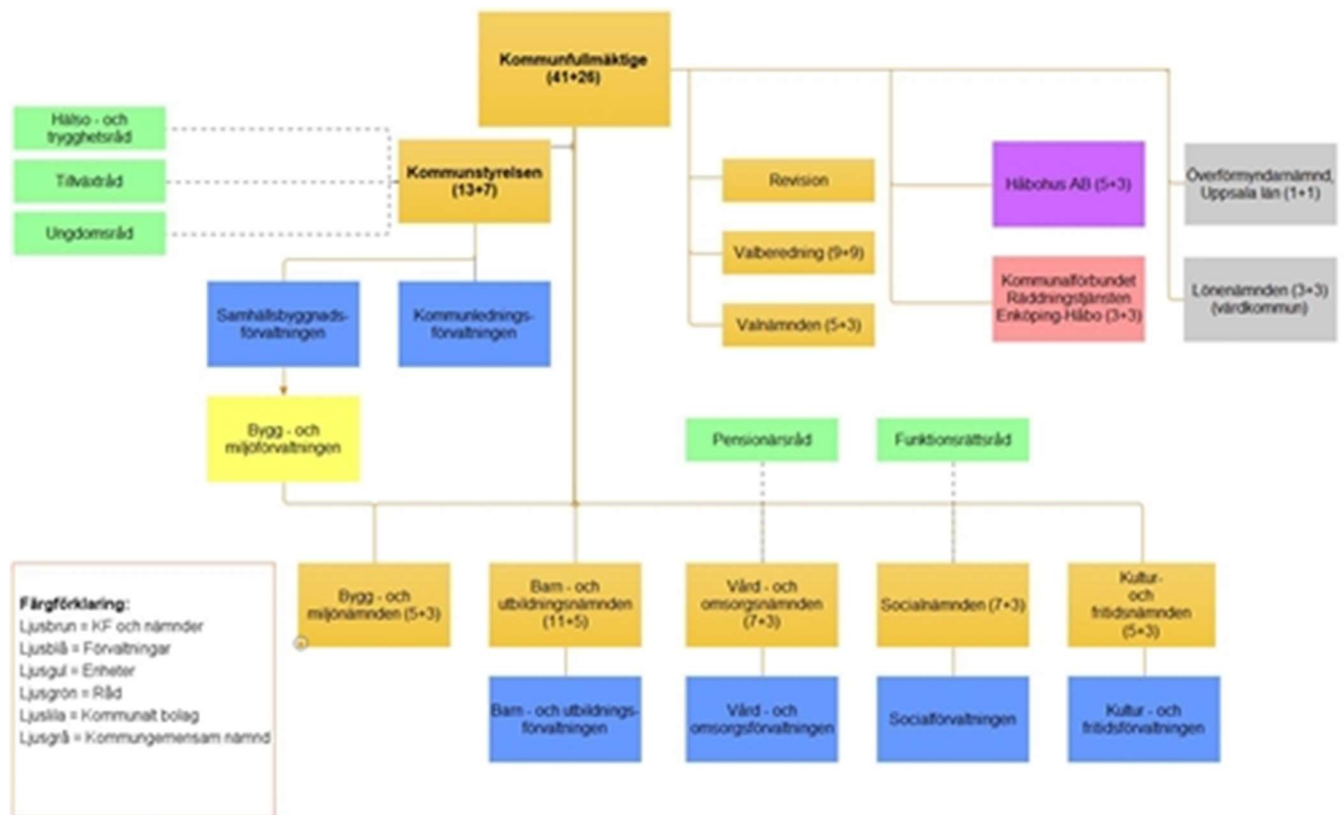
Terésa Zetterblad

Kommundirektör

1.3 Organisation

Håbo kommuns politiska organisation och tjänstemannaorganisation 2023

1.4 Sammanfattning

Håbo kommun har upprättat en årsredovisning för kommunens och bolagens verksamhet och ekonomi 2023. Årsredovisningen visar hur verksamheterna har finansierats och hur ekonomin ser ut vid årets slut. I årsredovisningen redovisas också hur resultatet blev i förhållande till den antagna budgeten och hur väl målen för verksamheterna har uppfyllts.

Måluppfyllelse

För perioden 2023 – 2026 ska fyra målområden med tillhörande strategier på kommunfullmäktiges nivå prioriteras. Dessa är tillika kommunens mål för god ekonomisk hushållning. Håbo kommun skall under perioden bli:

- En kommun med ekonomi i balans
- En attraktiv arbetsgivare
- En hållbar kommun
- En företagsvänlig kommun

Nämnderna har utifrån de fyra perspektiven målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi identifierat utvecklingsmål för perioden.

Måluppfyllelsen inom kommunens nämnder bedöms vara delvis uppfyllda för året.

Ekonomi

Kommunkoncernen visar på ett negativt resultat om 16,6 miljoner kronor.

Kommunen redovisar ett resultat på -38,4 miljoner kronor. Det innebär att balanskravet inte har nåtts och underskottet behöver återställas inom tre år, senast 2026. När realisations- och exploateringsvinster räknas av, återstår ett resultat på -81,7 miljoner kronor, vilket motsvarar ett negativt resultat om -5,5 procent. Håbohus har ett positivt resultat om 18,9 miljoner kronor. Räddningstjänsten har ett negativt resultat om 5,5 miljoner kronor och av detta är Håbo kommuns andel 35%.

Årets investeringar inom koncernen uppgår till 576 miljoner kronor och 463 miljoner kronor avser kommunen. De största investeringarna finns inom LSS boenden, Simhall, Futurums om- och nybyggnad, resecentrum, stationsstråket, Granåsens garage, kraftleden, VA ledningsnät samt gång- och cykelväg i Skokloster.

Kommunstyrelsen beslutade i september 2023 om restriktioner kring anställningar och inköp av varor och tjänster. Anställningsstopp infördes med undantag för tjänster som är avgörande för att kommunen ska klara av lagstadgade uppdrag alternativt som är nödvändiga för organisationens utveckling. De nämnder som har underskott har tagit fram åtgärder för att få en ekonomi i balans som redovisas i driftsredovisningen. Handlingsplaner för en ekonomi i balans med ett treårigt perspektiv har tagits fram av nämnderna för att skapa förutsättningar för en ekonomi i balans.

Personal

Vid årets utgång hade Håbo kommun 22 974 invånare vilket innebär en ökning med 209 invånare.

Antalet årsarbetare i hela koncernen är 1811. Kommunen har 1 770 årsarbetare, Håbohus har 20 årsarbetare och Räddningstjänsten har 21 årsarbetare i Bålsta.

Viktiga händelser i Håbo kommun:

- Arbetet med säkerhet och civilt försvar har varit i fokus under året då kunskap och information har förmedlats till medarbetare och kommuninvånare. Krigsplaceringar har bland annat införts för medarbetare i kommunen och krisledningsnämnden har utbildats kring sitt uppdrag.

- Företagsevenemangen och utvecklingsarbete kring näringsliv har genomförts. Det har varit öppet hus kvällar för företag i frågor relaterade till bygglov och tillstånd. Tillgängligheten till kommunen har förbättrats genom att skapa en digital servicefunktion för att underlätta kommunikation och ärendehantering gentemot företagare. Företagsfrukostar har arrangerats för att ge möjligheter till diskussion av aktuella ämnen och skapa förståelse för näringslivets villkor.
- Under året har även tillväxtrådets verksamhet utvecklats, bland annat genom att reglementet har uppdaterats och att rådets roll som remissinstans för större ärenden av intresse för tillväxtfrågorna har blivit tydligare.
- Barn i åldern 1-5 har minskat och detta har fått till följd att förskolan Råbydal har avvecklats och Viby förskolas hyresavtal sagts upp.
- En större utredning gällande ny skolstruktur inom barn- och utbildningsnämnden med färre högstadier pågår och fortsätter under 2024.
- Politiskt beslut har tagits att Pomona inom äldreomsorgen ska i drift igen med cirka 37 platser för särskilt boende/växelvårdsplatser/korttidsplatser.
- Byggnation av ny simhall pågår.
- Två nya gruppboendestäder har tillkommit, Frejas väg 1 och Dalvägen 11.
- Ny organisation av barn och unga trädde i kraft 1 januari 2023 som syftar till "en väg in" vilket leder till att barn och unga får stöd i öppna former som ett led i arbetet med barn och unga i kriminalitet.
- Kultur- och fritidsnämndens uppdrag och verksamheterna har fördelats till andra nämnder och förvaltningar inom kommunen.

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Översikt över verksamhetens utveckling

Här redovisas en översikt för utvecklingen av den kommunala koncernens och kommunens verksamhet de fem senaste åren.

Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter, mkr	493	518	720	585	603
Verksamhetens kostnader, mkr	-1 555	-1 582	-1 652	-1 786	-1 884
Årets resultat, mkr	28	85	267	66	-17
Soliditet 1)	24 %	26 %	30 %	28 %	26 %
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	14 %	17 %	22 %	22 %	19 %
Investeringar (netto) 2)	229	393	386	507	476
Självfinansieringsgrad investeringar 3)	54 %	47 %	96 %	39 %	28 %
Långfristig låneskuld, mkr	1 668	1 668	1 823	2 143	2 491

Årets resultat för koncernen uppgår till -17 miljoner kronor. Koncernen Håbo kommun redovisar därmed det lägsta resultatet under femårsperioden.

Resultatet före interna elimineringar uppgår för Håbohus AB till 18,9 miljoner kronor och Håbo kommuns andel av resultatet för Räddningstjänsten är -1,9 miljoner kronor.

Koncernens investeringar är fortsatt höga och uppgår till 476 miljoner kronor i år. Investeringarna har självfinansierats i låg grad, 28 procent, resten har finansierats genom nyupplåning.

Soliditeten, som är ett mått på kommunkoncernens långsiktiga finansiella handlingsutrymme, sjunker från 28 till 26 procent. Kommunkoncernens soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden sjunker från 22 till 19 procent.

Kommunen

Kommunen	2019	2020	2021	2022	2023
Folkmängd	21 934	22 019	22 344	22 765	22 974
Befolkningsökning	370	85	325	421	209
Kommunal skattesats	21,34	21,09	21,09	21,09	21,09
Verksamhetens intäkter, mkr	374	389	490	453	451
Verksamhetens kostnader, mkr	-1 482	-1 505	-1 584	-1 724	-1 804
Årets resultat, mkr	27	76	153	55	-38
Årets resultat som andel av skattenettot	2,2 %	6,0 %	11,4 %	3,9 %	-2,6 %
Årets resultat enligt balanskrav, mkr	2	75	153	55	-38
Årets resultat exklusive reavinster och exploatering, mkr	-2	46	32	-13	-83
Årets resultat exklusive reavinster och exploatering, som andel av skattenetto (finansiellt mål)	-0,1 %	3,6 %	2,4 %	-0,9 %	-5,5 %
Soliditet 1)	33 %	35 %	37 %	30 %	26 %

Kommunen	2019	2020	2021	2022	2023
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser	18 %	22 %	25 %	21 %	18 %
Investeringar (netto), mkr 2)	194	306	291	443	463
Självfinansieringsgrad investeringar 3)	46 %	46 %	81 %	31 %	17 %
Långfristig låneskuld, mkr	784	784	887	1 207	1 557
Långfristig låneskuld, kronor/invånare	35 744	35 606	39 697	53 006	67 758
Antal årsarbetare		1 627	1 683	1 749	1 770

Antalet invånare i Håbo kommun ökar med 209 personer till 22 974. Det är en lägre befolkningsökning än under föregående år då befolkningen ökade med 421 personer och den lägsta sedan år 2020. Den procentuella befolkningsökningen under 2023 är 0,9 procent, vilket är en starkare tillväxt än Sveriges befolkningsökning på 0,3 procent.

Kommunen redovisar ett negativt resultat om -38 miljoner kronor, det lägsta resultatet under femårsperioden. Resultatet exklusive engångsintäkter i form av reavinster och exploatering är negativt med -83 miljoner kronor.

Årets investeringar uppgår till 463 miljoner kronor. Självfinansieringsgraden för investeringar är den lägsta under femårsperioden, 17 procent. Huvuddelen av investeringarna finansieras därför genom nyupplåning som har skett med 350 miljoner kronor.

Genomförd nyupplåning under året innebär att kommunens låneskuld ökar med 350 miljoner till 1 557 miljoner kronor. Låneskulden per invånare ökar från 53 006 till 67 758 kronor.

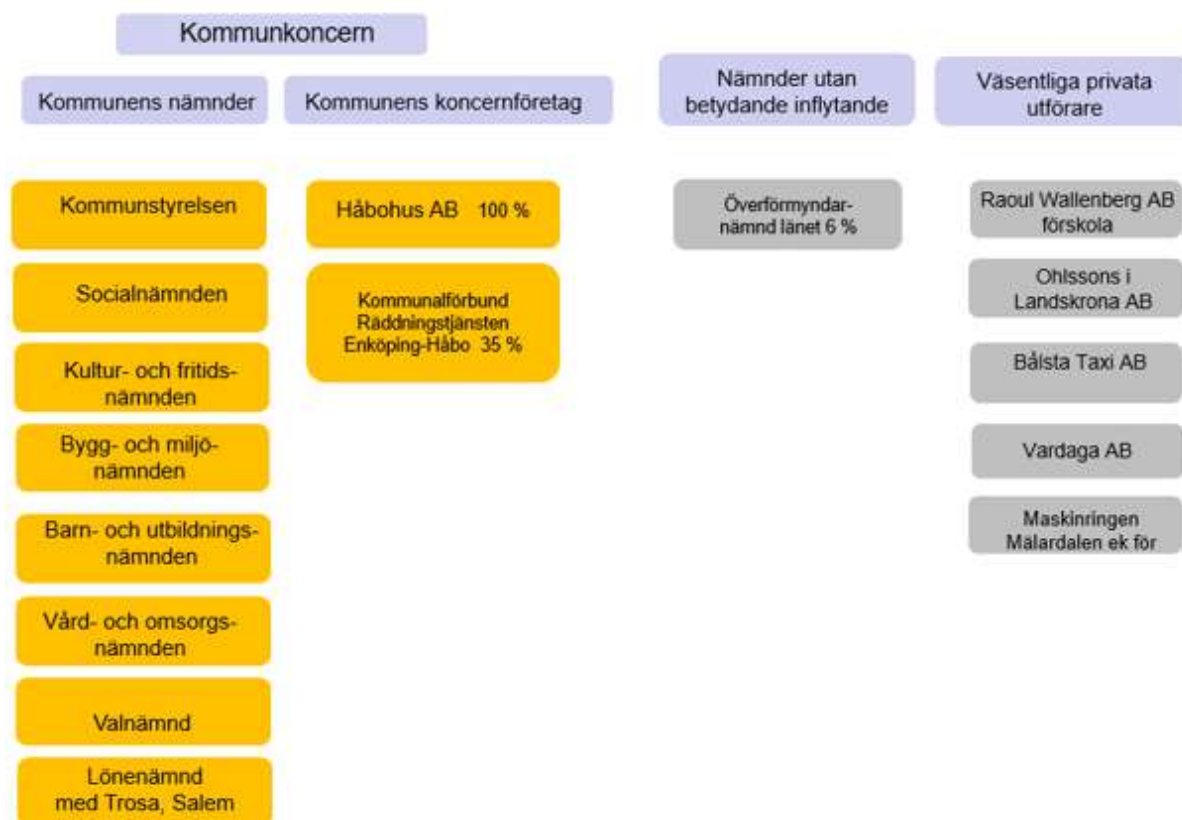
Soliditeten minskar från 30 till 26 procent och trenden är att soliditeten är minskande. Det beror på att nyinvesteringarna i hög grad finansieras med nyupplåning. Även soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden minskar, från 21 till 18 procent.

Antalet anställda i kommunen ökar med 1,2 procent till 1 770 årsarbetare.

Definitioner:

- 1) *Soliditet definieras som eget kapital dividerat med totalt kapital.*
- 2) *Nettoinvesteringar definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för offentliga bidrag.*
- 3) *Självfinansieringsgrad definieras som årets resultat plus avskrivningar i procent av kommunens nettoinvesteringar.*

2.2 Den kommunala koncernen

Kommunens samlade verksamhet omfattar den som kommunen bedriver i egna eller gemensamma nämnder samt den verksamhet där kommunen överlämnat skötseln av en kommunal angelägenhet till en annan juridisk person. Skötseln kan överlämnas till hel- eller delägt kommunalt bolag, förening, stiftelse eller en privat utförare. Vilken organisationsform som tillämpas avgörs av förutsättningarna för en kvalitativ och effektiv verksamhet i de olika kommunala uppdragen.

När kommunen överlämnat skötseln till någon annan juridisk person ska kommunen kontrollera och följa upp verksamheten. Det gäller dock inte skolverksamhet i annan regi, eftersom Skolverket ansvarar för uppföljning och kontrollen av den verksamheten.

Bilden visar hur kommunens samlade verksamhet är organiserad med nämnder, kommunkoncern och väsentliga privata utförare.

Kommunkoncernen

Den sammanställda redovisningen sammanfattar den ekonomiska ställningen och åtaganden för hela kommunkoncernen. Juridiska personer där kommunen har ett betydande inflytande, vanligen minst 20 procent, ska ingå i kommunkoncernen och därmed i den sammanställda redovisningen.

Kommunkoncernen består, utöver kommunen, av kommunens helägda kommunala bolag Håbohus AB samt Räddningstjänsten Enköping-Håbo som drivs i ett kommunalförbund med Enköpings kommun, där Håbos andel är 35 procent.

Kommunen

Kommunstyrelsen

Ordförande: Catherine Öhrqvist (M)

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har uppsiktsplikt över nämnderna. Kommunstyrelsen leder och samordnar planering och uppföljning av kommunens ekonomi och verksamheter. Kommunstyrelsen har även uppsikt över hur kommunens egna bolag och kommunalförbund bedriver sin verksamhet. Centrala funktioner i kommunen är kansli, säkerhet och beredskap, upphandling, kommunikation, ekonomi, löneadministration, personal- och arbetsgivarfrågor, digitalisering och IT samt kontaktcenter och internservice.

Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning ansvarar för utveckling, byggnation och förvaltning av kommunens allmänna platser och byggnader inklusive lokalvård, för VA-försörjning, avfallsverksamhet, väghållning samt kommunens kostverksamhet. Kostverksamheten överförs till respektive verksamhetsnämnd från 2024-01-01.

Socialnämnden

Ordförande: Roger von Walden (M)

Socialnämnden har ansvaret för verksamhet inom individ- och familjeomsorgen, mottagande och integration av nyanlända, arbetsmarknadsåtgärder samt verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Socialnämnden arbetar med stöd och service samt myndighetsutövning och har ett uttalat ansvar för uppsökande och förebyggande verksamhet. Nämnden övertog ansvaret för LSS från vård- och omsorgsnämnden från 1 januari 2023.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden upphörde 2023-12-31 och ansvaret för verksamheterna fördelas på kommunstyrelsen, socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden. Det grundläggande uppdraget för kultur- och fritidsnämnden har varit att främja och stimulera ett allsidigt kultur- och fritidsliv. Nämnden har ansvarat för biblioteksverksamhet, öppna fritidsverksamheten, idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar, bidrags-, pris- och stipendieverksamhet inom kultur- och fritidsområdet, arrangemang riktade till kommuninvånarna, offentlig konst, samordna kommunens sommarjobb för ungdomar samt finsk minoritetssamordning.

Bygg- och miljönämnden

Ordförande: Christian Nordberg (M)

Bygg- och miljönämnden ansvarar för kommunens myndighetsutövning inom bygg- och miljöområdet, bostadsanpassningsbidrag, för kart- och mättekniska uppgifter samt kommunkoncernens övergripande system för att samla in, lagra, analysera och presentera geografiska data.

Barn- och utbildningsnämnden

Ordförande: Carl-Johan Torstensson (M)

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för kommunens förskoleverksamhet, barnomsorg, omsorg på obekvämt arbetstid, öppen förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildning, med tillhörande barn- och elevhälsa. Inom nämndens ansvarsområde finns även den kommunala musikskolan.

Vård- och omsorgsnämnden

Ordförande: Fred Rydberg (KD)

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för verksamhet för äldre- och funktionsnedsatta enligt socialtjänstlagen (SoL), omfattande särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre. I ansvaret inryms också hemtjänst, stöd och service i ordinärt boende, kommunal hälso- och sjukvård, hemsjukvård i ordinärt boende samt färdtjänst.

Valnämnd

Ordförande: Christian Nordberg (M)

Valnämnden ansvarar för att genomföra allmänna val i kommunen.

Gemensam lönenämnd

Ordförande: Catherine Öhrqvist (M)

Kommunen har tillsammans med kommunerna Trosa och Salem en gemensam nämnd för löneadministration, där Håbo är värdkommun.

Kommunens koncernföretag

Håbohus AB

Ordförande: Stefan Bodin (C)

Håbohus har i uppdrag att köpa, sälja och äga fastigheter inom Håbo kommun. I uppdraget ingår att bygga, förvalta och hyra ut bostäder, affärslokaler och andra faciliteter. Syftet med Håbohus AB är att se till att det finns bra bostäder och boendeservice i Håbo kommun. Det utför bolaget i linje med allmännyttan som lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag beskriver.

Räddningstjänsten Enköping-Håbo

Ordförande: Tommy Rosenqvist (M)

Räddningstjänsten Enköping-Håbo är ett kommunalförbund skapat i syfte att fullfölja de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Förbundet kan därutöver komma överens med en medlem om att utföra tilläggsuppdrag. I förbundets uppdrag ingår att utbilda kommunens anställda i Brandskydd, Systematiskt brandskyddsarbete och HLR.

Nämnder utan betydande inflytande

Överförmyndarnämndens verksamhet bedrivs i Uppsala kommuns regi för kommuner i Uppsala län. Håbo kommuns andel är 6 procent.

Väsentliga privata utförare

De fem privata utförare som kommunen köper mest verksamhet av, redovisas i fallande ordning i bilden i avsnitt 2.2.1. Köpen uppgår till mellan 8 och 12 miljoner kronor från dessa utförare. Av tabellen nedan framgår omfattning per nämnd.

Köpt verksamhet från privat utförare	Andel av nettokostnad, procent
Socialnämnd	22 %
Barn- och utbildningsnämnd	7 %
Vård- och omsorgsnämnd	8 %
Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning	23 %

Enligt kommunens policy för valfrihet och konkurrens ska varje nämnd ha en treårig plan över vilka verksamheter som ska prövas i konkurrens och hur valfriheten i egenregiverksamheten ska utvecklas. Planen syftar till att skapa en effektiv organisation som utnyttjar resurserna på bästa sätt genom att använda konkurrensutsättning av verksamhet exklusive myndighetsutövning, strategiska funktioner eller sådant som enligt lag och avtal måste utföras av kommunen. Planen revideras årligen och följs upp i samband med delårsbokslut och årsredovisning.

Avtalssamverkan

Enligt kommunallagen 9 kap. 38 § ska kommunstyrelsen årligen rapportera till kommunfullmäktige om kommunens avtalssamverkan. Avtalssamverkan definieras som att en

kommun eller region ingår avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller en annan region.

Håbo kommun har avtalsamverkan gällande *socialjour*. Socialjouren hanterar delegerade myndighetsbeslut inom socialtjänsten under jourtid. Socialjouren organiseras i Uppsala kommun och samfinansieras och nyttjas av samtliga kommuner i länet. Socialjouren har under 2023 fattat beslut i 199 ärenden som berör Håbo kommun, 206 ärenden år 2022.

Samverkan utveckling föräldraskap (SUF)- Kunskapscentrum är organiserat till Region Uppsala och verksamhetsområde Funktionshinder, Nära vård och hälsa. SUF samfinansieras av Region Uppsala och Uppsala läns åtta kommuner. SUF utvecklar, samlar och sprider kunskap om stöd till familjer där någon förälder har intellektuell funktionsnedsättning (IF) eller andra kognitiva svårigheter som påverkar föräldraförmågan.

Intensiv Kontextuell Behandling Uppsala län (IKB) är en integrerad individ- och familjebehandlingsmodell driven i samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri. Målgruppen är ungdomar med självskadebeteende och hög risk för suicid. Arbetet bedrivs i öppenvården, oftast i familjernas hemmamiljö. Verksamheten samfinansieras av Region Uppsala, Heby, Knivsta, Tierp, Älvkarleby, Enköping, Håbo och Östhammars kommun.

Regionskoordinator Prostitution och människohandel - samfinansieras av länsstyrelser och kommuner i Västmanlands län, Gävleborgs län och Uppsala län. Regionkoordinatorerna arbetar med att öka medvetenheten om människohandel och bidrar till en ökad effektivisering av samverkan mellan myndigheterna.

Håbo kommuns vuxenutbildning har under 2023 förnyat samverkansavtalet med Upplands Bro vuxenutbildning. Samverkansavtalet med Upplands Bro vuxenutbildning innefattar klassrumsundervisning i Svenska för invandrare, grundläggande och gymnasial vuxenutbildning och löper till 240630. Håbo vuxenutbildning har också samverkansavtal inom region Uppsala för gemensam ansökan om statsbidrag för yrkesvux. Avtalet löper till maj 2025.

Inom *gymnasieverksamheten* har Håbo samverkansavtal med kommunförbundet Storsthlm för fritt skolval. Avtalet löper tillsvidare, men skall skrivas om till maj 2025 enligt ny lag om planering och dimensionering av gymnasieskolans utbud. Samverkansavtal finns också med Enköpings kommun gällande yrkesutbildningar och löper till 241231. Samverkansavtal för anpassad gymnasieskola i Håbos egen regi finns också med Sundbybergs stad och Upplands Bro kommun. Dessa löper tillsvidare. Barn- och utbildningsförvaltningen tecknar också enskilda samverkansavtal för nationella idrottsutbildningar, dessa löper på ett år i taget.

Under år 2022 tecknade kommunen inom bygg- och miljönämndens ansvarsområde avtal med Upplands-Bro kommuns *bygglovsverksamhet* med syfte att möjliggöra samarbete mellan parterna i myndighetsutövning inom bygglov-anmälan och tillsynsområde.

Inom kommunstyrelsens ansvarsområde bedrivs avtalsamverkan inom *avfallsområdet* där avfallsverksamheterna i Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner har genomfört ett flertal samordnade/gemensamma upphandlingar och delar även på personal som arbetar åt alla fyra kommuner. Samverkan regleras via avtal.

2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Håbo kommun är i en fas där beslut måste fattas om hanteringen av en ansträngd ekonomi på kort och på lång sikt. Det finns en del parametrar som påverkar den förväntade utvecklingen.

Befolkningsutvecklingen

Den positiva befolkningsutvecklingen har planat ut något och tillskottet av nya invånare ser ut att förflyttas framåt i tiden. Detta påverkar skatteunderlaget och tillsammans med att den svenska ekonomin är fortsatt i en lågkonjunktur, krävs anpassningar av kommunens ekonomi de kommande åren.

Inflation och ränteläge

Svensk ekonomi drabbas hårt av den pågående inflationsbekämpningen. Prisökningar och räntehöjningar påverkar alla sektorer i ekonomin. Även den högt skuldsatta och räntekänsliga hushållssektorn bidrar till konjunkturedgången. Som en anpassning till lägre reala disponibla inkomster har hushållen sedan förra hösten dragit ned på sin konsumtion i volym. Hushållens köpkraft, de disponibla inkomsterna i reala termer, minskar i år med 3 procent. Detta är unikt svagt och kan jämföras med en genomsnittlig årlig ökning om 2,6 procent sedan 1995.

Bostadsbyggande

Håbo kommun har stora behov av investeringar inom bland annat infrastruktur och samhällsbyggande eftersom Håbo är en tillväxtkommun. Den planerade investeringstakten de kommande 10 åren i form av infrastruktur och verksamhetsfastigheter kräver en långsiktig finansiell planering. På grund av de ekonomiska förutsättningarna har investeringsbehoven setts över och prioriterats. Vissa investeringar har skjutits på framtiden och vissa har helt tagits bort där nya lösningar har tagits fram.

Det ekonomiska läget påverkar byggbranschen i Sverige där byggprojekt skjuts upp, byggpersonal varslas och många husbyggen går i konkurs. Under året har det varit höga elpriser och skenande byggmaterialkostnader till följd av pandemin samt Rysslands invasion av Ukraina.

Bygglovenheten och geodataenheten känner av den minskade byggtakten med minskat inflöde av nya ansökningar och kartbeställningar. Den förväntade utvecklingen är att byggtakten i kommunen kommer i gång igen 2025 när byggmarknaden är stabilare, samt fler detaljplaner antagits och vunnit laga kraft.

När det gäller befolkningsutvecklingen i kommunen sker det en lägre inflyttning jämfört med tidigare prognoser.

Förutom brist på både ekonomiska resurser och personal behöver kommunerna förbereda sig för klimatanpassningar som exempelvis värme och bränder. Kommunerna förväntas också göra allt större insatser för att förebygga och förhindra kriminalitet samt gängvåld. De ska tillsammans med regionerna skala upp krisberedskapen och det civila försvaret.

Samtidigt som de ekonomiska problemen är omfattade är kompetensförsörjningen en av de största utmaningarna i sektorn. Håbo kommun ska spara samtidigt som det finns behov av att rekrytera och behålla kompetent arbetskraft. Kommunen ligger i en tillväxtregion och konkurrensen om arbetskraft är hård.

Risker och osäkerhetsfaktorer

Nu genomförs åtgärder i de flesta kommuner för att minska underskotten på kort sikt och anpassa verksamheten för en långsiktig uthållig ekonomi. På flera håll är underskotten så stora att de inte är möjliga att hantera på kort sikt. De allra flesta kommuner arbetar med

effektiviseringar, besparingar och skattehöjningar.

Håbo kommun har höjt skatten med 50 öre till 2024 och kommer att använda sig av resultatutjämningsreservens 14,7 miljoner kronor, som är en del av det egna kapitalet, för att ha en budget i balans år 2024.

Även om inflationen sjunker kommer den högre prisnivån och ränteutgifterna att bestå, vilket medför en ihållande urholkning av köpkraften. Detta påverkar också kommande löneökningar där det finns en osäkerhet om den kommer att balansera inflationen som Sverige har.

Arbetslösheten beräknas stiga till 8,6 procent under 2024. Detta kan påverka försörjningsstödet på socialnämnden i förlängningen. Under 2023 var nivån av utbetalt försörjningsstöd i Håbo kommun fortsatt lågt men osäkerheten ökar inför 2024.

Kommunen planerar mer långsiktigt och analyserar regelbundet det ekonomiska perspektivet med tätare uppföljningar. Leveransen av välfärdens olika tjänster kanske kan ske på andra sätt än i dag, bland annat genom digital teknik, innovation och genom att medarbetarnas kompetens används på nya sätt.

Underskott kan medföra likviditetsbrist

Förutom resultat- och soliditetsutvecklingen och därmed utvecklingen av det egna kapitalet måste alltså kommuner och regioner ha kontroll över likviditeten och låneskulden.

De närmaste årens extremt svaga resultat och en fortsatt hög investeringsnivå, i främst kommunerna, kombinerat med likviditetspåverkan från de nya pensionsavtalen gör att kommuner och regioner måste ha särskild bevakning på sin betalningsberedskap.

Den kommun eller region som inte följer likviditetsutvecklingen och anpassar verksamheten eller skattenivån kan riskera att hamna i en så pass bekymmersam situation att behöva låna pengar till den löpande driften för att betala räkningar och löner. Av detta skäl är det viktigt att vidta alla de åtgärder som krävs för att komma i balans.

Omvärldsrisk

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Befolkningstakt	Inflyttningen avtar i kommunen	Kommunala koncernen	Noggrann uppföljning av lokalförsörjningsplan och mer samverkan med andra kommuner
Låg bygglovstakt	Risk för fortsatt låg byggtakt vilket leder till lägre intäkter.	Bygg och miljönämnden	Vakanshållning och omdisponering av personal och arbetsuppgifter
Ökad social oro och kriminalitet	Ökad social oro och kriminalitet i närområden och i kommunen ökar ärenden och kostnader inom IFO	Socialnämnden	Fokus på förebyggande arbete (TSI) och samverkan med främst Polisen

Verksamhetsrisk

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Personalrekrytering	Stor konkurrens om arbetskraft för sacionomer och sjuksköterskor. Svårt att hitta sökanden med erfarenhet.	Socialnämnd och vård- och omsorgsnämnd	Utfasning av inhyrd personal och anställning av seniora handläggare som stöd och handledning till nyanställd personal. Prioritering av arbetsmiljön för enheter som berörs
Bemanningsoptimering	Brist på funktionella systemstöd för schemaplanering och planering turer hemtjänsten gör att det blir svårare för enheterna att säkra produktiviteten för personal	Vård- och omsorgsnämnd	Utbildning i bemanningsekonomi för alla chefer. Nyckeltal/statistik Systemstödet ej löst
Underhållsskuld	Underhållsskuld i våra anläggningar medför stora åtgärdsbehov	Samhällsbyggnadsförvaltningen	Underhållsplaner behöver tas fram och en bedömning av kostnader behöver göras
Bemanning	För låg bemanning för att klara åtgärdsarbeten	Samhällsbyggnadsförvaltningen	För att säkerställa åtgärdsarbete i våra fastigheter och lokaler ses personalbehovet över

2.3.1 Befolkningsutveckling

Befolkningstillväxten under 2023 är lägre än tidigare år, även om den är starkare än den nationella befolkningsutvecklingen. Vid årsskiftet 2023/2024 uppgår antalet invånare till 22 974 personer, vilket motsvarar en ökning med 209 personer. Det är en lägre befolkningsökning än under föregående år då befolkningen ökade med 421 personer. Den procentuella befolkningsökningen under 2023 är 0,9 procent, vilket är en starkare tillväxt än Sveriges totala befolkningsökning på 0,2 procent. Detta kan jämföras med 2022 års befolkningstillväxt, då Håbo kommuns befolkning ökade med 1,9 procent och befolkningen i riket ökade med 0,7 procent.

Befolkningsökningen under 2023 beror främst på ett positivt flyttnetto. Under 2023 flyttar 1 556 personer till kommunen, medan 1 387 personer flyttar från kommunen, vilket ger ett positivt flyttnetto på 169 personer. Under 2022 var det positiva flyttnettot 364 personer. Kommunen har också ett positivt födelsenetto. Under 2023 föds 203 personer, medan 165 avlider, vilket ger ett positivt födelsenetto på 38 personer. Under 2023 står det positiva flyttnettot alltså för den största delen av befolkningsökningen, vilket även var fallet under år 2022.

Alder	2022	2023	Skillnad
0 år	222	220	-2
1-6 år	1 696	1 621	-75
7-9 år	941	979	38
10-12 år	906	887	-19
13-15 år	955	989	34
16-18 år	972	960	-12
19-24 år	1 431	1 445	14
25-44 år	5 438	5 567	129
45-64 år	6 158	6 192	34
65-74 år	1 946	1 909	-37
75-79 år	1 099	1 097	-2
80+ år	1 001	1 108	107
Totalt	22 765	22 974	209

Håbo kommuns befolkningsprognos från 2023 indikerade en befolkningsökning med 420 personer, till 23 185 vid årsskiftet 2023/2024. Den faktiska befolkningsökningen blir 211 personer färre än prognosticerat. Avvikelsen mellan prognosen och det faktiska utfallet beror huvudsakligen på att prognosen prognosticerade ett positivt flyttnetto på 365 personer under året. Det är en skillnad på 196 personer mot det faktiska utfallet.

Håbo kommun fortsätter att ha en förhållandevis ung befolkning. Den stora andelen barnfamiljer bidrar till att andelen barn och unga under 20 år är förhållandevis hög i jämförelse med övriga länet och nationellt. Gruppen 20-29-åringar är dock lägre. Det beror sannolikt på att många unga vuxna flyttar från kommunen för arbete och studier, vilket ger en lägre andel i dessa åldersgrupper.

I jämförelse med såväl länet som riket som helhet har Håbo kommun en något lägre andel äldre personer över 80 år. Antalet personer över 80 år i kommunen har dock ökat med 108 personer under året. Under 2000-talet har antalet personer över 80 år mer än dubblerats och ökningen kommer sannolikt fortsätta under kommande år.

2.3.2 Arbetsmarknad

I slutet av året uppgår andelen öppet arbetslösa och sökande i program till 3,6 procent. Det är en något högre andel än under föregående år. Andelen är relativt låg i jämförelse med övriga Uppsala län och hela landet.

Andelen 18-24-åringar som är öppet arbetslösa eller sökande i program uppgår till 4,2 procent. 2022 var samma siffra 3,9 procent. Motsvarande andel i Uppsala län är 3,7 procent och i Sverige som helhet 5,0 procent år 2023.

Andel av befolkningen 16-64 år i arbetslöshet och i program eller med stöd, vid årets slut (%)

År	Håbo	Uppsala län	Riket
2017	3,2	4,5	5,9
2018	3,3	4,5	5,5
2019	3,6	4,6	6,0
2020	5,1	6,1	7,1
2021	4,0	5,2	5,8
2022	3,2	4,5	5,2
2023	3,6	4,6	5,3

Fotnot: För 2023 gäller åldersspannet 16-65 år.

2.3.3 Finansiella risker

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn anger ramar och riktlinjer för hur finansverksamheten inom koncernen ska bedrivas. Med finansverksamhet avses likviditetshantering, finansiering, riskhantering och intern kontroll. Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, marginalrisk och operativa risker.

2023 präglades av fortsatt geopolitisk oro, minskad ekonomisk aktivitet och centralbanker som kämpade för att få ned inflationen med en mer åtstramande penningpolitik. De stigande räntenivåerna satte under året alltmer press på högt skuldsatta hushåll och företag. Fastighetssektorn har varit under stor press, speciellt bolag som investerat alltför kraftigt under perioden med låga räntor. Hushållen har även pressats av allt högre priser på energi, livsmedel och en mängd andra varor och tjänster vilket minskat den inhemska efterfrågan. Även offentlig sektor, som har ökat sin skuldsättning senaste åren på grund av stora investeringar, märker av de allt högre räntorna.

I slutet av året skedde en markant omsvängning i marknadsförväntningarna på grund av lägre inflationstal, vilket ledde till stigande börser och fallande långräntor. En viss dämpning av förväntningarna om snabba räntesänkningar har vi sett i början av 2024, men konsensus är att vi kommer att få se en första räntesänkning innan sommaren och att den kommer att följas av ytterligare sänkningar under hösten och under 2025. Riksbanken förväntas sänka styrräntan med åtminstone 1,50 % fram till slutet av 2025, vilket kommer att vara en stor lättnad för skuldsatta hushåll, företag och kommuner.

Med anledning av det förändrade makroekonomiska läget pågår ett arbete med att revidera finanspolicyn för att vara säkerställa att ramar och riktlinjer är anpassade för en mer osäker omvärld.

Räntekostnader och ränterisk

Per den 31 december 2023 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder samt nettoskuld till 2 492 (2 143) miljoner kronor. Den totala genomsnittsräntan för koncernens

räntebärande nettoskuld uppgår till 2,13 (0,84) procent.

Kommunens räntebärande skulder uppgick till 1 556 (1 207) miljoner kronor per den 31 december 2023. Den totala genomsnittsräntan för kommunens långfristiga skulder uppgår till 2,33 (0,93) procent.

Upplåningen inom den kommunala koncernen löper både med fast och rörlig ränta. Ränteswappar används för att hantera ränterisken och anpassa den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen. Per balansdagen hade den kommunala koncernen utestående ränteswappar med ett sammanlagt nominellt belopp om 955 (670) miljoner kronor.

Per den 31 december 2023 uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden för den kommunala koncernens upplåning till 0,64 (0,74) år exklusive ränteswappar. Med beaktande av ränteswappar uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden till 2,29 (2,0) år. Den genomsnittliga räntebindningstiden för kommunens upplåning uppgick till 0,91 (1,12) år exklusive ränteswappar och 2,53 (1,60) år med beaktande av ränteswappar.

Syftet med ränteswappar är att begränsa exponeringen mot risken i rörlig ränta. Genom ränteswapparna betalar kommunen en fast ränta och erhåller tre månaders Stibor. Att delvis ta bort denna risk överensstämmer med kommunens målsättning om en jämn och stabil räntekostnad över tid.

Upplåning och finansieringsrisk

Koncernen har under 2023 upptagit nya lån om 350 miljoner kronor.

Kommunfullmäktige fattar årligen beslut om ramar för långfristig upplåning i form av ramar för nyupplåning och omsättning av lån som ska gälla för det kommande budgetåret. Den övergripande målsättningen för kommunens skuldförvaltning är att säkerställa kommunens betalningsförmåga på kort och lång sikt och att inom finanspolicyns ramar och riktlinjer minimera kommunens räntekostnader.

Enligt finanspolicyn ska kapitalbindningen i låneportföljen spridas över tid för att minska finansieringsrisken. Det finns ingen längsta bindningstid angiven, däremot är det önskvärt att maximalt 20 procent av låneskulden får förfalla varje enskilt kalenderår.

Kommunen skall ha tillgångar i kassa och bank som motsvarar en betalningsberedskap om minst 30 betalningsdagar samt tillgängliga likvida medel som motsvarar en betalningsberedskap om minst 60 betalningsdagar.

Per den 31 december 2023 uppgick tillgängliga likvida medel i kommunen till 29,1 (38,6) miljoner kronor och tillgängliga outnyttjade krediter till 150 (150) miljoner kronor: totalt 179,1 (188,6) miljoner kronor.

Identifierad risk	Beskrivning	Organisatorisk enhet	Hantering av risk
Ränterisk	Exponering mot risk i rörliga räntor kan medföra ökade räntekostnader. Effekten blir att budgetramar som nämnderna får urholkas.	Kommunala koncernen	Att inom finanspolicyns ramar minimera kommunens räntekostnader. Ränteswappar används för att hantera ränterisken och anpassa den genomsnittliga räntebindningstiden i låneportföljen. Prioritera kommande investeringar för att hålla nere behov av nya lån.
Finansieringsrisk	Finansiering av koncernens kapitalbehov försvåras eller fördröjas.	Kommunala koncernen	Max 20 % av låneskulden får förfalla varje enskilt kalenderår. Säkerställa kommunens betalningsförmåga på kort och lång sikt.

2.3.4 Pensionsförpliktelser

Kommunens pensionsskuld uppgår vid årets slut till 481,5 (440,6) miljoner kronor, varav 198,1 (159,4) miljoner kronor redovisas under avsättningar i balansräkningen och 283,4 (281,2) miljoner kronor som ansvarsförbindelse enligt blandmodellen. Den totala pensionsskulden ökar med 40,9 miljoner kronor jämfört med 2022. Kommunen har inga förpliktelser avseende särskilda avtalspensioner mot chefer eller medarbetare, utan erbjuder löneväxling.

Placeringar avseende pensionsmedel förekommer inte.

Specifikation, tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-198 052	-159 428
Ansvarsförbindelser - pensionsförpliktelser som inte upptagits bland avsättningar	-283 433	-281 168
Finansiella placeringar	0	0
Återlåning i verksamheten	-481 485	-440 596

2.3.5 Hållbarhet

All verksamhet i Håbo kommun ska ta sin utgångspunkt i en långsiktigt hållbar utveckling och kommunens vision, *Vårt framtida Håbo*. En av inriktningarna i vår vision är att i hållbara Håbo finns det goda livet. Visionen hanterar de tre dimensionerna ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Visionen om hållbara Håbo och *hållbarhetsstrategin* är vårt sätt att möta de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Under 2023 har kommunens säkerhets- och brottsförebyggande arbete utvecklats och förstärkts. Många verksamheter arbetar för ökad social hållbarhet genom att erbjuda trygga mötesplatser och tillhandahålla stöd för livets olika skeden, bland annat genom projekt som syftar till förbättrad hälsa, gemenskap, delaktighet och jämlikhet. Arbetet med att minska andel riskbeteenden som leder till ohälsa har varit centralt i många av kommunens verksamheter. Under 2023 har arbetet med att ställa om kommunens fordonsflotta intensifierats med syftet att ställa om till en fossilbränslefri organisation. De fortsatt höga energipriserna har lett till en ökad takt och ambition i arbetet med att energieffektivisera kommunens fastigheter.

Det ekonomiska läget, med stigande inflation och höjda räntor, har påverkat hela kommunorganisationen. Köp- och anställningsstopp har utfärdats samtidigt som flera verksamheter har omorganiserats. 2024 kommer fortsatt att präglas av ett tufft ekonomiskt läge vilket kommer att kräva att vi ser över hur processer kan effektiviseras samt hur vi kan göra smartare och mer hållbara val i upphandling och inköp.

2.4 Händelser av väsentlig betydelse

Verksamhetsförändringar

Kommunens politiska organisation ändrades genom beslut i kommunfullmäktige om att avsluta kultur- och fritidsnämndens uppdrag från årsskiftet. Nämndens och förvaltningens verksamheter har fördelats mellan barn- och utbildningsnämnden (biblioteksverksamheten), kommunstyrelsen (främja och stimulera ett allsidigt kultur- och fritidsliv, insatser till följd av att kommunen är finskt förvaltningsområde, besöksnäring, idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar, föreningsbidrag, stipendieverksamhet samt utsmyckning av offentliga byggnader och platser) och socialnämnden (öppen fritidsverksamhet samt sommarjobb för ungdomar).

Ett flertal organisationsförändringar har genomförts i kommunens förvaltningsorganisation i syfte att utveckla verksamheten:

- Näringslivsfrågorna har flyttats från samhällsbyggnadsförvaltningen till kommunledningsförvaltningen där en tillväxt- och kommunikationsenhet har skapats. Enheten aktiveras 2024. Förändringen syftar till ett förstärkt fokus på både tillgänglighet och service som näringslivsfrågor i kommunen.
- Beslut om att skapa en bygg- och miljöförvaltning fattades 2023-12-11, § 213, för att hantera kommunens myndighetsutövning inom områdena bygglov och miljötillsyn. Förvaltningen aktiveras den 1 januari 2024. Förändringen syftar till att motverka en jävsproblematik vid kommunens beslutsfattande inom samhällsbyggnadsområdet.
- Den 1 april 2023 genomfördes en centralisering av HR-funktionen i kommunen. Förändringen bedöms innebära bättre förutsättningar för kollegialt lärande och en mer robust HR-organisation.
- Till följd av minskande antal barn i verksamheten har Råbydals förskola lagts ner och Viby förskolas hyresavtal sagts upp. Platser erbjuds för berörda på existerande förskolor i kommunen.
- Ett inriktningsbeslut har fattats om att avsluta investeringsprojektet för det nya äldreboendet Åsen och istället använda kommunens lokaler på Plommonvägen 2-4 för delar av behovet. Platser på särskilt boende samt platser för korttidsplatser/växelvård ska erbjudas på Plommonvägen.
- Organisationen av kommunens måltidsservice har setts över, den tidigare kommungemensamma organisationen har delats i två och organiserats under vård- och omsorgsförvaltningen respektive barn- och utbildningsförvaltningen. Förändringen syftar till att skapa en effektivare styrning, bättre kommunikation och kortare beslutsvägar mellan måltidsservice och berörda verksamheter.
- Samhällsbyggnadsförvaltningen har under året bedrivit arbete med en omfattande omorganisation. Arbetet syftar till att uppnå en ekonomi i balans och samtidigt utveckla förmågan att leverera verksamhet som är välförankrad i kommunens och lokalsamhällets behov.
- Under året har arbetsformerna för ungdomsrådet varit föremål för analys. Arbetet bedrevs under aktivt deltagande från ungdomarna i rådet och resulterade i februari i att kommunstyrelsen fastställde ett nytt reglemente för ungdomsrådets verksamhet som bättre speglar formerna för inflytande för ungdomar i Håbo.

Rekrytering av nyckelpersoner har pågått under året - bland annat har ny förvaltningschef tillträtt för samhällsbyggnadsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen. En biträdande kommundirektör har också rekryterats för att stärka arbetet med ledning och styrning centralt i kommunen.

Under året har en ny lagstiftning förtydligat krav på brottsförebyggande arbete i kommunerna.

Den nya lagen innebär att de arbetsformer som redan finns blir lagstadgade krav vilket kommer innebära insatser för att utveckla arbetet framöver. Under året har kompetens på det brottsförebyggande området säkerställts och den lagstadgade samordningsfunktionen för kommunens brottsförebyggande arbete har inrättats.

Socialnämndens verksamhet som riktar sig till barn och unga har under året arbetat aktivt med att implementera den nya organisationsmodell som trädde i kraft 1 januari 2023. Den nya organisationen syftar till "en väg in" vilket leder till ökad tillgänglighet för kommunens invånare och ökat fokus på det förebyggande arbetet. Den nya organisationen innefattar även myndighet barn och unga som utreder, fattar beslut om bistånd och följer upp placeringar och insatser. Verksamheten har under året sett en kraftig ökning av antalet komplexa ärenden där nämnden behövt fatta beslut om vård i olika placeringslösningar.

Investeringar

Under året har behovet av investeringar setts över av förvaltningarna och stora omprioriteringar har gjorts med anledning av det ekonomiska läget. Som följd av omprioriteringen beslutade kommunfullmäktige i juni att dra in beviljade totalbudgetar om 959 miljoner kronor. Omprioriteringen påverkade även årets investeringsbudget som minskades med 181,5 miljoner kronor genom att projekt drogs in eller flyttades till kommande år. Effekten är att kommunens upplåningsbehov minskar för året, vilket har bidragit till lägre räntekostnader. Det innebär också att driftkostnader som investeringarna medför, flyttas längre fram i tiden.

Flera projekt är genomförda under året och ska slutredovisas. Den nya gång- och cykelvägen längs Slottsleden mellan Lötenvägen och Skokloster är klar, till en utgift om 9,9 miljoner kronor. Etapp 5-6 av Kraftledens trafiksäkerhet etapp 5-6 har genomförts med stöd av statsbidrag och nettoutgiften är 16,6 miljoner kronor. Även kallgaraget på Granåsen har färdigställts för 4,0 miljoner kronor. VA-ledningsnätet i Bålsta har förstärkts inför exploateringsprojekt Tvåhus samt inför centrumplanen för 140,6 miljoner kronor. Även investeringen i pumpstationer i Bålsta om 40,0 miljoner kronor är klar.

Vid årsskiftet är flera större projekt med beslutad totalbudget pågående och befinner sig i olika skeden:

Arbetet med att etablera en ny simhall har fortsatt under året. Projektet beräknas slutföras i tid men prognosen är att den utgiften överstiger budget med 16,4 miljoner. Simhallen ska enligt planeringen öppna i juni månad 2024.

Andra stora projekt är ombyggnationen av Futurumskolan, Ängsbackens förskola, resecentrum, LSS-boende i Dalvägen och Viby, nya driftlokaler, bibliotek, stationsstråket och trafiksäkerhet Kraftleden etapp 3-4. Stora investeringar finns i VA-verksamheten som uppgradering av reningsverket i Bålsta, överföringsledning Skokloster Bålsta och investering i redundans.

Tvister

Håbo kommun är stämde av upphandlad entreprenör för LSS-boendena Dalängen och Viby. Processen fortlöper med extern juridisk hjälp. I ombyggnationen av Futurumskolan har kommunen bestridit fakturor från avslutad entreprenör om 9,8 miljoner kronor. Förlikning har nåtts med entreprenören som innebär att kommunen betalar 8,4 miljoner kronor av de bestridna fakturorna.

Exploatering och avtal

Logistik Bålsta pågår där arbetet med kvarter 2 fortskrider med planerade markanvisningsavtal 2024.

I Tvåhus-området är arbetet med finplanering klar där det har varit möjligt. Exploatörernas byggnation av bostäder har försenats bland annat på grund av covid och omvärldsfaktorer som

har påverkat byggkostnaden. Delar av finplaneringen i allmän platsmark kommer att slutföras av exploatörerna och avtal tecknas.

Projektet Björkvallen är klart. Det avser cirka 115 bostäder i flerfamiljshus- och radhus som har byggts på gamla Björkvallen och innehåller även en torgyta.

I Bålsta C steg 1 och 2 pågår VA-omläggningar av ledningar i Stockholmsvägen. I steg 1 och 2 ingår även gångbron och gångbanan upp till resecentrum. Entreprenaden har blivit fördyrad. Arbete pågår med ny budget för Bålsta C etapp 1 och 6.

Kommunal mark i Ekillan planeras att säljas enligt köpeavtal som godkänts av Håbohus.

I Skokloster Udde etapp 1 pågår förhandlingar kring markbyten och en markanvisning kommer att tas fram.

2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Nedan redogörs kortfattat för ett antal viktiga processer för styrning och uppföljning inom kommunkoncernen inklusive kommunens styrmodell. För nämnder och för kommunala bolag och kommunalförbund som ingår i koncernen har kommunfullmäktige därutöver beslutat om ett antal policys och strategier för styrning och ledning. Ett urval av dessa kommenteras i den mån de har varit föremål för revidering under året.

Håbos kommuns styrmodell under perioden

I Håbo kommun tillämpas en horisontell och tillitsbaserad styrning. Styrmodellen består av tre delar, ekonomistyrning, målstyrning och kvalitetsstyrning och innebär att varje organisatorisk enhet ska analysera sitt nuläge, förutsättningar och utmaningar utifrån sitt grunduppdrag. Analysen ligger sedan till grund för planering och prioritering av enhetens kvalitetsarbete och utvecklingsmål utifrån enhetens givna budgetram. Uppföljning sker löpande under året och återkopplas i dialog med de styrande politikerna samt överordnad chef. Skriftlig återkoppling av mål- och kvalitetsarbetet sker två gånger per år i samband med delårs- och årsbokslut. I slutet av 2022 beslutade kommunfullmäktige om nya målområden för kommande mandatperiod och insatser för att utveckla målstyrningsmodellen har påbörjats.

I november 2023 uppdrog kommunstyrelsen åt kommunledningsförvaltningen att se över kommunens styrmodell eftersom fem år har förflutit sedan modellen beslutades och ett antal utvecklingsområden har identifierats. En avrapportering ska ske i juni 2024.

Mål- och budgetprocess inför år 2023

De ekonomiska förutsättningarna för kommunens verksamhet utifrån kommunens finansiella mål, tas fram under februari-mars. Detta tillsammans med befolkningsprognosen som visar de demografiska förändringarna samt prisförändringar, bildas de preliminära inriktningsramar som förvaltningarna får utgå från.

I mars och april tar förvaltningarna fram en analys av sin verksamhet utifrån förändringar i befolkning, lagar och förordningar, lokaler och kapitalkostnader samt möjliga omprioriteringar och effektiviseringar. Investeringar på kort och lång sikt ska ingå. I april och maj arbetar kommunledningsgruppen med budgetförslag och inriktningsramar utifrån de ekonomiska förutsättningarna och verksamhetsanalyserna.

På en budgetdag i maj, med brett politiskt deltagande, presenterar kommunledningsgruppen omvärldsanalys, ekonomiska förutsättningar, förvaltningarnas verksamhetsanalyser och vårpropositionen. Kommunstyrelsen beslutar i slutet av maj om ekonomiska förutsättningar och inriktningsramar för drift och investeringar.

Som underlag i den fortsatta politiska beredningen av kommunens budget, lämnar nämnderna i september synpunkter på inriktningsramar utifrån verksamhetsanalysen till kommunstyrelsen.

På budgetdagen i september presenteras nämndernas yttranden samt eventuella förändringar i de ekonomiska förutsättningarna.

Under september och oktober pågår politisk beredning och den politiska ledningen lämnar sitt budgetförslag inför kommunstyrelsens sammanträde i oktober. Oppositionen kan lämna sina budgetförslag. Kommunfullmäktige beslutar om budgeten i november.

Under hösten arbetar nämnder och förvaltningar, utifrån kommunfullmäktiges budget som beslutas i november, med driftbudget, investeringsbudget och mål med verksamhetsplanering. Innan årsskiftet ska nämnder ha beslutat om sin budget och verksamhetsplan med mål. Nämndernas mål utgår ifrån fyra perspektiv - målgrupp, verksamhet, medarbetare samt

ekonomi. Nämndmålen ska både innehålla nämndens/styrelsens egna prioriterade mål och åtgärder för att bidra till att nå kommunfullmäktiges prioriterade mål och strategier. Utvärderingen av kommunfullmäktiges mål, som tillika är mål för god ekonomisk hushållning sker genom utvärdering av nämndernas mål och arbetet med de strategier som beskrivs i anslutning till respektive målområde.

Förutom de övergripande målområdena och målen fastställs även i enlighet med kommunallagen årliga finansiella mål för kommunen i samband med att budgeten antas.

Uppföljning av ekonomi och verksamhet

Nämnder lämnar uppföljning och prognos av ekonomi och verksamhet till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige vid tre tillfällen under året. Det är delårsuppföljning per 31 mars (endast ekonomi och volym- och resursmått), delårsrapport per 31 augusti samt årsredovisning. Uppföljning och prognos görs för driftbudget, investeringsbudget, exploateringsbudget samt verksamhetens grunduppdrag och utvecklingsmål. Uppföljning med prognos sker även andra månader med rapport om ekonomin till kommunstyrelsen. Vid väsentliga avvikelser i nämndens löpande uppföljning ska nämnden skyndsamt rapportera till kommunstyrelsen med förslag till åtgärder som nämnden beslutat eller kommer att besluta om. Inför år 2024 görs förändringar i uppföljningsprocessen i samband med översyn av riktlinjer för ekonomistyrning.

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ansvarar som politisk nämnd gemensamt för att hålla uppsikt över hela den kommunala koncernen. Uppsiktspliktens genomförande tar sin utgångspunkt i budget med flerårsplan, ägardirektiv samt nämnds- och affärsplaner. Uppföljning sker genom den regelmässiga uppföljningen av ekonomi och verksamhet där kommundirektör och kommunstyrelsens ordförande håller regelbundna möten med nämndordföranden och förvaltningschefer, styrelseordförande och VD för bolag samt direktionsordförande och chef för räddningstjänsten. Kommunstyrelsen har även inom ramen för uppsiktsplikten ett övergripande och samordnande ansvar för intern kontroll som bland annat medför att en årlig utvärdering av systematiken för internkontroll i kommunen som helhet genomförs.

Kommunstyrelsen har uppdragit åt kommunledningsförvaltningen att ta fram riktlinjer för arbetet med uppsiktsplikten för avrapportering i maj 2024. Riktlinjerna syftar till att förtydliga och kvalitetssäkra arbetet.

Intern kontroll

Reglementet för intern kontroll syftar till att säkerställa en god intern kontroll i kommunens verksamheter. Avsikten med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika allvarliga fel. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns ett väl fungerande system för intern kontroll i kommunen. Respektive nämnd har ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde och bolagsstyrelsen/förbundsledningen har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom bolaget/förbundet. Varje år utförs en utvärdering av system och rutin för intern kontroll.

Uppföljning av internkontroll

Den genomförda uppföljningen av internkontroll inom kommunens nämnder och styrelser visar att det under året har identifierats 60 stycken risker. Det har beslutats om sammanlagt 56 kontroller. Kommunstyrelsen har den stora majoriteten identifierade risker och kontroller med 33 risker och 27 kontroller. Det är till följd av att ett nytt grepp tagits om plan för intern kontroll för 2023 då ny metod och ett behov av att genomlysa samtliga verksamheter förelåg för att säkerställa en god internkontroll. Resultatet för kommunen visar följande;

- 19 kontroller visar ingen avvikelse

- 18 kontroller visar en mindre avvikelse
- 13 kontroller visar en stor avvikelse
- 4 kontroller har inte kunnat genomföras

En detaljerad redogörelse för respektive nämnds intern kontroll framgår av nämnders verksamhetsberättelser, samt vid utvärdering av system och rutin för intern kontroll 2023.

Systemet för intern kontroll har utvärderats, i maj månad 2023 godkände kommunstyrelsen en utvärdering för kommunens nämnder och Håbohus AB. Den generella slutsatsen av utvärderingen var att internkontrollen har fungerat bra även om enstaka förbättringar också identifierades. Förbättringarna har arbetats med under året. Exempelvis har förtroendevalda utbildats i intern kontroll och samordningsmöten för representanter för kommunens olika verksamheter genomförts under året. Vidare har lönenämnden utvecklat sin interna kontroll till 2024 och valnämnden antagit en plan för intern kontroll för 2024. Under 2024 ska reglemente för intern kontroll aktualitetsprövas.

Ägardirektiv och ledningsfunktion till kommunala bolag

Bolagen är helägda kommunala bolag där ägarinflytandet utövas av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen svarar för den löpande ägarstyrningen av kommunens bolag på uppdrag av kommunfullmäktige. Mellan representanter för kommunstyrelsen och bolagets ledning (styrelse och VD) skall minst en gång varje år hållas verksamhets- och samrådsmöten. Om kommunstyrelsen eller bolagets ledning anser att det finns behov av ytterligare samrådsmöten skall sådana hållas. Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 9 § kommunallagen årligen fatta beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Bolagens verksamhet anges i bolagsordningen för bolagen och får ej bedriva verksamhet som inte är förenlig med den kommunala kompetensen.

En revidering av ägardirektiven för Håbohus AB har pågått under året. Syftet har varit att öka tydligheten och förbättra möjligheterna till uppföljning av direktivet för att förbättra dialogen mellan bolaget och ägaren.

Aktuella revisionsrapporter

Under året har yttranden över tre granskningar från kommunrevisionen avgivits:

- 1) Granskning kring rekryteringsprocessen.
- 2) Granskning kring näringslivsverksamheten.
- 3) Granskning kring investeringsprocessen.

Granskningarna har inneburit att en översyn av styrande dokument inom områdena har genomförts, att organisationen har övervägts och att internkontroll och uppföljning har stärkts.

Utöver detta ska yttranden avges för granskningar kring internkontroll, budgetförutsättningar för barn- och utbildningsnämnden samt vård- och omsorgsnämnden, informationssäkerhet, uppsiktsplikt samt hantering av revisionsrapporter. Struktur och rutiner för uppföljning av granskningarnas rekommendationer har implementerats där återrapportering sker kontinuerligt till kommunstyrelsen.

2.6 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

2.6.1 God ekonomisk hushållning

En kommun ska ha en god hushållning i sin verksamhet och det är kommunfullmäktiges uppgift att besluta om riktlinjer och mål för god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning handlar om att få ekonomin för helheten att gå ihop, att kommunernas verksamheter är kostnadseffektiva samt att verksamheterna utför de uppdrag som politiken ger, inom de beslutade ekonomiska ramarna.

Kommunfullmäktiges mål syftar också till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor. Nämndernas mål- och kvalitetsstyrning ska fokusera på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

Kommunfullmäktiges målområden och mål gäller för hela mandatperioden. I enlighet med kommunens styrmodell omhändertas kommunfullmäktiges mål av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet.

2.6.1.1 Vision

Vårt framtida Håbo

I Håbo lever vi socialt hållbart och skapar det goda livet för alla. Det innebär ett öppet och demokratiskt samhälle som kännetecknas av jämlikhet, medbestämmande och där alla är delaktiga. Vi tar tillvara på varandras ambitioner, drivkrafter och kreativitet och formar något större.

Visionen har fyra huvudområden där det framgår att:

- Att Håbo är en attraktiv part i Mälardalen, där vi är attraktiva som arbetsgivare med god och hög kompetens.
- Bålsta skall vara en levande småstad med variationsrik arkitektur, spännande utbud och en intressant mix av människor.
- Mälarkommunen nära naturen, där vi förvaltar och vårdar natur- och mälarmiljöerna med stort ansvar.
- I Hållbara Håbo finns det goda livet där vi använder våra ekonomiska tillgångar och resurser klokt och ansvarsfullt.

2.6.1.2 Kommunfullmäktiges mål

För perioden 2023 – 2026 ska fyra målområden med tillhörande strategier på kommunfullmäktiges nivå prioriteras. Dessa är tillika kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

Håbo kommun skall under perioden bli:

- En kommun med ekonomi i balans
- En attraktiv arbetsgivare
- En hållbar kommun
- En företagsvänlig kommun

Utvärderingen av kommunfullmäktiges mål, som tillika är mål för god ekonomisk hushållning sker genom utvärdering av nämndernas mål enligt plan för uppföljning som årligen fastställs av kommunstyrelsen.

Håbo en kommun med ekonomi i balans

Kommunerna ska ha finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunens finansiella mål, enligt nedan, fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med mål - och budgetantagande.

Övergripande mål

Kommunens resultat ska över mandatperioden uppgå till minst två procent av skattenetto exklusive realisations- och exploateringsvinster

■ Mål inte uppfyllt

Analys

Årets resultat exklusive engångsintäkter i form av realisationsvinster och exploatering uppgår till -81,7 miljoner kronor vid årets slut, vilket motsvarar -5,5 procent. Det budgeterade resultatet var överskott om 800 000 kronor, motsvarande 0,1 procent i överskott. Utfallet är därmed 82,5 miljoner kronor sämre än budgeterat.

Den väsentligaste orsaken till det negativa utfallet är att nämnderna sammantaget överskrider budgetramarna med 93,7 miljoner kronor. Samtliga nämnder har fastställt handlingsplaner med åtgärder för att nå ekonomi i balans och återkommande redovisat dem för kommunstyrelsen. Handlingsplaner har gjorts över en treårsperiod som sträcker sig fram till 2025 eftersom det är framförallt höga personalkostnader som behöver åtgärdas. Även taxeförändringar har gjorts inom olika verksamheter vilket inte hunnit ge effekt för 2023. Andra åtgärder som gjorts är inom styrning, nya ekonomistyrprinciper har tagits fram som beslutas i kommunfullmäktige under 2024. Nya riktlinjer för investeringar har också bearbetats och tydliggjorts. Även dessa går upp för beslut under 2024. Ytterligare åtgärder har genomförts gällande investeringar. Investeringar har omprioriterats, skjutits på framtiden eller helt tagits bort där andra lösningar hittats. Detta har inneburit lägre ränte- och avskrivningskostnader.

Åtgärder har planerats men inte hunnit ge full effekt för att nå en ekonomi i balans.

Handlingsplanerna följs upp löpande till dess att budgetramen nåts under kommande år.

	2023	2024	2025	2026	Snitt mandatperiod
Resultat som andel av skattenetto, exklusive realisations- och exploateringsvinster	-5,5 %				

Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar

■ Mål inte uppfyllt

Analys

Årets resultat är -38,4 miljoner kronor. Intäkter av engångskaraktär, såsom realisationsvinster och exploatering ingår i resultaträkningen och uppgår till 43,3 miljoner kronor. Det innebär att årets överskott från exploatering inte använts till att finansiera kommunens investeringar eftersom det har använts till att finansiera årets driftkostnader. Målet har därmed inte uppfyllts.

Exploateringsverksamheten ska, totalt sett, ge ett överskott till kommunen.

■ Mål inte uppfyllt

Analys

Årets nettoexploatering, det vill säga summan av årets inkomster och utgifter för exploateringsverksamheten, är negativ och uppgår till -35,7 miljoner kronor. Det beror främst på att anläggningar för gator och VA har uppförts för 73,8 miljoner kronor och att totala ersättningar från exploatörer uppgår till 41,2 miljoner kronor under perioden. Det innebär att årets exploateringsverksamhet inte bidrar till kommunens ekonomi.

Prognosen för pågående projekt är att exploateringsverksamheten ger negativ ekonomisk effekt om

Övergripande mål

-12,9 miljoner kronor för hela projektiden. Det låga utfallet beror främst på att kommande markförsäljning i 909 Bålsta C-projekten inte ingår i budgeten, eftersom det är förknippat med osäkerhet om exploateringsgraden. Det budgeterade underskottet för Bålsta C uppgår till 140,2 miljoner kronor. De förväntade underskotten för projekten 9121 Björkvallen och 9140 Dalängen bidrar negativt. Projekten i 901 Logistik Bålsta är de som bidrar med större överskott.

Håbo attraktiv arbetsgivare

Övergripande mål

Håbo en attraktiv arbetsgivare

◆ Mål delvis uppfyllt

Övergripande målområde: Vara en attraktiv arbetsgivare med god och hög kompetens i alla våra verksamheter.

Analys

Målet att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare har styrt verksamheterna under året. Arbete har också genomförts för samtliga av de fem olika delstrategierna. Bedömningen av måluppfyllelse är att det är delvis uppfyllt då effekter av flera insatser är långsiktiga och väntas ge genomslag kommande år. Viktiga insatser har gjorts under året och arbetet är idag prioriterat och förutsättningar för goda och korrekta insatser har genomförts. De fem delstrategierna är följande.

- Öka dialogen mellan kommunen som arbetsgivare och arbetstagarna i verksamheterna.
- Uppmuntra arbetsmiljöarbetet på de olika arbetsplatserna.
- Öka de enskilda medarbetarnas möjlighet att påverka sin arbetssituation.
- Finna vägar för kommunen som arbetsgivare att uppmuntra sina medarbetare.
- Genomföra, följa upp och analysera arbetsmiljöenkäter för en bättre måluppfyllnad.

Under året har ett prioriterat fokus för att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare varit att undersöka förutsättningar för fortsatta prioriteringar och åtgärder samt att arbeta med chefer för att stärka ledarskap och ta sig an gemensamma, men också verksamhetsspecifika utmaningar. HR funktionen har centraliserats för att samordna resurser och kunna arbeta mer övergripande. Det har utvecklats olika former av stöd för chefer och verksamheter som exempelvis checklistor för introduktion av nyanställda, mallar för exitsamtal och uppdateringar av personal och chefshandbok. Ett nyinrättat chefsforum påbörjades under hösten 2023 som är ett viktigt forum för att utveckla ledarskapet i kommunen och verksamheters arbete för att vara en attraktiv arbetsgivare. En annan viktig fråga för flera verksamheter har under året varit att säkerställa att det finns rätt kompetenser i verksamheterna.

Dialog mellan kommunen som arbetsgivare och arbetstagare har utvecklats både vad gäller samverkan med fackliga representanter och mellan medarbetare och arbetsgivare. Arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal, delaktighet i verksamhetsplanering och uppföljningar samt individuella handlingsplaner är alla väsentliga delar i dialogen mellan medarbetare och kommunen som arbetsgivare. Det har under året varit en tydlig signal från kommundirektörens ledningsgrupp att verksamheter ska involvera medarbetare vid verksamhetsplanering. För att ytterligare utveckla och det ska kommunen fortsätta att kommunicera tydligt om sina mål och hur varje individuellt bidrag är värdefullt för att uppnå dem. Det har också vara fördelaktigt och viktigt att involvera medarbetarna i planeringen och de strategier som görs för att nå de beslutade målen.

Det har genomförts en medarbetarundersökning som visar att kommunens medarbetare är motiverade och upplever att de har tydliga uppdrag. Undersökningen visar också att balansen mellan yrkesliv och privatliv är ett utvecklingsområde. Att ha motiverade medarbetare med tydliga uppdrag är en indikation på en attraktiv arbetsplats. Det tyder på att kommunen framgångsrikt kommunicerar sina mål och att anställda har meningsfulla uppgifter. Tydliga uppdrag ger riktning och skapar en känsla av att bidra till något större, vilket i sin tur ökar medarbetarnas engagemang

Övergripande mål

och arbetsglädje. Det gör kommunen till en attraktiv arbetsgivare utifrån medarbetarnas arbetssituation och upplevelse av arbetsuppgifter och sammanhang de verkar i.

Att kommunen nu har en övergripande strategi för att förbättra arbetsvillkoren för medarbetare visar på en medvetenhet om vikten av att vara en attraktiv arbetsgivare. Genom att aktivt arbeta med förbättringar utifrån medarbetarundersökningens resultat och utifrån verksamhetsspecifika behov kan kommunen skapa en mer gynnsam arbetsmiljö och locka till sig rätt kompetens, men också behålla den befintliga kompetensen.

Under året har det varit fokus på att medarbetare ska kunna påverka sin arbetssituation. Medarbetarpåverkan är avgörande för att skapa en kultur där anställda känner sig delaktiga och för att ta tillvara de viktiga kunskaper som finns hos alla medarbetare. Att ge medarbetarna möjlighet att påverka sin arbetssituation och att arbeta aktivt med att skapa en balans mellan arbete och privatliv är avgörande för att öka trivseln och minskad stress.

För att stärka kommunens attraktivitet som arbetsgivare har det även tagits bort delade turer och långa pass inom vård och omsorg. Det är en insats som främjar ett hållbart arbetsliv. Det har även införts nya scheman för att möta nya krav om dygnsvila. Det är en insats som ökar möjligheten till återhämtning och är en viktig del av att skapa en hälsofrämjande arbetsmiljö.

Under året har arbete med en kompetensförsörjningsstrategi påbörjats och kommer fortgå under kommande år. Att satsa på rätt kompetens och en långsiktig försörjning av arbetskraft är avgörande för att möta framtidens utmaningar och behov. Genom att strategiskt planera för kompetensförsörjning kan kommunen säkerställa att den har rätt personer på rätt plats vid rätt tidpunkt, vilket är viktigt för kommunens fortsatta framgång och attraktivitet som arbetsgivare.

Trots de nämnda insatserna är det fortfarande en hög sjukfrånvaro. Hög sjukfrånvaro har påverkan på verksamheter både vad gäller ekonomi och verksamhetsresultat. Det indikerar potentiella utmaningar inom arbetsmiljön eller organisationen som kan behöva adresseras ytterligare. Att arbeta med förbättringar i arbetsmiljön och balansen mellan arbete och privatliv kan förhoppningsvis bidra till att minska dessa siffror över tid, men frågan är komplex och kräver fortsatta undersökningar för varje enskild verksamhet för att förstå orsakerna bakom det.

Det är också viktigt att det kommande året arbeta för att ta reda på vad som är arbetsrelaterad sjukfrånvaro och vad som har andra bakomliggande orsaker för att kunna göra korrekta åtgärder och arbeta för en frisk arbetsplats.

Arbete med det systematiska arbetsmiljöarbetet har fortlöpt med framgång under året. Att ha implementerat systematisk arbetsmiljö och påbörjat utvecklingen av kommunens ledarskap visar på ett långsiktigt engagemang för att skapa en hälsosam och produktiv arbetsmiljö. Goda och väl fungerande arbetsmiljöinsatser som identifieras i samband med kommunens systematiska arbetsmiljöarbete bidrar till minskad sjukfrånvaro, friskare arbetsplatser och ökat välbefinnande bland medarbetarna, medan utveckling av ledarskapet och ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet stärker kommunens förmåga att leda och motivera sina anställda. Att det systematiska arbetsmiljöarbetet nu fungerar väl för kommunen är avgörande för att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare. Kommunen kommer att fortsätta att utbilda sina chefer och ledare i effektivt ledarskap med ett kollegialt erfarenhetsutbyte. Som en del av det ordinarie arbetet med den systematiska arbetsmiljön utvärderas arbetsmiljön.

Sammanfattningsvis visar dessa faktorer att kommunen har tagit viktiga steg för att vara en attraktiv arbetsgivare genom att fokusera på tydliga uppdrag, medarbetarpåverkan, balans mellan arbete och privatliv, rätt kompetens i verksamheter och en god arbetsmiljö. Trots vissa utmaningar, som den höga sjukfrånvaron, är det tydligt att kommunen arbetar aktivt med att förbättra sina arbetsvillkor och därmed öka sin attraktivitet som arbetsgivare. Mål bedöms som delvis uppfyllt eftersom det kvarstår utmaningar, men under året har det skapats goda förutsättningar för arbetet med att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Övergripande mål

Håbo en hållbar kommun

◆ Mål delvis uppfyllt

Övergripande målområde: Utveckla våra verksamheter ansvarsfullt och hållbart

Analys

Målet att kommunen ska vara en hållbar kommun har åtta stycken beslutade delstrategier. Arbeta har pågått under året och har nått olika långt för de olika delarna. Delstrategierna för en hållbar kommun är att kommunen ska;

- Ta hänsyn till naturvärden vid om och nybyggnation.
- Stimulera till utbyggnad av solceller.
- Värna kommunens grönområden.
- Arbeta med energieffektivisering i verksamheter.
- Fortsätta elektrifiering av kommunens fordonspark.
- Verka för att laddinfrastrukturen byggs ut.
- Värna vårt viktiga dricksvatten.
- Framtida bostadsbyggnation ska ske balanserat med blandade former av såväl hyresrätter såsom ägandeformer.

Kommunen tar hänsyn till naturvärden och omgivande miljöer vid planeringen av detaljplaner, såsom Logistik Bålsta etapp 2 och Lillsjön. Kommunen har en medvetenhet om att bevara och skydda viktiga naturresurser och bidrar till att skapa en mer hållbar och trivsamt miljö för invånarna vid om och nybyggnationer. Kommunen har aktivt arbetat för att värna grönområden och bevara naturvärden genom att integrera hållbarhetsstrategin och grönstrukturprogrammet i sin planering och utveckling för framtiden. Exempelvis syns detta i tillgängliggörandet av naturen kring Lillsjön och utvecklingen av verksamhetsområdet Entré Lillsjön. Det bidrar till att bevara biologisk mångfald och främja en hälsosam livsmiljö för invånarna.

Under året planeras installation av solcellsanläggningar, men inga har verkställts under 2023. Det är positivt att kommunen inkluderar solenergi som en del av sin planering och produktion av nya fastigheter för att främja användningen av förnybar energi och minska beroendet av fossila bränslen.

Ett av kommunstyrelsens nämndmål har varit att arbeta med energioptimering. Kommunen har genom fastighetsavdelningen och i samverkan med andra förvaltningar arbetat med driftoptimering av sina anläggningar för att minska energiförbrukningen och förbättra inomhusmiljön. Det är ett viktigt steg mot att minska kommunens klimatpåverkan och främja en hållbar resursanvändning. Det har också medfört positiva ekonomiska vinster när fastigheter är driftoptimerade efter hur nyttjandegraden av fastigheter är. Under året upphandlades även ett nytt avtal för energi som bidrar positivt till att kommunen är en hållbar kommun. Kommunens fastighetsbestånd är stort och arbetet med energioptimering fortsätter. Det finns fortfarande utrymme för att öka energieffektiviteten ytterligare och minska energiförbrukningen. Det innefattar att identifiera och implementera nya tekniker och metoder för energibesparing samt att öka medvetenheten och engagemanget bland verksamheter och medarbetare i kommunen.

Det har genomförts en sammanställning av kommunens fordonspark under året för att identifiera möjligheter till elektrifiering. Det har även genomförts en enkätundersökning av medarbetares resvanor för att skapa sig en aktuell bild av hur pendlare till och från arbete ser ut. Det är första steget för att sedan kunna genomföra konkreta åtgärder för att främja en övergång till elfordon i framtiden. Det är ett område där kommunen behöver öka sina insatser för att minska utsläppen från transportsektorn och främja användningen av hållbara transportsätt. Det kan finnas behov av att påskynda processen och att utöka antalet laddningsstationer för att möta den ökande efterfrågan på elfordon och stödja övergången till hållbara transporter. Att investera i laddningsmöjligheter för

Övergripande mål

elfordon är avgörande för att underlätta övergången till elektriskt drivna fordon och främja hållbara transporter i kommunen.

Kommunen arbetar med att hitta lösningar för att skydda dricksvattenresurser, såsom att undersöka renande dagvattenlösningar och genomföra åtgärder för att minska utläckage av näringsämnen vid bräddning. Trots pågående arbete för att finna renande dagvattenlösningar och minska utläckage av näringsämnen, har framstegen varit långsamma på grund av utmaningar med markförhållanden och höga kostnader. Det är viktigt att fortsätta dessa ansträngningar för att säkerställa tillgången till rent och hälsosamt dricksvatten för invånarna.

Under år 2022 konstaterades att det saknades en kommungemensam strategi med beskrivning av vilken data som geodataenheten ska tillhandahålla till kommunen och vilka resurser som krävs. Under år 2023 har det framtagits en geodatastrategi för att förtydliga GIS-uppdraget och hur fördelningen av kostnadsbilden behöver se ut för att kunna erbjuda fullgott stöd inom verksamheten och för att kunna skapa möjlighet till en hållbar geodataförsörjning. En behovsanalys och intern samverkan har säkerställt en god samordning. En systemförvaltningsplan är implementerad och genomförs enligt plan. Idag har kommunen därför en hållbar geodataförsörjning.

Kommunen strävar efter en balanserad bostadsbyggnation med olika former av boende, inklusive hyresrätter och ägandeformer. Det är viktigt att säkerställa att bostadsutvecklingen tar hänsyn till infrastrukturbehov, befolkningstillväxt och miljöpåverkan för att skapa hållbara och livskraftiga bostadsområden. För framtida bostadsförsörjning behöver ett större analysarbete göras där VA-kapacitet, väg, befolkningsökning och framtida kompetensförsörjningsbehov vägas in.

Sammanfattningsvis har kommunen genomfört olika åtgärder för att främja hållbarhet inom flera olika områden. Den årliga hållbarhetsrapporten som påbörjades 2022 fortsätter även 2023 och fördjupar kommunens arbete på en detaljerad nivå. Bedömningen är att mål är delvis uppfyllt. Genom att identifiera och adressera de områden där ytterligare insatser behövs kan kommunen fortsätta att arbeta för att vara en mer hållbar kommun och främja en hållbar samhällsutveckling.

Håbo en företagervänlig kommun

Övergripande mål

Håbo en företagervänlig kommun

◆ Mål delvis uppfyllt

Övergripande målområde: Skapa bra förutsättningar för både nya och etablerade företag.

Analys

Målet att kommunen ska vara en företagervänlig kommun har fyra delstrategier.

- Öka företagarnas tillgänglighet till kommunens förvaltningar
- Verka för ett bättre företagsklimat med ökad nöjdhet hos företagarna
- Utveckla upphandlingsunderlagen till att avspegla adekvata behov
- Kunna erbjuda företag mark för etablering och tillväxt

Arbete med att kommunen ska vara en företagervänlig kommun har medfört flera framsteg både när det gäller kontakt med näringsliv och kommunens organisation och arbetsätt. Arbetet har skapat goda förutsättningar för att kommande år fortsätta arbeta med flera olika perspektiv som sammantaget ska bidra till att öka företagarnas nöjdhet med kommunen och för att skapa bra förutsättningar för både nya och redan etablerade företag.

Övergripande mål

För att förbättra kontakten med näringslivet genomförs regelbundet företagsbesök av ledande tjänstepersoner och förtroendevalda. Syftet är att förbättra dialogen mellan företag och kommunen, men också för att kommunen ska bättre förstå de behov och förutsättningar som näringslivet har. De tre ordförandena för företagarföreningarna har under året fått en viktig funktion där näringslivet deltar i större beslut som påverkar näringslivet. Bland annat var Tillväxtrådet med vid rekryteringen av ny chef för tillväxt - och kommunikationsenheten. Omorganisering till tillväxt - och kommunikationsenheten har medfört att enheten fler medarbetare har tillkommit för att ytterligare förstärka arbetet, men också att tillväxt - och näringslivsfrågor har en bättre styrning och ledning. Tillgängligheten till kommunen har även förbättrats genom framtagande av olika stödfunktioner, exempelvis skapandet av en digital servicefunktion för företagare som ska underlätta både kommunikationen mellan företag och kommun, men också ärendehantering som ett positivt steg för att öka tillgängligheten.

Kommunens engagemang i företagsevenemang och näringslivsluncher visar ett aktivt arbete för att förbättra företagarklimatet och öka företagarnas nöjdhet. Bygglovsavdelningen har även öppet hus kvällar för företag att diskutera och få stöd i olika frågor relaterade till bygglov och tillståndsansökningar. Ett fortsatt fokus på att förbättra dialogen mellan företag och kommun samt ökad förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare är viktiga åtgärder som fortsätter för att skapa ett bättre företagarklimat och verka för att kommunen ska vara en företagervänlig kommun. Samarbetet med företag genom Nyföretagarcentrum och stöd kring ansökningar och tillstånd visar att kommunen aktivt stödjer företag vid etablering och tillväxt. Arbeta med näringslivsstrategin och omorganisationen av näringslivsenheten till tillväxt- och kommunikationsenheten bidrar till att skapa bättre förutsättningar för företagens etablering och tillväxt.

Arbetet med att utveckla en tillväxt - och näringslivstrategi pågår och har följt med till den nya enheten. Arbetet syftar till att bidra till en mer långsiktig och strategisk utveckling för att kommunen ska vara en företagervänlig kommun. Strategin är en viktig del för ökad nöjdhet hos företagare som också involveras i framtagande av strategin. En behovsanpassad upphandlingsprocess är också en del utav den. Ett analysarbete pågår också kring kommunens möjligheter att erbjuda företag mark för exploatering och tillväxt.

Under året har den tillgängliga informationen på webbplatsen förbättrats. Det är ett långsiktigt arbete som fortsätter även kommande år. Fler e-tjänster och e-blanketter, uppdaterad information på hemsidor, byte av system för externa webbkartor och påbörjat arbete för att utveckla kommunens webbredaktion är exempel på effekt av det arbete. Arbeta har också gjort för att öka tillgängligheten för rådgivning och service av myndighetsbeslut inom bygg - och miljö. Återkopplingstid och ett ökat förbättringsarbete är andra exempel på arbete för ökad tillgänglighet för näringslivet. Effekt av det har varit att kvalitetsutveckling är en mer integrerad del av processer och kommer att utvecklas även kommande år.

För att vidare utveckla upphandlingsunderlag till att avspegla adekvata behov har det genomförts olika aktiviteter som DIS-upphandlingar och att olika krav på informationssäkerhet och informationshantering vid upphandling av olika verksamhetssystem har införts. Processen är långsiktig och aktualiseras vid varje unik upphandling vilket kommunen under året har skapat förutsättningar för att klara av. Det pågår arbete för att kommande år uppdatera kommunens policy för upphandling. En omorganisering av upphandlingsenheten som en egen enhet under kommunstyrelsen har genomförts samt att en ny chef för enheten har tillsatts. Det har även genomförts utbildningar för verksamheter gällande upphandling för att öka förståelsen för kommunens roll och ansvar vid upphandlingar.

Sammanfattningsvis har kommunen genomfört ett betydande arbete för att vara en företagervänlig kommun, men det finns fortfarande utmaningar att hantera och områden att förbättra. Med fortsatt fokus på dialog, samarbete och strategisk planering bör kommunen kunna fortsätta att utvecklas som en attraktiv plats för företagande och tillväxt. Kommunen har delvis uppfyllt målet att vara en företagervänlig kommun, med positiva åtgärder som har vidtagits för att öka dialogen och kontakten med näringslivet samt förbättra företagarklimatet. Fortsatt arbete krävs inom områden vissa områden där det finns utvecklingspotential för att öka företagets nöjdhet och skapa ännu bättre förutsättningar för näringslivet att verka i kommunen och för kommunen att arbeta med tillväxt - och näringslivsfrågor.

2.6.1.3 Nämndernas mål

Nämnderna har utifrån de fyra perspektiven målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi identifierat ett antal utvecklingsmål för året. Nedanstående finns en sammanställning av nämndernas samtliga mål samt nämndernas bedömning av måluppfyllelse. För 2023 antog Kommunstyrelsen egna mål vilket ingår i nedanstående redovisning. Lönenämnden har under 2023 haft ett utvecklingsarbete kopplat till nämndens mål.

Nämndernas mål svarar dels mot fullmäktiges målområden och delstrategier, men även mot kommunens vision eller för egna verksamhets specifika utvecklingsområden.

Sammanlagt har nämnder beslutat om 34 nämndmål. 15 nämndmål bedöms vara helt uppfyllda, 15 delvis uppfyllda och 4 som ej uppfyllda.

En detaljerad analys av respektive nämndmål återfinns i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Målgrupp

Utvecklingsmål	
Kommunstyrelsen ska vara tillgänglig och serviceinriktad (<i>Kommunstyrelsen</i>)	◆
Tillgänglig och tydlig information (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
Tillgängliga och serviceinriktade (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
Skapa ersättningslösningar för kampsportens lokaler. (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	◆
"Alla barn inhämtar och utvecklar kunskaper och färdigheter i en likvärdig skola, som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem som grund för fortsatt utbildning och yrkesliv" (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
Socialnämnden ska tillhandahålla kvalitativa stöd- och serviceinsatser så att medborgarna i Håbo kan tillvarata egna resurser (<i>Socialnämnden</i>)	●
Vård- och omsorgsnämnden ska verka för att de insatser som ges är av god kvalitet med utgångspunkt i den enskildes behov, önskemål och delaktighet, i bred samverkan med andra nämnder, vårdgivare, myndigheter och civilsamhället. (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
Chefer ska uppleva att de får den hjälp/service de behöver (<i>Lönenämnd</i>)	◆

Verksamhet

Utvecklingsmål	
Kommunstyrelsen ska ha en förmåga att vid kris, allvarliga händelser och höjd beredskap kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner (<i>Kommunstyrelsen</i>)	●
Håbo kommun ska vara en energieffektiv kommun med lokaler och verksamheter med behovsbaserad energioptimering som minskar kommunens totala energikonsumtion och miljöpåverkan (<i>Kommunstyrelsen</i>)	●
Effektiva processer och tillförlitliga stödverktyg (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
Hållbar geodataförsörjning (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
Översyn och omfördelning av administrativa uppdrag kansliet. (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	◆
Nämndmål: Barn- och utbildningsnämnden bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå i enlighet med skolväsendets styrdokument (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	●
Socialnämnden ska verka för att de insatser som ges sker med utgångspunkt i den enskildes behov, önskemål och delaktighet, i bred samverkan med andra nämnder, myndigheter och frivilliga krafter (<i>Socialnämnden</i>)	●
Socialnämnden ska utveckla det tidiga, förebyggande och hälsofrämjande arbetet (<i>Socialnämnden</i>)	●
Vård- och omsorgsnämnden ska verka för att vården och omsorgen i kommunen ska utvecklas till att bli mer förebyggande och hälsofrämjande. (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	●
Hög tillgänglighet i systemen för användarna (<i>Lönenämnd</i>)	●
Låg nivå av fel i utbetalningarna (<i>Lönenämnd</i>)	■

Medarbetare

Utvecklingsmål	
Kommunstyrelsen ska vara en attraktiv arbetsplats där medarbetare finner en god balans mellan arbetsliv och privatliv (<i>Kommunstyrelsen</i>)	●
Kommunstyrelsen ska vara en arbetsplats där medarbetare är motiverade och upplever att arbetet är meningsfullt och utvecklande (<i>Kommunstyrelsen</i>)	●
Kommunstyrelsens verksamheter ska öka andelen friska medarbetare och minska andelen frånvarande medarbetare på grund av ohälsa (<i>Kommunstyrelsen</i>)	■
God arbetsmiljö (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
Skapa en långsiktig och effektiv förvaltningsorganisation (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	◆
Nämndmål: Rätt kompetens i verksamheterna (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
Socialnämnden ska genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete säkerställa en god arbetsmiljö för nämndens medarbetare (<i>Socialnämnden</i>)	●
Vård- och omsorgsnämnden ska genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete säkerställa en god arbetsmiljö för nämndens medarbetare (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
Kontinuerlig samverkan mellan lönenämndens tre kommuner (<i>Lönenämnd</i>)	●

Ekonomi

Utvecklingsmål	
Kommunstyrelsen ska ha en ekonomi i balans (<i>Kommunstyrelsen</i>)	■
Budget i balans (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	●
Säkerställa en långsiktig och ekonomisk förvaltningsorganisation (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	◆
Ekonomiskt resultat i balans med budget (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	■
Socialnämnden ska genom ett proaktivt arbetssätt effektivisera den ekonomiska resursanvändningen (<i>Socialnämnden</i>)	●
Vård- och omsorgsnämnden ska genom ett proaktivt arbetssätt effektivisera den ekonomiska resursanvändningen (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆

2.6.2 Slutsatser avseende god ekonomisk hushållning

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av om mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 6 § första och andra styckena kommunallagen (2017:725) har uppnåtts och följts.

För att nå god ekonomisk hushållning har Håbo kommun både finansiella mål och verksamhetsmål i form av kommunfullmäktiges övergripande mål.

Den sammanfattande bedömningen är att resultatet enligt årsredovisningen är delvis förenligt med god ekonomisk hushållning då de tre finansiella målen inte uppnås medan de kommungemensamma målområdena bedöms vara delvis uppfyllda för samtliga mål.

Verksamhetsmål

Verksamhetsmålen om att Håbo ska vara en attraktiv arbetsgivare, en företagervänlig kommun och en hållbar kommun uppnås alla delvis där flera stora insatser har genomförts under året för att förstärka kommunens position. Dock kvarstår alltjämt vissa utmaningar kring kommunfullmäktiges målområden, bland annat sjukfrånvaro, kompetensförsörjning, tillgänglighet och förståelse för företagande. Ett utvecklingsarbete pågår för att skapa en större tydlighet i mätningen av målpuppfyllelse för verksamhetsmålen.

Finansiella mål

1. Kommunens resultat ska över mandatperioden uppgå till minst två procent av skattenettet exklusive realisations- och exploateringsvinster, *målet uppnås inte.*
2. Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar, *målet uppnås inte.*
3. Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen, *målet uppnås inte.*

Håbo kommun har vidtagit flera åtgärder för att uppnås en ekonomi i balans, nedan beskrivs dessa kortfattat.

Åtgärder i form av lägre investeringstakt som genererat lägre räntenivåer och uppkomna kapitalkostnader har genomförts.

Det har påbörjats utvecklingsarbeten inom flera nämnder som är av mer omfattande karaktär i organisationen som kräver en längre planeringstid, implementering och politiska beslut, innan det ger större ekonomiska effekter.

En tydligare struktur för ekonomisk uppföljning av nämnder har etablerats under året. På grund av underskotten inom tre av nämnderna samt kommunstyrelsen har den ekonomiska uppföljningen intensifierats och från och med 2024 har månadsrapportering införts. Syftet är att följa ekonomin oftare för att kunna besluta om inriktning och vidta åtgärder inom en rimlig tid och besluta om eventuella effektiviseringar.

Kommunstyrelsen beslutade 2022-11-28 att nämnder ska arbeta fram handlingsplaner för en ekonomi i balans och de har rapporterats till kommunstyrelsen under 2023. Planerna är treåriga för att de effektiviseringar som behöver göras ska vara realistiska och genomförbara.

Handlingsplaner har genomförts i olika utsträckning på nämnderna. Eftersom många av handlingsplanerna omfattar personal och kräver omstruktureringar inom organisationen tar det tid innan resultat kan ses.

Följande händelser har bidragit till en försämrat resultat 2023, höga energipriser, högre räntenivå vid nylån och omläggning av befintliga lån samt väsentligt högre pensionskostnader.

Håbo kommuns ekonomi de kommande åren är ansträngd. Det är nödvändigt att ha en god ekonomisk hushållning där kommunen behöver fortsätta att effektivisera, prioritera och

utveckla framförallt kärnverksamheterna. Ett effektivt användande av digitaliseringens möjligheter bedöms vara en viktig del i att klara en god ekonomisk hushållning med en ekonomi i balans och god uppfyllelse av verksamhetsmål.

Håbo kommun behöver fortsätta se över och prioritera nödvändiga investeringar i infrastrukturen och ha en strategisk lokalförsörjningsplan som följs upp noggrant varje år.

De höga underskotten kommunen har inom nämnderna och med det omvärldsläget som Sverige ser idag med fortsatt höga räntor, inflation och ökad arbetslöshet behöver politiker och tjänstepersoner fortsätta arbeta aktivt tillsammans med prioriteringar och omfattande utveckling av verksamheten i kommunen.

Slutsatsen avseende god ekonomisk hushållning är att uppföljning av framtagna handlingsplaner och att planerade åtgärder genomförs är av stor vikt. Utöver detta är det lika viktigt att fortsätta följa upp de investeringar som kommunen har beslutat att genomföra. Det gäller inom avtalsområden och projektuppföljningar.

2.6.3 Resultat och ekonomisk ställning koncernen

I kommunkoncernen ingår kommunens helägda bolag Håbohus AB och kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo. Vid upprättandet av den sammanställda redovisningen har kommunens redovisningsprinciper varit vägledande. Koncerninterna poster av väsentligt värde har eliminerats.

Konsolideringen till kommunkoncernnivå omfattar Håbo kommun, Håbohus AB samt Håbo kommuns andel, det vill säga 35 procent, av kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo.

Budget har inte upprättats för kommunkoncernens ekonomi.

Belopp inom parentes avser föregående år, om inte annat anges.

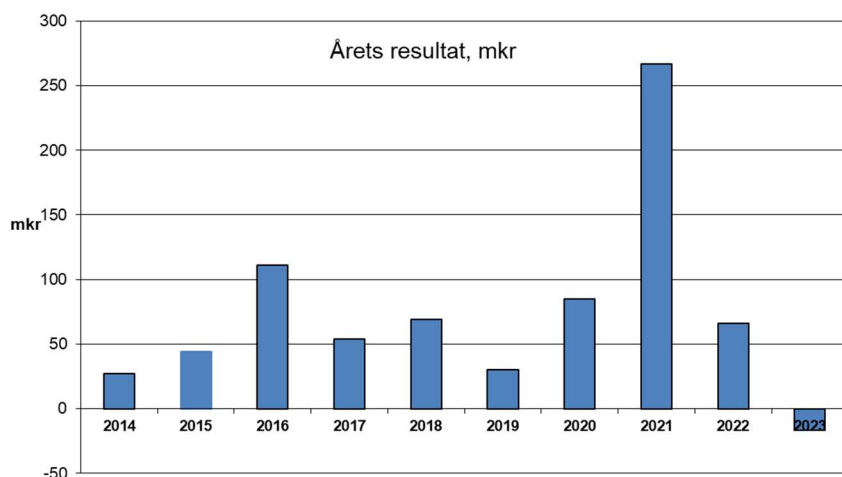
Sammanställd redovisning

Resultaträkning, mkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Rörelsens intäkter	602,9	585,3
Rörelsens kostnader	-1 893,6	-1 783,3
Avskrivningar	-148,6	-133,1
Verksamhetens nettokostnad	-1 439,3	-1 331,1
Skatteintäkter	1 302,1	1 239,7
Generella statsbidrag och utjämning	185,5	175,2
Verksamhetens resultat	48,3	83,8
Finansiella intäkter	2,2	2,4
Finansiella kostnader	-67,1	-20,5
Resultat efter finansiella poster	-16,6	65,7
Extraordinära poster	0	0
Resultat	-16,6	65,7
Omslutning	4 500,0	4 134,9
Soliditet	26 %	28 %

Årets resultat

I 2023 års bokslut uppgår koncernens resultat till -16,6 (65,7) miljoner kronor, vilket är 82,3 miljoner kronor sämre än föregående år. Koncernen Håbo kommun redovisar därmed ett lägre resultat jämfört med de två senaste åren. Energipriser, pensionskostnader och räntehöjningar vid nylån och omläggning av befintliga lån har påverkat resultatet 2023 negativt.

Kommunens redovisade resultat är -38,4 (55,1) miljoner kronor. Det är 93,5 miljoner kronor sämre än föregående år. De kommunala bolagen redovisar ett resultat på sammanlagt drygt 16,9 (19,5) miljoner kronor innan koncerninterna elimineringar varav Håbohus AB 18,9 (19,6) miljoner kronor. Räddningstjänsten redovisar ett underskott på -5,5 miljoner kronor (-96 000 kronor), varav Håbo kommuns andel är -1,9 miljoner kronor (-34 000 kronor).

Soliditet

Koncernens soliditet är något lägre än föregående år och ligger på 26 (28) procent. Inklusive pensionsförpliktelser uppgår soliditeten till 19 (22) procent. Som jämförelse uppgick medelvärdet för soliditeten i länets kommuner inklusive bolagen till 30 procent år 2022 och inklusive pensionsförpliktelser 20 procent.

Ansvarsförbindelser och borgensåtaganden

Externa borgensåtaganden och ansvarsförbindelser för koncernen uppgår vid årets slut till 6,2 (6,8) miljoner kronor.

Mkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Ansvarsförbindelser		
Egnahem kommunal kreditgaranti	0	0
Borgensåtaganden		
Bålsta tennisklubb	1,9	2,0
Lilla Hagalunds vänner	0	0
Bålsta skidklubb	2,7	3,1
Bålsta Alpin	1,6	1,7
Summa	6,2	6,8

Kommunens totala borgensåtaganden, före koncerninterna elimineringar uppgår till 941,2 miljoner kronor.

Mkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Räddningstjänsten i Enköping	6,0	7,7
Håbohus AB	929,0	929,0
Föreningar	6,2	6,8
	941,2	943,5

Kommuninvest - medlemsansvar

Håbo kommun har ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomiska förening har ingåtts ett

regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Håbo kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgår Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 551,9 miljarder kronor och totala tillgångar till 562 miljarder kronor. Håbo kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgår till 2 566 miljoner kronor (0,46511 procent) och andelen av de totala tillgångarna uppgår till 2 621 miljoner kronor (0,46640 procent).

Håbo kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomiska förening per 2023-12-31 uppgår till 24 040 800 kronor.

2.6.4 Resultat och ekonomisk ställning kommunen

2.6.4.1 Årets resultat

Kommunens resultat är negativt och uppgår till -38,4 miljoner kronor (positivt resultat om 55,1 miljoner kronor föregående år). Budgeterat resultat är överskott med 800 000 kronor vilket innebär att resultatet är 82,5 miljoner kronor lägre än budget.

En väsentlig orsak till resultatet är att nämndernas nettokostnader är 93,7 miljoner kronor högre än tilldelad budgetram, föregående år var nettokostnaden 72,5 miljoner kronor högre än budgetram.

Kommunen har fått intäkter från exploatering och realisationsvinster vid fastighetsförsäljning under året uppgående till 43,3 (föregående år 68,1) miljoner kronor. När årets resultat -38,4 miljoner kronor minskas med dessa intäkter av bokföringsmässiga- och engångskaraktär uppgår resultatet till -81,7 (-12,9) miljoner kronor, vilket motsvarar -5,5 procent av skatte- och statsbidragsintäkterna.

Det finansiella målet om 2 procent i resultat av skatte- och statsbidragsintäkter är uppställt för att nå god ekonomisk hushållning för kommunen och årets resultat innebär att det finansiella målet om 2 procent inte uppnås för 2023.

Nämndernas nettokostnad

Nämndernas nettokostnad uppgår sammantaget till 1 515,0 (1 417,6) miljoner kronor, vilket är 93,7 miljoner kronor högre än budget och därmed ett väsentligt underskott. Nämndernas kostnader är 7 procent högre än år 2022.

Taxefinansierad verksamhet

Taxefinansierade verksamheter redovisar underskott med totalt 4,5 (14,3) miljoner kronor, varav avfallsverksamheten redovisar överskott med 2,0 miljoner (434 000) kronor och VA-verksamheten underskott med 6,5 (13,8) miljoner kronor. VA-verksamhetens resultat regleras direkt mot VA-fonden i balansräkningen och redovisas inte i kommunens resultaträkning.

Centrala poster som pensioner, upplupna löner, internränta och finansiell leasing

Nettokostnaden för dessa centrala poster uppgår till 1,7 (1,4) miljoner kronor. Centrala pensionskostnader uppgår till 33,8 miljoner kronor, upplupna löner och semesterlöneskulder 4,4 miljoner kronor, intäkter från internränta 33,2 miljoner kronor samt att kreditposter från finansiell leasing bidrar med 6,1 miljoner kronor.

Realisationsvinster och exploatering

Intäkter från realisationsvinster och exploatering uppgår till 43,3 (68,1) miljoner kronor. Det består av

- 400 000 kronor i intäkter från reavinst vid markförsäljning i Tvåhusplanen,
- 18,2 miljoner kronor i intäkt från gåva i form av mottagande av gatuaneläggningar i Viby Äng och Björkvallen,
- 27,4 miljoner kronor i intäkter från exploatör i ersättning för infrastruktur som kommunen uppfört, främst Tvåhusplanen,
- 2,8 miljoner kronor i driftkostnader.

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag uppgår till 1 487,6 (1 414,9) miljoner kronor. Prognosen för skatteintäkterna har ökat successivt under året till följd av ökad tillväxt i Sverige. Intäkterna är 63,3 miljoner kronor högre än föregående år, en ökning med 5,2 procent.

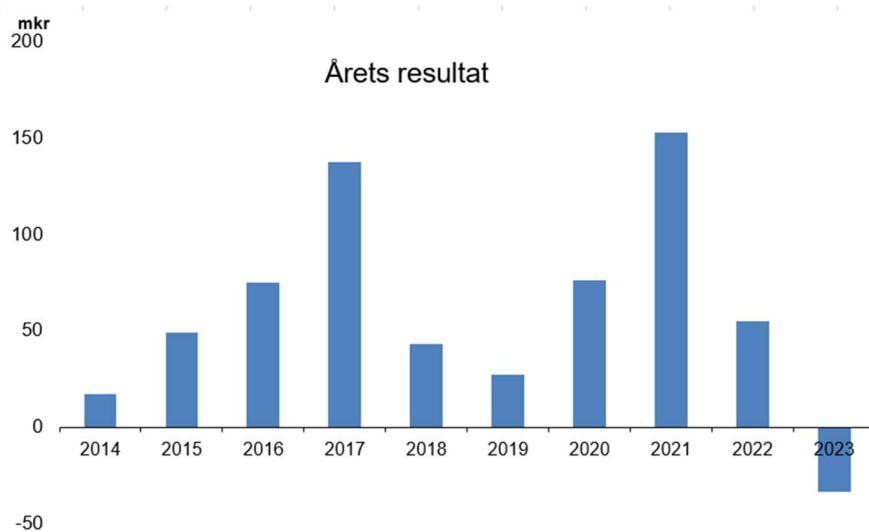
Finansnetto

Finansiella intäkter och kostnader, finansnetto, uppgår till 54,8 (8,1) miljoner kronor. Stigande låneräntor och höjda finansiella kostnader för pensioner har är en effekt av den kraftigt stigande inflationen. Kommunen har nyupplånat 350 miljoner kronor under året vilket också ökar räntekostnaderna. Här ingår även räntekostnaden för finansiell leasing med 10,6 miljoner kronor som följd av ändrad redovisning. Nettokostnaden är 46,7 miljoner kronor högre än föregående år.

mkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse budget/ bokslut	Bokslut 2022
Nämndernas nettokostnad	-1 421,4	-1 515,0	-93,7	-1 417,6
Taxefinansierad verksamhet VA/Avfall	0,0	2,0	2,0	-0,4
Centrala poster som pensioner, upplupna löner, internränta, finansiell leasing	-15,1	-1,4	13,7	-1,7
Reavinster och exploatering	0,0	43,3	43,3	68,1
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	1 478,4	1 487,6	9,1	1 414,9
Finansnetto	-41,1	-54,8	-13,7	-8,1
Årets resultat	0,8	-38,4	-39,2	55,1
<i>Årets resultat som andel av skattenetto</i>	<i>0,0</i>	<i>-43,3</i>	<i>-43,3</i>	<i>-68,1</i>
Avgår reavinster och exploatering	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat exklusive realisationsvinster och exploatering	0,8	-81,7	-82,5	-12,9
<i>Årets resultat exklusive realisationsvinster och exploatering, som andel av skattenetto</i>	<i>0,1 %</i>	<i>-5,5 %</i>		<i>-0,9 %</i>

2.6.4.2 Resultatutveckling

År 2023 är det första på tio år med negativt resultat. I resultaten ingår realisationsvinster och exploatering varför resultaten fluktuerar mellan åren.

Resultaträkning tre år

tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2021
Verksamhetens intäkter	451,1	452,5	490,5
Verksamhetens kostnader	-1 803,6	-1 723,6	-1 583,8
Avskrivningar	-118,6	-80,6	-82,3
Verksamhetens nettokostnad	-1 471,1	-1 351,7	-1 175,6
Finansnetto	-54,9	-8,1	-8,1
Skattenetto	1 487,6	1 414,9	1 336,5
Årets resultat	-38,4	55,1	152,8

2.6.4.3 Budgetföljsamhet

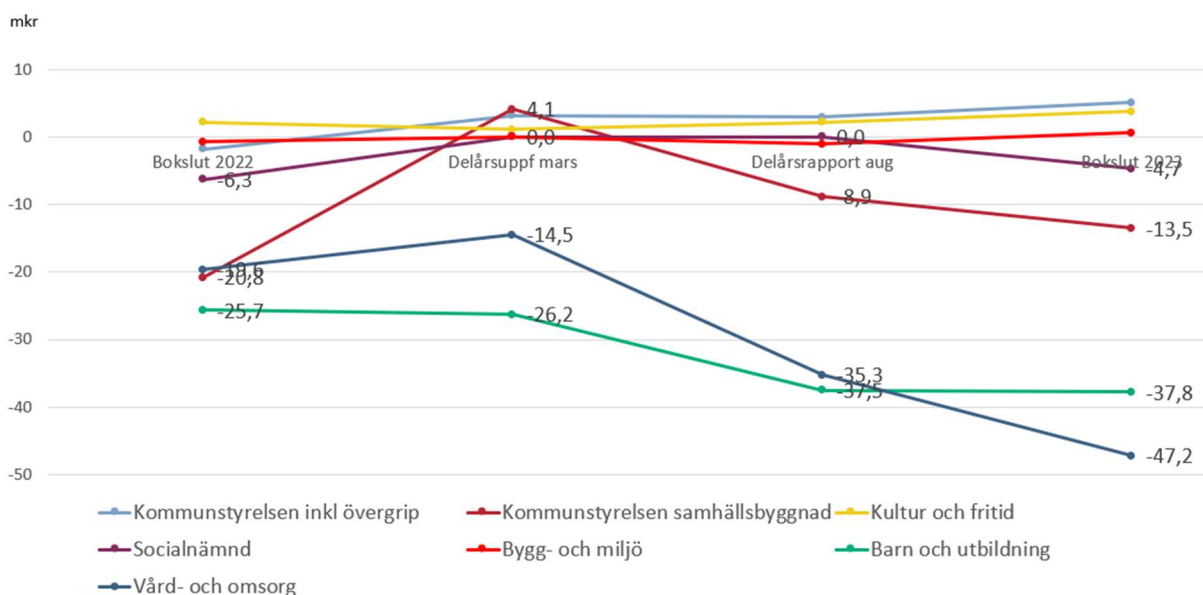
Avvikelse från budget, mkr	Bokslut 2023	Bokslut 2023, %	Prognos i delårsrapport 2023	Bokslut 2022	Bokslut 2022, %
Kommunstyrelse och kommundemensamma verksamheter	5,1	5 %	2,9	-1,8	-2 %
Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsförvaltningen	-13,5	-11 %	-8,9	-20,8	-20 %
Kultur- och fritidsnämnd	3,7	6 %	2,2	2,2	4 %
Socialnämnd	-4,7	-2 %	0,0	-6,3	-8 %
Bygg- och miljönämnd	0,6	4 %	-1,0	-0,7	-6 %
Barn- och utbildningsnämnd	-37,8	-6 %	-37,5	-25,7	-4 %
Vård- och omsorgsnämnd	-47,2	-19 %	-35,3	-19,6	-5 %
Överförmyndarnämnd	0,2	7 %	0,1	0,1	6 %
Summa skattefinansierad verksamhet	-93,6	-7 %	-77,5	-72,6	-5 %
Avfallsverksamhet	2,0		0,0	-0,4	
VA-verksamhet					
Summa nämnder	-91,6		-77,5	-73,0	
Centrala poster som pensioner, upplupna löner, internränta, finansiell leasing	13,7		10,4	11,6	
Reavinster och exploatering	43,3		41,6	68,1	
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	9,1		2,8	20,1	
Finansnetto	-13,7		-12,0	8,4	
Årets resultat	-39,2		-34,7	99,8	

Årets resultat är 39,2 miljoner kronor sämre än budgeterat resultat.

Nämnderna

Nämnderna redovisar ett sammanlagt underskott om 93,6 miljoner kronor, jämfört med budget exklusive den taxefinansierade verksamheten. Budgeten överskrids därmed med 7 procent, jämfört med 5 procent föregående år.

Utvecklingen under året har varit att prognosen försämrats successivt totalt sett. Prognosen för årets utfall var i delårsuppföljningen per mars -32,2 miljoner och vid delårsrapport augusti -77,5 miljoner kronor.

Fotnot: Bilden visar avvikelser i bokslut 2022, prognosavvikelsen till årets slut samt avvikelser vid bokslut 2023.

Vård- och omsorgsnämnden och barn- och ungdomsnämnden prognostiserade underskott till årets slut med 26,2 respektive 14,5 miljoner kronor i delårsuppföljningen per mars. Vid delårsrapporten i augusti redovisades väsentligt försämrade prognoser för dessa nämnder samt att även kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning prognostiserade underskott med 8,9 miljoner kronor.

I bokslutet är det fyra nämnder som redovisar väsentliga underskott, vård- och omsorgsnämnden 47,2 miljoner kronor, barn- och utbildningsnämnden 37,8 miljoner kronor, kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning 13,5 miljoner kronor och socialnämnden 4,7 miljoner kronor.

Större avvikelser sammanfattas nedan. Utförligare beskrivning och redovisning av de åtgärder som nämnder redovisat, finns i avsnittet Driftredovisning.

Nämnd	Avvikelse	Förklaring
Vård- och omsorgsnämnd	-47,2 mkr	Hemtjänst -24,2 mkr (fler timmar och inhyrd personal), planering äldreboende Åsen -8,0 mkr, Särskilt boende -5,7 mkr (ökad behov köpta platser, regler dygnsvila), Korttidsboende -6,9 mkr (ökad behov av platser), Färdtjänst -2,0 mkr.
Barn- och utbildningsnämnd	-37,8 mkr	Grundskola inkl förskoleklass och fritidshem -24,8 mkr (personal, skolskjuts), Gymnasieskola -13,8 mkr (fler elever i externa skolor samt elevdatorer, Förskola -5,6 mkr (färre barn, personalanpassning påbörjad), Anpassad grundskola -3,9 mkr (nya elever har större behov).
Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning	-14,8 mkr	Fastighetsverksamheten, såsom reparationer -4,7 mkr, vattenskada Gransätterskolan -3,3 mkr, mediaförsörjning (el, värme mm) -2,8 mkr, index inhyra lokaler -2,8.
Socialnämnd	-4,7 mkr	Placeringar av barn och vuxna, inhyrd personal.
Kommunstyrelse	5,0 mkr	Ej använd budget för styrning och ledning, personalvakanser.
Kultur- och fritidsnämnd	3,7 mkr	Föreningsbidrag 2,0 mkr, personalvakanser.

Kommunstyrelsen har med anledning av de prognostiserade underskotten inom flera nämnder, haft fokus på att arbeta för en ekonomi i balans, med kommunstyrelsens uppsiktsplikt som grund, enligt nedan:

Kommunstyrelsen beslutade 2022-11-28 (KS§323 dnr 2022/01600) att nämnderna ska

inkomma med en handlingsplan, redovisa handlingsplanen och dess effekt till kommunstyrelsen. Handlingsplanerna ingick i nämndernas rapport för delårsuppföljning för mars 2023 och redovisades därmed till kommunstyrelsen i samband med delårsuppföljningen.

Kommunstyrelsen beslutade 31 maj (KS§ 146) vid behandlingen av delårsuppföljning för mars, att föreslå kommunfullmäktige att uppdra till berörda nämnder att vidta åtgärder för att hålla driftbudgetramen och att rapportering skulle ske i delårsrapport augusti 2023.

Vid kommunstyrelsens möte 15 juni (KS § 187 dnr 2023/00654) presenterades samtliga nämnders handlingsplaner och kommunstyrelsen beslutade att uppdra till nämnderna att redovisa åtgärder för en budget i balans i enlighet med handlingsplan vid kommunstyrelsens sammanträde den 24 oktober 2023 samt att uppmana samhällsbyggnadsförvaltningen till fortsatt arbete för en budget i balans.

Kommunstyrelsen beslutade 22 september (KS § 271 dnr 2023/01134) om restriktioner kring anställningar och inköp av varor och tjänster. Anställningsstopp infördes med undantag för tjänster som är avgörande för att kommunen ska klara av lagstadgade uppdrag alternativt som är nödvändiga för organisationens utveckling, beslutet gäller tills vidare. Stor restriktivitet ska iakttas gällande inköp av varor och tjänster som inte direkt rör lagstadgade uppdrag inom kommunens verksamheter. Kommunfullmäktige föreslogs att uppdra åt samtliga nämnder att upprätta en treårig handlingsplan för ekonomi i balans. Handlingsplanen ska redovisas i nämndernas budget och verksamhetsplan för 2024, plan 2025–2026.

När kommunstyrelsen behandlade delårsrapporten för augusti, den 24 oktober beslutade KS (KS § 288 dnr 2023/01063) att föreslå kommunfullmäktige att uppdra till samtliga nämnder att upprätta en treårig handlingsplan för budget i balans och att handlingsplanerna ska redovisas i nämndernas budget och verksamhetsplan för 2024, samt i årsredovisning 2023. Handlingsplanerna ska även innehålla tidsplan och utfall för åtgärder. Kommunstyrelsen beslutade också att muntlig återrapportering ska ske vid kommunstyrelsens sammanträde i november.

Den 22 november informerades kommunstyrelsen (KS§339 dnr 2023/00153) om ekonomiuppföljning per oktober och beslutade att uppmana nämnderna att arbeta vidare med handlingsplaner och nämnder med underskott får på kommunstyrelsens sammanträde i februari redovisa åtgärder samt hur det går med handlingsplanerna.

Den 7 februari 2024 redovisade nämnder med underskott sina handlingsplaner på kommunstyrelsens sammanträde och kommunstyrelsen beslutade att uppmana nämnderna att fortsätta arbeta för en ekonomi i balans.

I samband med presentationen av nämndernas remissyttrande, angående inriktningsramar för år 2024-2026, på budgetdagen den 20 september presenterades konkreta åtgärder fram för att visa vad nämnderna behöver göra för att rymma sin verksamhet i de inriktningsramar som kommunstyrelsen beslutat om.

Taxefinansierade verksamheter

Taxefinansierade verksamheter budgeteras med nollresultat och redovisar underskott med totalt 4,5 miljoner kronor, varav avfallsverksamheten redovisar överskott med 2,0 miljoner kronor och VA-verksamheten underskott med 6,5 miljoner kronor. VA-verksamhetens resultat regleras direkt mot VA-fonden i balansräkningen och redovisas inte i kommunens resultaträkning.

Centrala poster som pensioner, upplupna löner, internränta, finansiell leasing

Utfallet är 13,7 miljoner kronor bättre än budgeterat. Det beror dels på att internränteintäkterna från de taxefinansierade verksamheterna är 7,2 miljoner kronor högre än budget på grund av ökad upplåning och höjd räntenivå. Det beror dels på kreditposten 6,1 miljoner kronor från den finansiella leasingen som följd av ändrad redovisning.

För att uppnå en neutral redovisning, oavsett finansieringsform, ska leasingavtal som uppfyller vissa villkor tas upp som tillgång och med motsvarande skuld i balansräkningen, enligt rekommendation från rådet för kommunalredovisning RKR. Det beror på att den redovisningsmässiga innebörden av att leasa en tillgång kan vara densamma som om tillgången hade finansierats genom lån. Denna redovisning har gjorts år 2023, vilket påverkar flera delar i resultaträkningen och innebär en nettokostnadsökning om 4,5 miljoner. Hyreskostnaden inom verksamhetens kostnader minskar med 18,9 miljoner, samtidigt ökar avskrivningarna inom verksamhetens kostnader med 12,9 miljoner kronor och den finansiella kostnaden inom finansnetto ökar med 10,6 miljoner kronor.

Leasingavtalen avser bland annat inhyrda boenden på Västerhagsvägen och Vallvägen.

Reavinster och exploatering

Resultat från reavinster och exploatering budgeteras inte eftersom de är osäkra i tid, årets överskott och budgetavvikelse uppgår till 43,3 miljoner kronor.

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Prognosen för skatteintäkterna har ökat successivt under året till följd av ökad tillväxt i Sverige och i bokslutet är intäkterna 9,1 miljoner kronor högre än budgeterat.

Finansnetto

Utfallet är 13,7 miljoner kronor sämre än budgeterat, där 10,6 miljoner kronor förklaras av räntedelen för finansiell leasing, budgetavvikelsen beror på ändrad redovisning.

2.6.4.4 Nämndernas nettokostnadsutveckling

Nämnd, tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Förändring	Förändring , procent
Kommunstyrelsen inklusive kommungemensamma verksamheter 1)	-102,0	-100,3	-1,7	2 %
Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsförvaltningen	-131,4	-127,0	-4,4	3 %
Kultur- och fritidsnämnd	-58,0	-57,6	-0,4	1 %
Socialnämnd	-229,5	-207,7	-21,8	10 %
Bygg- och miljönämnd	-12,9	-13,7	0,8	-6 %
Barn- och utbildningsnämnd	-676,4	-647,7	-28,7	4 %
Vård- och omsorgsnämnd	-300,0	-261,3	-38,7	15 %
Överförmyndarnämnd	-2,2	-2,1	0,0	2 %
Summa	-1 512,4	-1 417,4	-94,9	7 %

Taxefinansierade verksamheterna avfall och VA ingår inte. Bokslut 2022 har justerats för organisationsförändringar 2023 för att öka jämförbarheten för nämnderna mellan åren.

1) Kommunfullmäktige, stöd till politiska partier, valnämnd, revision, räddningstjänst, kommunstyrelse, kommunstyrelseförvaltningen.

Nettokostnaden för nämndernas verksamheter ökar med 94,9 (132,5) miljoner kronor jämfört med år 2022. Det är en ökning med 7 (10) procent.

Vård- och omsorgsnämnden ökar mest med 38,7 (62,0) miljoner kronor. Det är en ökning med 15 procent från föregående år. Den demografiska utvecklingen där antalet 80-åringar och äldre ökar med 100 procent under en tioårsperiod, påverkar nämndens verksamhet väsentligt.

Barn- och utbildningsnämnden ökar med 28,7 (39,7) miljoner kronor, en ökning med 4 procent, medan antalet barn och ungdomar i åldern 1-18 år har minskat något jämfört med år 2022.

Socialnämndens nettokostnad ökar med 21,8 (10,3) miljoner kronor, en ökning med 10 procent.

Kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning ökar med 4,4 (10,5) miljoner kronor, motsvarande 3 procent.

2.6.4.5 Kostnads- och intäktsutveckling

Konto, mkr	2023	2022	Förändring	Förändring, procent
Verksamhetens intäkter	451,2	452,6	-1,4	0 %
Personalkostnader	-1 106,0	-1 000,9	-105,1	11 %
Övriga kostnader	-697,7	-722,8	25,1	-4 %
Verksamhetens kostnader, summa	-1 803,7	-1 723,7	-80,0	5 %
Avskrivningar	-118,6	-80,6	-38,0	47 %
Verksamhetens nettokostnad	-1 471,1	-1 351,7	-119,4	9 %
Skatteintäkter och utjämning	1 487,6	1 414,9	72,7	5 %
Finansnetto	-54,9	-8,1	-46,8	678 %
Årets resultat	-38,4	55,1	-93,5	-170 %

Exklusive interna intäkter och kostnader

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter minskar marginellt med 1,4 miljoner kronor från år 2022. Intäkter från driftbidrag och taxor och avgifter ökar, men de minskade intäkterna från exploateringsverksamheten gör att förändringen totalt sett är marginell.

Driftbidrag till kommunen, som består av olika riktade statsbidrag ökar totalt sett med 8,1 miljoner kronor, motsvarande 6 procent. De riktade bidragen från staten fortsätter att öka. Här ingår även elstödet.

Taxor och avgifter ökar med 8,6 miljoner kronor, motsvarande 6 procent. Ökningen är störst inom VA och avfall med 3,7 miljoner. Även inom vård- och omsorg och den pedagogiska verksamheten ökar intäkterna. Fler av kommunen taxor är indexreglerade vilket innebär att de stiger med inflationen.

Årets intäkter från försäljning av fastigheter och exploateringsverksamheten, som är av engångskaraktär, är 15,7 miljoner kronor lägre än föregående år.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader har ökat med 5 procent jämfört med föregående år.

Personalkostnaderna har ökat med 105,1 miljoner kronor motsvarande 11 procent. Det beror både på att antalet anställda har ökat i kommunen, löneökningar samt ökade pensionskostnader.

Kostnaderna för pensioner har ökat kraftigt för år 2023. Det förklaras främst av den kraftiga ökningen av prisbasbeloppet. Övriga faktorer som påverkar är nytt avgiftsbestämt pensionsavtal med höjda premienivåer, högre löneökningar samt låga pensionskostnader för

2022.

Pensionskostnaden har ökat totalt med 48,1 miljoner kronor från 2022, enligt redovisning från pensionsadministratören nedan. Den finansiella kostnaden i tabellen plus löneskatt med 24,26 %, redovisas i finansnettot.

Total pensionskostnad, mkr	2023	2022	Förändring
Förändring av pens.avsättning	17,1	9,4	7,7
Pensionsutbetalningar	20,8	18,9	1,9
Premier	52,0	33,8	18,2
Finansiell kostnad	14,0	3,1	10,9
Löneskatt	25,2	15,8	9,4
Summa kostnader	129,2	81,1	48,1

Personalkostnader, mkr	2023	2022	Förändring
Löner	-758,7	-707,1	-51,6
Kostnadsersättningar	-2,5	-2,1	-0,4
Arbetsgivaravgifter	-257,7	-232,2	-25,5
Pensioner kostnader	-91,2	-65,2	-26,0
Avgår eget arbete på anläggningstillgångar	4,1	5,6	-1,5
Summa personalkostnad	-1 106,0	-1 001,0	-105,0

Övriga kostnader har minskat med 4 procent under året, med totalt 25 miljoner kronor. En bidragande orsak är att kostnaden för tillfälligt inhyrd personal minskar från 47,3 miljoner kronor föregående år, till 32,5 miljoner kronor, vilket är en minskning med 14,8 miljoner kronor. Nivån bör jämföras med år 2021 då kostnaden var 15,4 miljoner kronor. Strävan bör vara att se över möjligheten att minska inhyrningen om det sker till högre kostnad än anställd personal. En annan orsak till minskningen är att bokfört värde för markförsäljningen är 16,7 miljoner lägre än föregående år. Det innebär att övriga kostnader sammantaget är relativt oförändrade trots den höga inflationen som har påverkat kostnadsnivåerna.

Avskrivningar

Avskrivningar, mkr	2023	2022	Förändring
Byggnader och anläggningar	-67,5	-54,6	-12,9
Maskiner och inventarier	-8,9	-7,7	-1,2
Nedskrivning	-9,6	-0,3	-9,3
Finansiell leasing	-13,9	-0,8	-13,1
VA-verksamheten	-15,6	-14,1	-1,5
Avfallsverksamheten	-3,1	-3,1	0,0
Summa avskrivningar	-118,6	-80,6	-38,0

Avskrivningarna, det vill säga värdeminskningen av kommunens anläggningstillgångar och inventarier, är 118,6 miljoner kronor, en ökning med 38,0 miljoner kronor. Finansiell leasing av lokaler har tillkommit år 2023, vilket ökar kostnaden med 13,1 miljoner kronor. Avskrivningarna för byggnader och anläggningar ökar med 12,9 miljoner kronor. Nedskrivning av anläggningar har gjorts för 9,6 miljoner kronor där 8,0 miljoner kronor avser den avbrutna investeringen i äldreboende Åsen.

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag, mkr	2023	2022	Förändring	Förändring, procent
Skatteintäkter	1 302,1	1 239,7	62,4	5 %
Inkomstutjämning	139,8	110,6	29,2	26 %
Kostnadsutjämning	-32,1	-29,0	-3,1	11 %
Införandebidrag	0	4,8	-4,8	-100 %
LSS-utjämning	-27,0	-25,2	-1,8	7 %
Fastighetsavgift	49,2	46,7	2,5	5 %
Generella statsbidrag	2,7	5,9	-3,2	-54 %
Regleringsavgift	52,9	61,4	-8,5	-14 %
Summa	1 487,6	1 414,9	72,7	5 %

Skatteutjämningsystem

År 2005 infördes ett skatteutjämningsystem med syfte är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för landets kommuner att ge välfärd till invånarna, oavsett strukturella förhållanden. Den senaste revideringen genomfördes 2020. Revideringen medförde att Håbo kommun betalar mer till kostnadsutjämnningen än tidigare och får därmed lägre intäkter.

Skatteintäkter

Intäkten av kommunalskatten, kommunens största finansieringskälla, ökar med 62,4 miljoner en ökning med 5 procent jämfört med föregående år. Det är en lägre ökning, med anledning av lågkonjunkturen, än föregående år då skatteintäkterna ökade med 80,6 miljoner kronor, 7 procent.

Inkomstutjämning

Inkomstutjämnningen utjämnar för skillnader i skattekraft och tillförsäkrar kommunen 115 procent av riksgenomsnittlig skattekraft. Inkomstutjämnningen ökar med 29,2 miljoner kronor.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämnningen syftar till att utjämna strukturella kostnadsskillnader mellan landets kommuner, så att kommunerna har samma möjlighet att ge välfärd till invånarna oavsett befolkningens sammansättning. Under 2023 betalar kommunen 32,1 miljoner kronor vilket är 3,1 miljoner kronor mer än 2022.

LSS-utjämning

Systemet syftar till att utjämna kostnaden för LSS mellan kommunerna. Ersättningen som kommunen betalar ökar från 25,2 till 27,0 miljoner kronor år 2023.

Fastighetsavgift

Fastighetsavgiften infördes år 2008 och från 2009 tillförs den årliga intäktsförändringen varje kommun. Intäkterna ökar med 2,5 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Generella statsbidrag

Kommunerna tillförs statsbidrag med olika syften, där en del ska kategoriseras som generella eftersom kommunerna har beslutanderätt om användningen. För 2023 uppgår de till 2,7 miljoner kronor jämfört med 5,9 miljoner kronor föregående år. 900 000 kronor avser sjuksköterskor och tillfördes vård- och omsorgsnämnden i budgetram. 1,1 miljoner kronor avser utökad verksamhetsförlagd utbildning och har tillförts vård- och omsorgsnämnden genom tilläggsbudget. Kommunen har även fått 764 000 kronor i tillfälligt stöd med anledning av krig i Ukraina, bidraget har inte tillförts någon verksamhet utan har förstärkt årets resultat.

Finansnetto

Finansnettot, som består av finansiella intäkter och kostnader, har försämrats totalt sett från -8,1 miljoner kronor till -54,9 miljoner kronor, en ökning av nettokostnaden med 46,8 miljoner kronor.

Finansiella intäkterna är 3,9 miljoner kronor, vilket är en minskning med 1,1 miljon kronor från föregående år. Kommuninvest har inte lämnat återbäring detta år, vilket uppgick till 1,6 miljoner kronor föregående år. De nya riktlinjerna för borgensavgifter från Håbohus har gett marginell effekt, eftersom de nya reglerna träder in vartefter Håbohus lån refinansieras.

De finansiella kostnaderna har ökat kraftigt från 13,1 miljoner kronor till 58,6 miljoner kronor. Det orsakas av högre räntekostnader för långfristiga lån, högre finansiell kostnad för pensioner, ökad upplåning samt ändrad redovisning av finansiell leasing.

Räntekostnaderna på långfristiga skulder ökar från 9,4 till 32,4 miljoner kronor, främst beroende på högre räntenivå men också årets nyupplåning av 350 miljoner kronor. Genomsnittsräntan för kommunens långfristiga skulder uppgår till 2,34 procent jämfört med 0,93 procent föregående år.

Den finansiella kostnaden för pensioner ökar från 3,8 till 17,4 miljoner kronor.

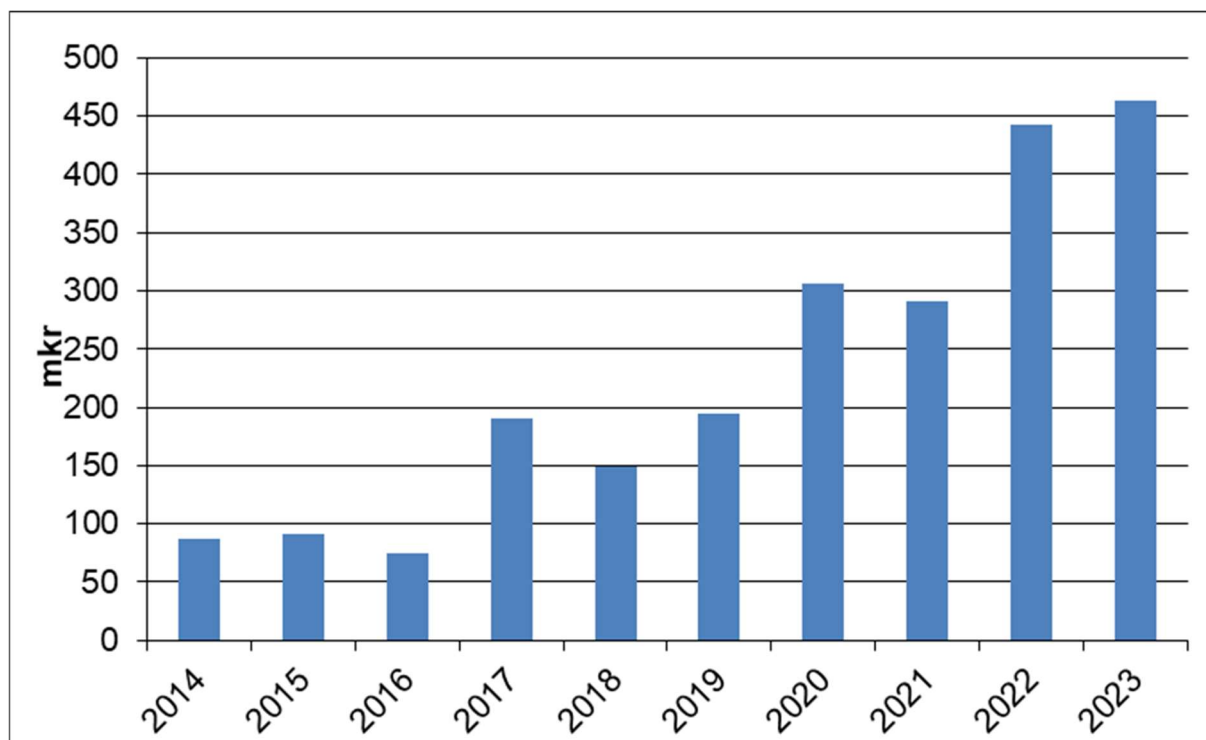
2.6.4.6 Investeringar och dess finansiering

Håbo kommun har under de senaste tio åren 2014 till 2023 investerat 2,3 miljarder kronor netto i anläggningar och inventarier.

Årets investeringar

Årets investeringar i inventarier, fastigheter och anläggningar inklusive exploateringsinvesteringar uppgår till 463 (443) miljoner kronor efter avdrag för offentliga investeringsbidrag.

Investeringar i anläggningar och inventarier 2014-2023

Nämnders investeringar

Under året har behovet av investeringar setts över av förvaltningarna och stora omprioriteringar har gjorts med anledning av det ekonomiska läget och förändrade behov. Som följd av omprioriteringen beslutade kommunfullmäktige i juni samt i november att dra in beviljade totalbudgetar om 959 miljoner kronor. Omprioriteringen påverkade även årets investeringsbudget som minskades med 181,5 miljoner kronor genom att projekt drogs in eller flyttades till kommande år. I noten till drift- och investeringsredovisningen framgår vilka projekt som påverkas. Effekten är att kommunens upplåningsbehov minskar för året, vilket har bidragit till lägre räntekostnader under året. Det innebär också att driftkostnader som investeringarna medför, flyttas längre fram i tid.

Efter förändringarna uppgår årets investeringsbudget exklusive exploateringsinvesteringar till 427,2 miljoner kronor och 362,6 miljoner kronor har förbrukats. Överskott lämnas med 64,7 miljoner kronor lämnas, där 47,5 miljoner kronor av överskottet avser pågående större investeringar med totalbudget och budget överförs till år 2024 utan särskilt beslut. Orsaken är främst att det uppstår förseningar i projektens tidplan.

Övriga investeringar har genomförts under året för 90,3 miljoner kronor, vilket är 32,3 miljoner kronor lägre än budget. Av denna ej förbrukade budget föreslår nämnderna att 16,0 miljoner kronor överförs till budget 2024, där investeringar inte har hunnit genomföras under året. Den största avvikelserna är periodiskt underhåll av fastigheter, där överskottet är 11,7 miljoner kronor. Budgeten är inte förbrukad till följd av personell resursbrist men orsakas även av förvaltningens beslut att stoppa underhållsåtgärder under året.

Avslutade investeringar med kommunfullmäktige beslutad totalbudget om minst 5 miljoner

12 större projekt avslutas under året, varav fem innan genomförande.

Äldreboende Åsen avslutas med nedlagda utgifter om 8,1 miljoner kronor. Utgifterna har resultatförts efter beslut om att det inte är aktuellt att genomföra planerad investering på aktuell plats. Västerängsskolans kök avslutas med nedlagda utgifter om 5,4 miljoner, vilket måste resultatföras om genomförande enligt plan inte sker. Projektet fortsätter därför att redovisas bland investeringar.

Genomförda projekt inom totalbudgetram är GC-väg Skokloster 9,9 miljoner kronor, Bålsta tätort ledningar 140,6 miljoner kronor och Bålsta tätort pumpstationer 40,0 miljoner kronor.

Genomförda projekt med budgetavvikelse är Granåsen garage utgift 5,6 miljoner kronor och Kraftleden trafiksäkerhet etapp 5-6 utgift 16,6 miljoner kronor.

Pågående investeringar med kommunfullmäktige beslutad totalbudget om minst 5 miljoner

Kommunen har vid årsskiftet flera större projekt som befinner sig i olika skeden, från beslutad budget till slutskede, som kan pågå över flera år beslutad totalbudget om minst 5 miljoner kronor. Följande projekt prognostiserar budgetavvikelse

- LSS-boende Dalvägen är prognostiserat till 28,1 miljoner kronor vilket överskrider budget med 7,8 miljoner kronor.
- LSS-boende Viby är prognostiserat till 21,4 miljoner kronor vilket överskrider budget med 1,6 miljoner kronor.
- Simhallen är prognostiserad till 250,0 miljoner kronor, vilket överskrider budget med 16,1 miljoner kronor.
- Futurums om- och tillbyggnad är prognostiserad till 219,6 miljoner kronor vilket överskrider budget med 24,6 miljoner kronor.
- Ängsbackens förskola är prognostiserad med 53,2 miljoner kronor i utfall vilket

- överskrider budget med 5,2 miljoner kronor.
- Resecentrum är prognostiserad med 101,3 miljoner kronor i utfall vilket överskrider budget med 16,9 miljoner kronor.
  - Stationstråket är prognostiserad med 6,8 miljoner kronor i utfall vilket är 4,3 miljoner kronor lägre än budget.

Exploateringsinvesteringar

Investeringar genomförs inom exploateringsprojekt och ska finansieras av ersättning från exploatörer och/eller markförsäljning. Under året har kommunen investerat 97,0 miljoner kronor i kommunala anläggningar jämfört med 32,6 miljoner kronor föregående år. 69,3 miljoner kronor av årets investeringar avser VA och 27,5 miljoner kronor avser gatu- och parkanläggningar. 23,1 miljoner kronor av investeringarna avser gåva i form av mottagna anläggningar som exploatörerna har byggt och överlämnat.

I avsnitt 8 Investeringsredovisning finns mer information om investeringar och budgetavvikelsena.

2.6.4.7 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar förändring av likvida medel under året uppdelade i kategorierna löpande-, investerings- och finansieringsverksamhet.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten är positivt och uppgår till 103,6 (110,6) miljoner kronor.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringar utgifterna för materiella och finansiella tillgångar med avdrag för investeringsbidrag 463,2 (444,7) miljoner kronor. I anskaffningskostnader ingår pågående exploateringsprojekt med 96,9 (32,6) miljoner kronor.

Finansieringen av investeringarna har skett genom det egna kassaflödet, inom den löpande verksamheten med 103,6 (110,6) miljoner kronor och genom upplåning.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Under året har upplåning med 350 miljoner kronor skett. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgår till 350 (320) miljoner kronor.

Förändring av likvida medel

Likvida medel minskar med -9,5 (-14,1) miljoner kronor och uppgår vid årets slut till 29,1 (38,6) miljoner kronor.

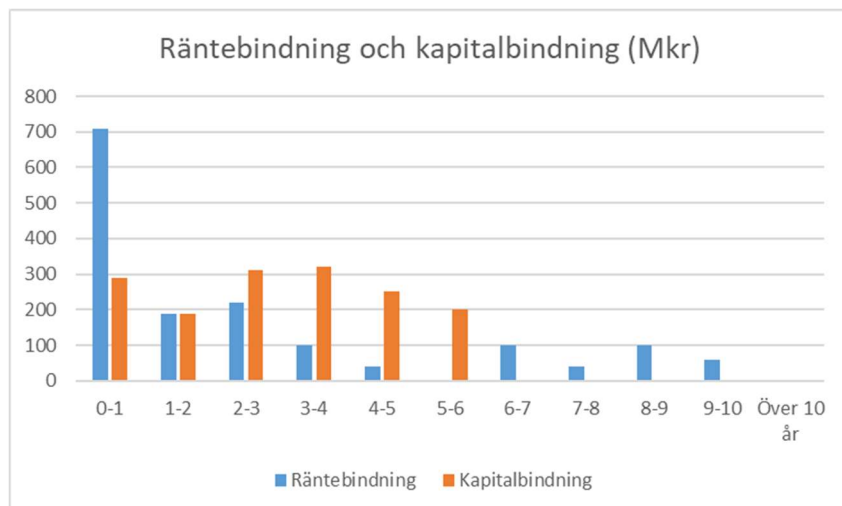
2.6.4.8 Låneskuld

Håbo kommun har många exploateringsprojekt på gång. Detta kommer att innebära att kommunen kommer att få betydande inkomster från markförsäljning från olika intressenter för etablering i kommunen. Samtidigt har kommunen utmaningar avseende investeringar för infrastruktur, fastigheter och fritidsanläggningar. Enligt den senaste 10-åriga investeringsplanen är investeringsutgifterna för kommande åren beräknade till cirka 2,3 miljarder kronor.

Skuldsättningsgraden är hög eftersom kommunen gjorde mycket omfattande investeringar inom skolan under åren 1996 till 2003 och investeringsnivån kommer fortsatt att ligga på en hög nivå. Kommunens externa långfristiga låneskuld uppgår till 1 556,7 (1 206,7) miljoner kronor. Därutöver har kommunen pensionsåtaganden på 283,4 (281,2) miljoner kronor. Under 2023 investerar kommunen cirka 463 miljoner kronor i fastigheter och anläggningar.

Skuldportföljen har en volym på 1 556,7 miljoner kronor. Den genomsnittliga räntan för skuldportföljen uppgår till 2,33 procent (0,93) procent.

Kommunen använder aktivt derivatinstrument för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj har cirka 385 (160) miljoner kronor eller 24,7 (13,3) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till fast räntebindning.

Skuldportföljens genomsnittliga kapitalbindning är 2,81 år och den genomsnittliga räntebindningen är 2,53 år. Av portföljen har 18,50% en kapitalbindning på 1 år eller kortare och 45,55% har en räntebindning på 1 år eller kortare. Utan derivat hade 67,71% av portföljen haft en räntebindning på 1 år eller kortare.

Med nuvarande låneportfölj har kommunen inga valutarisker eller kreditrisker. Kommunen har inte placerat några tillgångar, därav föreligger inga risker avseende finansiella tillgångar.

2.6.4.9 Medfinansiering av Citybanan

Kommunfullmäktige beslutade år 2009 (KF § 98) att Upplands Lokaltrafik (Uppsala läns landsting) ingick avtal med staten om medfinansiering av Citybanan. För Håbo kommuns del innebär detta att fullmäktige godkände en medfinansiering om 38,0 miljoner kronor jämte indexuppräknings om 8,2 miljoner kronor. Slutbetalningen av medfinansieringen av Citybanan gjordes år 2017 och har uppgått till 46,2 miljoner kronor för perioden 2013-2017 inklusive indexuppräknings.

Upplösningen, det vill säga avskrivningen av bidraget, påbörjades år 2013 innebärande en avskrivning på kapitalbeloppet med 1,5 miljoner kronor år 2023, vilket belastar resultaträkningen. Detta görs i enlighet med riksdagens beslut om ändring i lagen (1997:614), 5 kapitel 7 §, om kommunal redovisning. År 2013–2038 kommer den årliga nedskrivningskostnaden om 1,5 miljoner kronor att belasta kommunens resultaträkning.

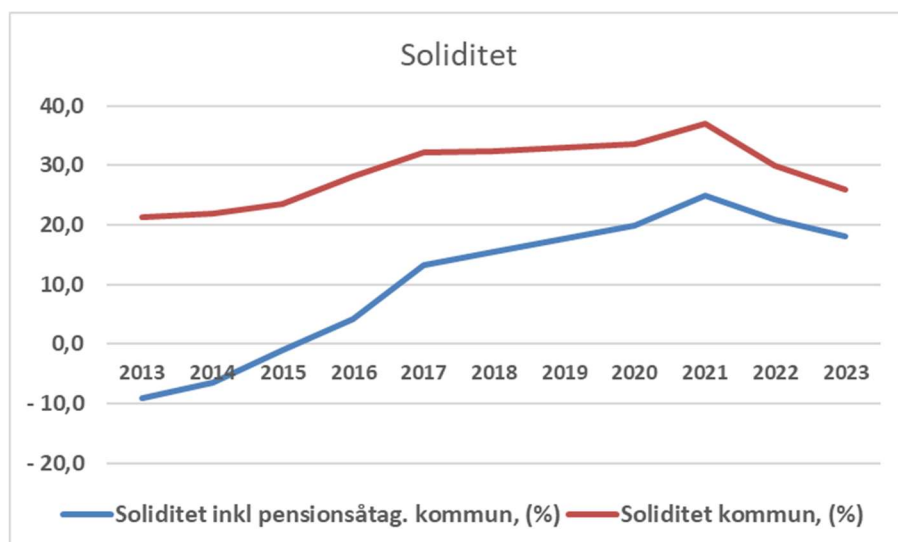
2.6.4.10 Soliditet

Soliditeten anger hur stor andel av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital och ger en uppfattning om kommunens finansiella styrka på längre sikt. Utvecklingen av soliditeten bestäms dels av resultatet, dels av hur tillgångar, avsättningar och skulder förändras under året. Det finns ingen norm för vilken soliditet en kommun bör ha. Kommunen strävar dock efter en hög soliditet eftersom det minskar kommunens finansiella kostnader.

Soliditeten för Håbo kommun år 2023 minskar något till 26 (30) procent. Det kan jämföras med ett genomsnitt för soliditeten för länets kommuner som år 2022 var 39 (42) procent.

Om man även tar hänsyn till pensionsförpliktelserna, de som redovisas som ansvarsförbindelse, är soliditeten 18 (21) procent, att jämföra med den ovägda soliditeten för

länet år 2022 som var 22 (23) procent.

2.6.4.11 Känslighetsanalys

Kommunens ekonomi är utsatt för påverkan från omvärlden. En känslighetsanalys som visar förändringar i ett antal storheter ger följande riskexponering för år 2023:

- Skatteunderlaget förändras med 1 procentenhet - cirka 10 miljoner kronor i ändrade skatteintäkter
- 100 fler/färre invånare - cirka 10 miljoner kronor i ändrade skatteintäkter
- Förändring i räntenivån för kommunens upplåning med 1 procentenhet - cirka 16 miljoner kronor i ändrade kostnader
- Förändring i upplåning 100 miljoner kronor - cirka 3 miljoner kronor i ändrade räntekostnader
- Löneökning med 1 procent - cirka 10 miljoner kronor i ökad kostnad
- Minskning av nettokostnad exklusive lönekostnader med 1 procent - cirka 4 miljoner kronor i sänkt kostnad
- Förändring med en heltidsanställd - i snitt 540 000 kronor i ändrad kostnad
- Förändrad skattesats 50 öre - cirka 32 miljoner kronor i ändrade intäkter

2.6.5 Slutsatser avseende resultat och ekonomisk ställning

Håbo kommun har ett tufft ekonomiskt läge med mycket lån, räntekostnader och underskott inom några nämnder. Vid nyupplåning och refinansiering blir räntekostnaden högre än tidigare och vilket påverkar ekonomin negativt. Handlingsplaner med åtgärder finns framtagna för en ekonomi i balans inom de nämnder som har underskott.

Det ekonomiska resultatet för Håbo kommunkoncern 2023 uppgår till -16,6 miljoner kronor. Bokslutet för 2022 var ett positivt resultat om 65,7 miljoner kronor.

För kommunen i förvaltningsform uppgår resultatet till -38,4 miljoner kronor jämfört med 2022 då resultatet var 55,1 miljoner kronor och för Håbohus till 18,9 miljoner kronor för 2023 och för 2022 var det 19,6 miljoner kronor.

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgick till totalt 476 miljoner kronor. Kommunen investerade för 463 miljoner kronor inklusive exploateringsinvesteringar. Under året har behovet av investeringar setts över av förvaltningarna och stora omprioriteringar har gjorts med anledning av det ekonomiska läget och förändrade behov. Som följd av omprioriteringen beslutade kommunfullmäktige i juni samt i november att dra in beviljade totalbudgetar. Omprioriteringen påverkade årets investeringsbudget som minskades med 181,5 miljoner kronor genom att projekt drogs in eller flyttades till kommande år vilket påverkade 2023 års resultat positivt.

Med undantag av kultur- och fritidsnämnden och bygg- och miljönämnden redovisar övriga nämnder ett underskott. Nämnderna inklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat underskott om 93,7 miljoner kronor. Kommunstyrelsen som inkluderar samhällsbyggnadsförvaltningen redovisade ett underskott om 8,4 miljoner kronor som härleds till fastighetsverksamheten.

Underskotten för vård- och omsorgsnämnden uppgår till 47,2 miljoner kronor. Underskottet förklaras främst av höga kostnader för hemtjänsten, korttidsplatser, låga avgifter inom äldreomsorgen och en projekteringskostnad som fick läggas in i driften på grund av att beslutet att bygga ett äldreboende på Åsen återtog.

Underskottet på socialnämnden uppgår till 4,7 miljoner kronor och beror på höga kostnader för ett verksamhetssystem, inhyrd personal samt placeringar inom barn och unga samt missbruksvård.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott om 37,8 miljoner kronor som huvudsakligen beror på att verksamheten har höga personalkostnader inom förskoleklass, fritidsverksamhet, grundskola och gymnasieskola. Det är många elever som studerar på annan ort på gymnasiet och detta genererar mer kostnader eftersom det ofta är dyrare program. Även höga kostnader för skolskjuts är en del av förklaringen.

Kultur- och fritidsnämnden och miljö- och byggnadsnämnden redovisade ett överskott om 3,7 respektive cirka 600 000 kronor.

Håbo kommun är en expansiv kommun som står inför en fortsatt befolkningstillväxt. De kommande åren behöver kommunen fortsätta anpassningen till en större kommun.

2.7 Balanskravsresultat

Riktlinjer för resultatutjämningsreserv

Kommunfullmäktige beslutade 2019-02-25 §8 att anta riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv samt att reservera överskott upparbetade från och med räkenskapsåret 2010-2012, uppgående till 14,7 miljoner kronor.

De lokala riktlinjerna som kommunfullmäktige beslutade om har sin utgångspunkt i kommunens ekonomiska ställning, vilka faktorer som påverkar verksamhet och ekonomi i framtiden samt en bedömning av faktorernas betydelse och påverkbarhet. Det kan exempelvis vara planerade investeringar, låneskulder och det totala pensionsåtagandets påverkan på resultat och ställning. Av kommunens riktlinjer framgår att;

Reservering till resultatutjämningsfonden får göras om kommunens finansiella mål är uppnådda med ett belopp som motsvarar den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Detta eftersom kommunen har långfristiga skulder i form av lån från externa kreditinstitutioner och ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser som redovisas utanför balansräkning som kan belasta kommunens resultat i framtiden.

Dessutom krävs att överskottet överstigande två procent, enligt ovan i kommunens resultaträkning, inte används likviditetsmässigt till att finansiera årets investeringar.

Resultatutjämningsfonden uppgår till 14,7 miljoner kronor vid årets slut.

Årets balanskravsresultat

Enligt 11 kap. 10 § i lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska upplysningar om årets resultat efter balanskravsjusteringar och balanskravsresultatet redovisas i förvaltningsberättelsen. Vid beräkning av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens balanskrav, ska årets resultat rensas för de poster som inte är en del i den ordinarie verksamheten såsom realisationsvinster på anläggningstillgångar och eventuella orealiserade förluster från värdepapper.

Årets resultat uppgår till -38,4 miljoner kronor. Från årets resultat ska samtliga realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar dras av, vilket i år är noll. Kommunens balanskravsresultat är därmed -38,4 miljoner kronor och balanskravet uppfylls inte.

Balanskravsutredning, tkr	2023	2022	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	-38 375	55 144	152 786
Samtliga realisationsvinster (-)			
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-38 375	55 144	152 786
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv			
Användning av medel från resultatutjämningsreserv			
Årets balanskravsresultat	-38 375	55 144	152 786

Reglering av negativt balanskravsresultat

Om balanskravsresultatet är negativt för ett år, ska det regleras under de närmast följande tre åren, enligt kommunallagen (KL) 11:12. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

Använda resultatutjämningsfondens resultat för att täcka negativt balanskravsresultat

Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att

utjämna intäkter över en konjunkturcykel och täcka det negativa balanskravsresultatet. Kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning kräver att det årliga underliggande skatteunderlaget för riket, understiger den genomsnittliga utvecklingen för de senaste tio åren. Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) är det underliggande skatteunderlaget högre än genomsnittet, och RUR kan därför inte användas. Håbo kommun beslutade i samband med antagande av budget för 2024 att hela RUR 14,7 miljoner används år 2024, för att täcka negativt budgeterat resultat år 2024 om 14,7 miljoner kronor.

Synnerliga skäl

Fullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl enligt KL 11:13.

I förarbetena till lagreglerna (Prop. 2003/2004:105) finns ett antal exempel på företeelser som kan vara sådana skäl:

- Den finansiella ställningen är så stark att det kan vara försvarbart att under en tid gå med ett planerat underskott. Om en finansiell analys visar att det finns ett eget kapital med realiserbara tillgångar av en omfattning som överstiger rimliga krav på finansiell handlingsberedskap, ska en minskning av kapitalet kunna ske på ett planerat sätt.
- Omstruktureringskostnader av engångskaraktär i samband med större strukturförändringar av verksamheten som på sikt leder till ett effektivare resursutnyttjande och god ekonomisk hushållning.
- Andra skäl som kan försvaras med ett mycket väl motiverat resonemang om god ekonomisk hushållning.

Slutsats

Håbo kommun kan inte använda resultatutjämningsfondens medel år 2023 och kraven för att hävda synnerliga skäl uppfylls inte. Det innebär att det negativa resultatet måste återställas inom tre år.

Redogörelse för när och på vilket sätt det negativa balanskravet ska regleras

Om balanskravsresultatet enligt för ett visst räkenskapsår är negativt, ska det i förvaltningsberättelsen för det året anges när och på vilket sätt det negativa balanskravsresultatet ska regleras, enligt LKBR 11:11.

Beslut om en åtgärdsplan bör fattas snarast efter det att ett negativt resultat konstaterats i bokslutet.

Det negativa balanskravsresultatet återställs fördelat på år 2025 och 2026. Kommunens nämnder har tagit fram handlingsplaner för en ekonomi i balans. De effektiviseringar som är planerade är omfattande vilket kräver en god planering och en bra implementering för att det ska vara möjligt att genomföra på ett realistiskt sätt. Dessa åtgärder sker successivt och handlingsplanerna sträcker sig över en treårsperiod, fram till 2025. Helårseffekt kan ses först 2026. Kommunen har infört månadsuppföljningar med prognos för att följa upp tätare för att synliggöra nämndernas resultat och kunna vidta ytterligare åtgärder.

	2024	2025	2026
Åtgärd:		12 790	25 585
Summa		12 790	25 585

Att notera är att intäkter av engångskaraktär från reavinster och exploatering har förbättrat årets resultat med 43,3 miljoner kronor. Utan dessa engångsintäkter hade balanskravet uppgått till -81,7 miljoner kronor.

2.8 Väsentliga personalförhållanden

2.8.1 Koncernen

Kommunkoncernen har 1 811 årsarbetare, varav Håbohus 20 årsarbetare och Håbo kommuns andel av räddningstjänsten 21 årsarbetare.

2.8.2 Kommunen

Personalredovisning

Kommunen är en personalintensiv verksamhet, där kommunens medarbetare är de som dagligen skapar värde för Håbos kommuninvånare.

Redovisningen bygger på ett antal nyckeltal från kommunens lönesystem som ger grundläggande information.

Tillsvidareanställd – det som i dagligt tal kallas fast anställning. En anställning som enligt avtal pågår tills uppsägning sker från någon part. En tillsvidareanställning kan vara på hel- eller deltid och är i regel avlönad per månad.

Visstidsanställd – en anställning med ett fastställt slutdatum. Det kan vara ett vikariat eller en visstidsanställning. Visstidsanställningar i denna redovisning avser tidsbegränsade anställningar med månadslön.

Timavlönade - avser tidsbegränsade anställningar som erhåller timlön.

Årsarbetare – samtliga anställda (månadsavlönade, timavlönade samt hel- och deltid) i en given grupp eller kategori, omräknat till heltidstjänster.

Anställningar och årsarbetare

Antalet tillsvidareanställda 2023 uppgick till 1 561, vilket innebär en marginell ökning om 0,06 procent jämfört med 2022. Gruppen visstidsanställda (månadsavlönade) ökade med motsvarande 23 anställningar jämfört med föregående år.

Utifrån antalet årsarbete ser vi att kommunen som arbetsgivare årligen växer. Under 2023 har antalet tillsvidareanställningar varit konstanta, vilket kan ses som ett resultat av rådande restriktivitet gällande nyanställningar. Däremot har användningen av timanställda i kommunen ökat.

Håbo kommun	2020	2021	2022	2023
Tillsvidareanställda	1 397	1 479	1 560	1 561
Tidsbegränsade, månadsavlönade	197	188	131	154
Totalt antal månadsavlönade	1 594	1 667	1 691	1 715
Antal årsarbetare inklusive timavlönade	1 627	1 683	1 749	1 770
Utveckling av antalet anställda jämfört med året innan	1,5 %	3,4 %	5,5 %	0,06 %
Varav kvinnor	1 262	1 329	1 248	1 252
andel kvinnor %	79,2 %	79,7 %	80 %	80,2 %
Andel män %	20,8 %	20,3 %	20 %	19,8 %
Medelålder	44,6 år	45,2 år	45 år	45,3 år

Not: Urvalet är per den 1 november för samtliga månadsavlönade. Timavlönade ingår endast i urvalet gällande antal årsarbetare.

Håbo kommun går in i 2024 med en restriktivitet gällande nyanställningar och ett mål om att

skapa en ekonomi i balans. Omstruktureringar inom flera förvaltningar sker inom 2024 för att skapa en effektivare användning av våra resurser och för att skapa förutsättningar för en ökad måluppfyllelse. Kommunen kommer dock fortsättningsvis att ha ett behov av att rekrytera medarbetare med nyckelkompetenser.

Kommunen kan konstatera att kompetensförsörjningen kommer att vara en fortsatt stor utmaning för kommunen. Detta parallellt med att målet med att skapa en ekonomi i balans kommer gör att behovet av identifiera nya arbetssätt och innovationer ökar. Det kommer dock att finnas ett fortsatt stort behov av att rekrytera inom vissa kompetensområden. Detta gäller till exempel olika yrkeskategorier som kräver legitimation såsom lärare och sjuksköterskor.

Förvaltning	Tillsvidare	Tids- begränsade	Månadsav- lönade, totalt	Antal års- arbetare	Andel kvinnor	Andel heltid
Barn- och utbildningsförvaltningen	721	92	813	860	81,10 %	91,15 %
Socialförvaltningen	228	23	251	280	64,53 %	71,67 %
Vård och omsorgsförvaltningen	328	25	353	437	77,48 %	62,71 %
Samhällsbyggnadsförvaltningen*	188	15	203	217	67,16 %	82,35 %
Kommunledningsförvaltningen*	73	3	76	76	68,75 %	95,83 %
Kultur- och fritidsförvaltningen	29	3	32	34	58,62 %	78,13 %
Håbo kommun	1 567	161	1 728	1 904	78,92 %	81,08 %

Heltid som norm

Kommunen som arbetsgivare är en kvinnodominerad organisation där närmare 80 procent av de månadsavlönade är kvinnor.

Under 2023 arbetade 81 procent av kommunens medarbetare heltid. Vård- och omsorgsförvaltningen är den förvaltning som har lägst antal heltidsanställda (62,7 %). Arbetet med heltidsresan fortsätter under 2024 och kommunen kommer att ta steg i riktning mot att ta ett kommungemensamt grepp om att det fortsatta arbetet med Heltid som norm under 2024.

Personalomsättning och pensionsavgångar

Personalomsättningen uppgick 2023 till 5,3 %, vilket är en minskning med 8,9 procent jämfört med 2022. Totalt har 83 medarbetare avslutat sin tillsvidareanställning varav 15 medarbetare gått i pension. Minskningen kan till viss del bero på en osäker arbetsmarknad, tufft ekonomiskt läge och orolig omvärld, vilket gör människor mindre benägna att byta arbetsgivare. Men även om vi kan identifiera yttre faktorer som en del av förklaringen till denna minskning så är det viktigt att även notera att vi har haft inre faktorer under året som påverkar personalomsättningen.

Under 2023 har Håbo kommun som arbetsgivare arbetat mer kring arbetsmiljöfrågor och ledning och styrning vilket kan tänkas påverka att våra medarbetare i högre utsträckning väljer att stanna kvar. Under det kommande året fortsätter arbetet med dessa frågor för att ytterligare utvecklas och bli en mer attraktiv arbetsgivare där medarbetare känner stolthet, har högt engagemang och upplever en hållbar arbetsmiljö. Vi har även under året påbörjat processen med att samla in information för att förstå varför medarbetare väljer att lämna sina anställningen, vilket kommer att vägleda oss i att vidta lämpliga åtgärder för att ytterligare minska personalomsättningen och öka medarbetarnas trivsel och engagemang.

Håbo kommun, avgångar	2020 Antal	2020 %	2021 Antal	2021 %	2022 Antal	2022 %	2023 Antal	2023%
Pensionsavgångar	22	1,6 %	21	1,3 %	21	1,35 %	15	0,96 %
Personalomsättning, exkluderat pensionsavgångar	129	9,4 %	125	7,7 %	201	12,88 %	68	4,36 %
Totalt	151	11,0 %	146	9,0 %	222	14,23 %	83	5,32 %

Not: Urvalet gällande avgångar gäller tillsvidareanställda med avgångskoder 91, 94 och 95.

Arbetsmiljö och samverkan

Under 2023 har kommunens chefer med stöd av HR genomfört olika aktiviteter, både kopplat till det strategiska och operativa arbetsmiljöarbetet. Arbetet under 2023 har till stora delar bestått av att vidareutveckla kommunens systematiska arbetsmiljöarbete och utveckla de rutiner som implementerades under 2022. Till början av året fastställdes arbetssätt för det systematiska arbetsmiljöarbetet, som idag är en integrerad del av det ordinarie arbetet. En del av det är arbete med organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA) som innefattar bland annat uppföljning av diskussioner med medarbetare om arbetsbelastning. Detta har genomförts av samtliga verksamheter under 2023. I de fall en hög risk har identifierats har också åtgärder tagits fram. Åtgärder och fortsatt uppföljning av arbetsbelastning kommer att göras löpande enligt rutiner inom det systematiska arbetsmiljöarbetet. Genom att identifiera och åtgärda de risker som har identifierats har hela kommunen aktivt under året arbetat för att skapa en sund och hållbar arbetsbelastning.

En god balans mellan arbete och fritid är ytterst en styrnings- och ledningsfråga. HR-enheten har ett kontinuerligt metodstöd till chefer för att arbeta för en god balans i arbetslivet för verksamhetens medarbetare. Det har bland annat gjorts insatser under året för att se till att chefer följer avtalet för att hantera flexibel arbetstid och upprätthåller en god balans för sina medarbetare.

Kommunens chefer har också deltagit på obligatoriska Chefsdagar under 2023 för att skapa ett chefsnätverk inom kommunen och ge cheferna verktyg, kompetens och förståelse för ett utvecklande ledarskap. Det har även genomförts utbildningar i arbetsmiljö, rehabilitering och friskfaktorer. En ny rutin vid kränkande särbehandling har också implementerats under året.

I början av 2023 utfördes aktiviteter för att öka förståelse och möjlighet att efterleva innehållet i samverkansavtalet, genom bland annat kommungemensamma mallar för arbetsplatsträffar och samverkan. Under 2024 kommer en utvärdering av samverkansavtalet att genomföras.

Sjukfrånvaro

Enligt lagstiftning har arbetsgivare ett långtgående ansvar för att arbeta med arbetsanpassning och arbetslivsinriktad rehabilitering. Detta för att motverka ohälsa och lidande för den enskilde medarbetaren, och för att öka sjukskrivna medarbetares möjlighet att återgå i ordinarie arbete.

Av tabellen nedan framgår det att kommunen generellt har en hög sjukfrånvaro. Frånvaron är särskilt hög i de förvaltningar där medarbetare är särskilt utsatta för smitta och möjligheten att arbeta hemifrån är begränsade. Även fysiskt tyngre arbeten är en faktor som påverkar att vissa förvaltningar uppvisar en högre sjukfrånvaro.

Förvaltning	Total sjukfrånvaro	Sjukfrånvaro i antal årsarbetare	Sjukfrånvaro > 60 dagar, andel	Sjukfrånvaro > 60 dagar, i årsarbetare
Barn- och utbildningsförvaltningen	10,0 %	86	35,0 %	30
Socialförvaltningen	9,6 %	27	56,9 %	15
Vård- och omsorgsförvaltningen	12,1 %	53	45,3 %	24
Samhällsbyggnadsförvaltningen*	11,3 %	25	49,8 %	12
Kommunledningsförvaltningen*	6,0 %	5	43,4 %	2
Kultur- och Fritidsförvaltningen	0,3 %	0	0,0 %	0
Håbo kommun	8,7 %	196	42,6 %	83

Sjukfrånvaro november 2023 – förvaltningarna i jämförelse.

Korttidssjukfrånvaro är den frånvaro som genererar störst kostnad för kommunen eftersom arbetsgivaren betalar sjuklön under de första 14 kalenderdagarna, samtidigt som det i vissa fall uppkommer vikariekostnader. Håbo kommun har under de senaste åren arbetat med att sänka korttidssjukfrånvaron genom ett samarbete med Enköpingshälsan. Under året har en upphandling av företagshälsovård genomförts där nya krav ställdes för att våra medarbetare och chefer ska få bättre stöd. Håbo kommun kommer att fortsätta arbeta med Enköpingshälsan framöver.

Gällande arbetet med långtidssjukfrånvaro är kommunen skyldig att löpande arbeta med arbetslivsinriktad rehabilitering, för att motverka att medarbetarna hamnar i långvarig sjukdom. Att gå till jobbet är för den enskilde en viktig faktor för en god hälsa, då ett arbete innebär rutiner och socialt utbyte. Av tabellen nedan kan det konstateras att kommunen har en utmaning i att få medarbetare åter i arbete efter en längre tids sjukfrånvaro. Det är således ett utvecklingsområde för kommunen inför 2024.

Ett arbete har påbörjats för att utbilda chefer om deras roll vid rehabilitering, arbetsanpassning och verktyg för att skapa friska arbetsplatser. Arbetet kommer att fortsätta löpande och kräver ett långsiktigt åtagande. Utbildning i rehabilitering och rehabiliteringssystemet samt friskfaktorer är inplanerade. Det kommer även att tas fram en handlingsplan på förvaltningsnivå för att minska sjukfrånvaron.

Uppdelning av sjukfrånvaro	Andel Dag 1	Andel Dag 2-14	Andel Dag 15-90	Andel Dag 91-
2021	13,4 %	39,7 %	20,7 %	26,2 %
2022	13,9 %	43,0 %	19,3 %	23,8 %
2023	13,0 %	35,5 %	19,9 %	31,6 %

Not: Totalen för hela Håbo kommun under 2023

Under 2023 kan vi se att korttidssjukfrånvaron har minskat något, men att fler är långtidssjukskrivna. Sjukfrånvaron har generellt ökat i alla åldersgrupper och för båda könen. Från 2022 redovisas åldersspannen 0- 29, 30- 49, 50- efter SKR:s riktlinjer. Detta medför att en jämförelse mellan alla åldersgrupper inte går att genomföra.

Håbo kommun	2019	2020	2021	2022	2023
Total sjukfrånvaro	6,1 %	8,3 %	7,7 %	8,6 %	8,7 %
Sjukfrånvaro uppdelat på kön					
Kvinnor	6,9 %	9,4 %	9,2 %	9,2 %	9,4 %

Håbo kommun	2019	2020	2021	2022	2023
Män	4,1 %	5,1 %	5,7 %	6,0 %	6,4 %
Sjukfrånvaro uppdelat på ålder					
20-29 år	6,6 %	9,2 %	9,6 %	8,0 %	9,7 %
30-39 år	4,8 %	7,5 %	6,8 %	-	-
40-49 år	5,9 %	7,9 %	6,9 %	7,6 %	7,4 %
50-59 år	8,0 %	10,0 %	8,7 %	-	-
60- år	6,1 %	8,2 %	8,3 %	8,4 %	10,3

Enligt obligatoriska sjukfrånvaroredovisningen SKR redovisas nyckeltal 5,6,7 år 2023. Åldersindelning 0-29, 30-49, 50 och äldre.

Under året har HR-enheten gjort insatser för att tydliggöra rutinen för sjukfrånvaro och skapat strukturer. Nu behöver cheferna få kunskap och verktyg för att kunna arbeta med detta. Insatser för att stärka chefer i deras roll och ansvar är därför inplanerade under det kommande verksamhetsåret, och flera av insatserna som påbörjades under hösten 2023 är långsiktiga arbeten som kommer att fortsätta under 2024. Arbetet med att minska sjukfrånvaro och skapa en frisk arbetsplats kommer därför att vara en viktig del av chefsmötena under 2024. Håbo kommuns förvaltningar står inför både gemensamma och verksamhetsspecifika utmaningar. Ett gemensamt förhållningssätt och målbild är nödvändigt för att arbeta i samma riktning.

2.9 Förväntad utveckling

Ekonomi är en stor utmaning för Håbo kommun som för många andra kommuner och regioner i landet. Under 2023 har flertalet verksamheter tagit fram handlingsplaner för ekonomi i balans, och för 2024 förväntas ökade kostnader till följd av tillfälligt ökade pensionskostnader, ökade räntor och en inflation som väntas vara hög även under delar av 2024.

Inflationen är på väg ned även om det går trögt. Nedgången innebär inte sänkta priser utan en stabilisering av den nya höga prisnivån. Bostadsbyggandet påverkas kraftigt och antalet påbörjade lägenheter minskade med nästan 60 procent första halvåret 2023 jämfört med samma period året innan. Inflationen har inneburit att reallönerna fallit till 2013 års nivå. Det prognosticeras högre arbetslöshet och minskad sysselsättning. Det behövs en bättre matchning och strukturella förändringar på arbetsmarknaden.

Kommuner måste planera långsiktigt och analysera sina ekonomiska och andra förutsättningar med ett långsiktigt perspektiv: Hur ser soliditeten och likviditeten ut? Vilka investeringar behöver göras för att säkra utvecklingen och för att klara klimatförändringens konsekvenser? Hur ser antalet invånare och befolkningssammansättningen kommande år ut och hur påverkar det efterfrågan på välfärdstjänster? Hur många medarbetare behövs för att klara välfärden med dagens sätt att arbeta och hur många krävs om vi ställer om vissa arbetssätt?

Leveransen av välfärdens olika tjänster behöver ske på andra sätt än i dag, bland annat genom digital teknik och genom att medarbetarnas kompetens används på nya sätt. Att tillvarata effektiviseringsmöjligheter till följd av digitalisering och teknikutveckling är nödvändigt för att möta framtidens utmaningar.

Den gröna omställningen är ett gemensamt ansvar där kommuner behöver samarbeta med region och stat. Kommuner behöver analysera, planera för och genomföra anpassningar för ett förändrat klimat och staten behöver bidra till dessa investeringar.

Håbo kommun har stora behov av investeringar inom bland annat infrastruktur och samhällsbyggande eftersom kommunen fortsätter växa. Den planerade investeringstakten de kommande 10 åren kräver en sund finansiell planering.

Befolkningsökningen har planat ut något och tillskottet av nya invånare ser ut att förskjutas framåt i tiden. Detta påverkar skatteunderlaget och tillsammans med att den svenska ekonomi går in i en lågkonjunktur, krävs anpassningar av kommunens ekonomi de kommande åren främst 2023 - 2025.

Socialnämndens verksamheter har fått en ökning av orosanmälningar för barn och unga. Samma mönster finns i övriga länet och befaras fortsätta. Fler insatser både på hemmaplan och i form av placeringar kommer med stor sannolikhet att medföra ökade kostnader inom verksamheten för barn och unga och deras familjer. Till följd av ärendeökningen har 2023 resurser tillförts i alla enheter som riktar sig till barn, unga och deras familjer. Utvecklingen väntas fortsätta även under 2024.

En växande befolkning tillsammans med en ökad andel äldre kommer att medföra ett ökat behov av omsorg och hälso- och sjukvård för äldre i Håbo kommun. Den ökande andelen äldre medför dessutom en högre försörjningskvot för innevånarna. Förändringarna i befolkningsstrukturen påverkar också möjligheterna att finansiera verksamheterna påtagligt. I Sverige och i Håbo ökar antalet äldre och yngre snabbare än antalet i yrkesverksam ålder, vilket medför utmaningar för att utföra och finansiera välfärden, eftersom behoven av vård och omsorg ökar samtidigt som skattebasen och tillgången på arbetskraft relativt sett minskar. Sammantaget förväntas kostnaderna för vården och omsorgen öka år för år under kommande årtionde och även därefter. Därför måste resurserna användas på ett effektivt sätt, vilket kräver utveckling av metoder och arbetssätt i verksamheterna. Dessutom är det viktigt att

grupper med stora behov prioriteras för att de jämlikhetsutmaningar som finns i vården och omsorgen inte ska förstärkas.

Konkurrensen om medarbetare med rätt kompetens för uppdragen är hård inom flera områden och ett intensivt och strukturerat arbete behöver bedrivas för att vi ska vara attraktiva för personal med rätt kompetens. Arbetsgivar- och platsvarumärket behöver därför stärkas under kommande år. Ett uppdrag har givits om att uppdatera kommunens gemensamma strategi för kompetensförsörjning, något som blir en viktig pusselbit för att förbättra kompetensförsörjningen framöver. Strategin väntas innehålla kommungemensamma aktiviteter för att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och ställa om kompetens för att möta framtidens utmaningar.

En utredning om förändrad grundskoleskolstruktur i Bålsta centralort bedrivs under 2024. Inriktningen är att förbättra skolornas lokalmässiga och pedagogiska förutsättningar, genom att reducera antalet högstadier.

3 Resulträkning

tkr	Not	Koncern bokslut 2023	Koncern bokslut 2022	Kommun bokslut 2023	Kommun bokslut 2022	Kommun budget 2023
Verksamhetens intäkter	3	602 921	585 317	451 168	452 554	327 500
Verksamhetens kostnader	4	-1 893 571	-1 783 325	-1 803 600	-1 723 622	-1 676 000
Avskrivningar	5	-148 601	-133 143	-118 637	-80 615	-88 000
Verksamhetens nettokostnad		-1 439 251	-1 331 151	-1 471 069	-1 351 683	-1 436 500
Skatteintäkter	6	1 302 079	1 239 681	1 302 079	1 239 681	1 278 500
Generella statsbidrag och utjämnning	7	185 486	175 239	185 486	175 239	199 900
Verksamhetens resultat		48 314	83 769	16 496	63 237	41 900
Finansiella intäkter	8	2 245	2 424	3 953	5 183	5 100
Finansiella kostnader	9	-67 126	-20 499	-58 824	-13 276	-46 200
Resultat efter finansiella poster		-16 567	65 694	-38 375	55 144	800
Extraordinära poster (netto)						
ÅRETS RESULTAT	10	-16 567	65 694	-38 375	55 144	800

4 Balansräkning

tkr	No t	Koncern bokslut 2023	Koncern bokslut 2022	Kommun bokslut 2023	Kommun bokslut 2022
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	11	4 078 011	3 748 004	3 153 103	2 819 914
Maskiner och inventarier	12	52 507	57 527	35 116	37 983
Finansiella anläggningstillgångar	13	18 226	16 223	13 957	11 954
Bidrag till statlig infrastruktur	14	21 280	22 800	21 280	22 800
Summa anläggningstillgångar		4 170 024	3 844 554	3 223 456	2 892 651
Omsättningstillgångar					
Förråd med mera	15	2 229	1 587	2 229	1 587
Exploateringsfastigheter	16	-342	-304	5 896	5 934
Fordringar	17	237 766	241 702	233 729	235 778
Kassa och bank	18	90 373	47 374	29 102	38 626
Summa omsättningstillgångar		330 026	290 359	270 956	281 925
SUMMA TILLGÅNGAR		4 500 048	4 134 912	3 494 412	3 174 577
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital					
Eget kapital	19	1 154 333	1 170 898	903 858	942 235
I: Årets resultat		-16 567	65 694	-38 375	55 144
II: Resultatutjämningsreserv		14 700	14 700	14 700	14 700
III: Övrigt eget kapital		1 156 200	1 090 504	927 533	872 391
Avsättningar					
Pensioner	20	210 025	170 016	198 052	159 428
Övriga avsättningar	21	17 962	15 982	0	0
Summa avsättningar		227 987	185 998	198 052	159 428
Skulder					
Långfristiga skulder	22	2 780 362	2 416 075	2 089 116	1 742 308
Kortfristiga skulder	23	337 362	361 942	303 382	330 605
Summa skulder		3 117 724	2 778 017	2 392 498	2 072 913
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		4 500 044	4 134 914	3 494 408	3 174 576
Pensionsförpliktelser					
Pensionsförpliktelser	25	283 433	281 168	283 433	281 168
Varav löneskatt		55 336	56 510	55 336	56 510
Borgen och ansvarsförbindelser	24	6 156	6 836	941 106	943 536

Byte av redovisningsprincip har skett från och med ingången av 2023 enligt RKR R5 finansiell leasing. Kommunens externa hyresavtal avseende lokaler har klassificerats och de finansiella avtalen ingår nu i balansräkningen bland materiella anläggningstillgångar och långfristiga skulder. Balansräkningens jämförelsetal har omklassificerats. Detaljerna redovisas i not 11, 19 och 22.

5 Kassaflödesanalys

tkr	Not	Koncern bokslut 2023	Koncern bokslut 2022	Kommun bokslut 2023	Kommun bokslut 2022
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		-16 567	65 694	-38 375	55 144
Justering för av- och nedskrivningar		148 601	133 143	118 637	80 615
Justering för gjorda avsättningar		41 989	13 225	38 624	15 503
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	26	-2 323	13 153	-9 253	11 341
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		171 700	225 215	109 633	162 603
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet					
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter		19 772	33 507	19 772	33 508
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		3 936	-76 711	2 049	-78 010
Ökning/minskning av förråd och exploateringsfastigheter		-604	605	-604	606
Ökning/minskning av kortfristiga skulder		-24 576	-15 310	-27 221	-8 145
Kassaflöde från den löpande verksamheten		170 228	167 306	103 629	110 562
Investeringsverksamheten					
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-475 573	-514 312	-462 547	-450 694
Investeringsbidrag för materiella anläggningstillgångar		1 397	6 235	1 397	6 235
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar		-2 003	-219	-2 003	-219
Avyttring av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-476 179	-508 295	-463 153	-444 678
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		350 000	320 000	350 000	320 000
Amortering av låneskuld		-1 050	-700	0	0
Amortering av skulder för finansiell leasing		0	0	0	0
Amortering av statliga investeringsbidrag		0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		348 950	319 300	350 000	320 000
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		42 999	-21 689	-9 524	-14 116

tkr	Not	Koncern bokslut 2023	Koncern bokslut 2022	Kommun bokslut 2023	Kommun bokslut 2022
Årets kassaflöde		42 999	-21 689	-9 524	-14 116
Likvida medel vid årets början		47 374	69 063	38 626	52 742
Likvida medel vid årets slut		90 373	47 374	29 102	38 626
Räntebärande nettoskuld					
Räntebärande nettoskuld vid årets början		2 142 675	1 823 375	1 206 675	886 675
Räntebärande nettoskuld vid årets slut		2 491 625	2 142 675	1 556 675	1 206 675
Förändring av räntebärande nettoskuld		348 950	319 300	350 000	320 000

6 Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer.

Från och med 2023 följer Håbo kommun RKR R5 om finansiell leasing avseende fast egendom. Externa hyresavtal för lokaler som har klassificerats som finansiell leasing redovisas nu mot materiella anläggningstillgångar och långfristig skuld. Förändringen redovisas också mot eget kapital som en följd av byte av redovisningsprincip (RKR R12). Jämförelsetalen i balansräkningen för år 2022 har räknats om.

I övrigt gäller samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder i årsredovisningen per 2023-12-31 som i den senaste årsredovisningen.

Kommunkoncern och sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande kommunala koncernföretag:

Bolag	Andel
Håbohus AB	100 %
Räddningstjänsten i Håbo/Enköping	35 %

Inga förändringar i sammansättningen av koncernen har skett under räkenskapsåret.

Mellanhavanden i den kommunala koncernen per 2023-12-31 har eliminerats.

Värderings- och omräkningsprinciper

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minus avskrivning och eventuell nedskrivning. Avskrivning sker linjärt för samtliga anläggningstillgångar som är utsatta för värdeminskning.

För anskaffning av inventarier är beloppsgränsen ett halvt prisbasbelopp (26 750 kronor år 2023). Korttidsinventarier med en ekonomisk livslängd på max 3 år och inventarier av mindre värde, max ett halvt prisbasbelopp, kostnadsförs.

Materiella anläggningstillgångar som har betydande komponenter med väsentlig skillnad i nyttjandeperiod skrivs av separat. För anskaffningsvärdet vid utbyte av komponenter gäller en väsentlighetsprincip. Komponentbyten som utgör mer än 20 % av komponent(yta) klassificeras alltid som investering. Vid utbyte av mindre än 20 % kan ett riktvärde vara ett belopp på över 200 000 kronor. Verksamhetsanpassningar under 200 000 kronor kostnadsförs.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal (t.ex. leasing) används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid.

Omprövning av nyttjandeperioden för materiella anläggningstillgångar sker om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt (t.ex. verksamhetsförändringar, tekniskskiften och organisationsförändringar). En omprövning av nyttjandeperioden görs vid större reparations- eller ombyggnadsåtgärder. Om en ny bedömning av nyttjandeperioden avviker från tidigare fastställd nyttjandeperiod ändras avskrivningstiden alltid, om den bedöms vara kortare. Bedöms nyttjandeperioden vara längre, ändras den normalt bara om det oavskrivna beloppet för tillgången är väsentligt.

På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Exploateringsmark redovisas under omsättningstillgångar.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar är upptagna till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Gåvor är tillgångar som tagits emot utan ersättning eller till en ersättning som understiger tillgångarnas verkliga värde. De redovisas till det verkliga värdet vid förvärvstidpunkten.

Tomter för försäljning värderas kollektivt per exploateringsetapp där totala utgifterna fördelas per tomt utifrån yta. I anskaffningsvärdet ingår mark, andel av projektering och direkta utgifter för åtgärder på tomtmarken.

Leasing

Ett leasingavtal klassificeras som ett finansiellt leasingavtal, om det innebär att den framtida servicepotential eller ekonomiska fördelar och risker som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Huruvida ett leasingavtal ska betraktas som finansiellt eller operationellt beror på avtalets ekonomiska innebörd och inte på avtalets civilrättsliga form (RKR R5).

Finansiella leasingavtal med ett avtalsvärde per objekt understigande ett halvt prisbasbelopp har klassificerats som ej uppsägningsbara operationella avtal och redovisas därför inte som anläggningstillgång. Dessa avtal ingår i noten för ej avskrivningsbar operationell leasing.

Den finansiella leasingen för fast egendom avser:

Objekt	Objekttyp
IP gallerian	Idrottshall, sportanläggning
Pomona	Gruppboende, äldre- LSS- service
LSS Dalvägen 3	Gruppboende, äldre- LSS- service
Lindegårdsvägen 21	Gruppboende, äldre- LSS- service
Lindegårdsbacke	Gruppboende, äldre- LSS- service
Vallvägen 2-4	Gruppboende, äldre- LSS- service
Sjövägen 14	Samlingslokal, dagcentral
Dragrännan 4	Samlingslokal, dagcentral
Spjutvägen 15	Samlingslokal, dagcentral
Västerhagsvägen 17	Gruppboende, äldre- LSS- service

Den finansiella leasingen för lös egendom avser:

Objektstyp	Antal avtal
Fordon	17
Massagefotölj	2
Kopiator	3
Kaffemaskin	2
Mätinstrument	1
Totalt antal avtal	25

Skulder och avsättningar

Erhållna anläggningsavgifter för VA redovisas som förutbetalad intäkt och periodiseras på 70

år för ledningar, eller enligt komponentfördelningen för materiella anläggningstillgångar i ett givet projekt. Upplösningen av intäkter för anläggningsavgifter i ett projekt löper således parallellt med avskrivningarna i samma projekt.

Pensionsförpliktelser

Från och med 1998 redovisar kommunen sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen. Den innebär att pensionsförmåner som tjänats in före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och att pensionsförmåner som tjänats in från och med 1998 ingår i verksamhetens kostnader och redovisas som skuld. Ränta på pensionslöften intjänande från och med 1998 redovisas i posten finansiell kostnad.

Den del av pensionskostnaden som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen har särredovisats. I balansräkningen har belopp som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen klassificerats som en upplupen kostnad (kortfristig skuld).

Skandia är kommunens pensionsförvaltare.

Pensionsavsättning

Bokslutsberäkningen utgår ifrån pensionsavtalen KAP-KL och AKAP-KL. Från den 1 januari 2023 kommer huvuddelen av de anställda att omfattas av det nya pensionsavtalet AKAP-KR.

Beräkningarna bygger på den modell som anvisas i RIPS, dvs. SKR:s riktlinjer för beräkning av pensionsskuld, enligt RKR:s rekommendationer.

Övriga avsättningar

Under övriga avsättningar redovisas legala förpliktelser som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst, men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då den ska infrias (se 6 kap. 8 § LKBR). Det måste också vara sannolikt att det krävs ett utflöde av resurser för att reglera förpliktelsen. På balansdagen redovisas inga övriga avsättningar i kommunen.

Långfristiga skulder

En långfristig skuld har en ursprunglig löptid på längre än tolv månader.

Kortfristiga skulder

En kortfristig skuld förfaller till betalning inom tolv månader räknat från balansdagen, eller förväntas bli betald inom det normala förloppet av kommunens verksamhetscykel.

Borgen och ansvarsförbindelser

Håbo kommun ingick 2005 i en solidarisk borgen som för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner och regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Håbo kommun har även borgensansvar gentemot bolagen som ingår i den kommunala koncernen och gentemot föreningar i kommunen:

Låntagare	Kreditinstitut	Borgensåtagande Mkr
Räddningstjänsten i Enköping	Kommuninvest	6,0
Håbohus AB	Kommuninvest	929,0
Bålsta Tennisklubb	SEB	1,9
Bålsta skidklubb	Sparbanken i Enköping	2,7
Bålsta Alpina	Sparbanken i Enköping	1,6
Total		941,1

Säsongsvariationer/cykliska effekter

Semester-, ferie- och uppehållslöneskuldens förändring är en kostnad som varierar betydligt över året. Skulden arbetas upp under höst till vår och majoriteten av de anställda tar ut

semester under sommaren. Skulden ökar med cirka 15-20 miljoner kronor från delårsbokslut till årsbokslut, vilket innebär att kostnaden vid bokslutet är cirka 15-20 miljoner kronor högre än vid delårsbokslut.

Andra poster som varierar över året är semestervikariekostnaden är som störst under sommarmånaderna samt snöröjnings- och energiförbrukningskostnader som är som störst under vintermånaderna.

Redovisningsprinciper i driftredovisningen

Löner har belastats med ett personalomkostnadspålägg på 41,55 % som inkluderar sociala avgifter och pensionskostnader.

Materiella anläggningstillgångar belastas med verklig avskrivningskostnad. Internränta debiteras verksamheten med 1,25 %.

Internhyror för lokaler debiteras respektive verksamhet med utgångspunkt från principen att varje enskilt hyresobjekt ska ha en hyra som motsvarar beräknad självkostnad för hyresobjektet.

Gemensam central administration som ekonomi, personal och upphandling och IT fördelas inte ut på de olika verksamheterna.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

Uppskattningar och bedömningar

Försiktighetsprincipen är överordnad princip för värderingen av tillgångar och skulder. Det innebär att skulder inte undervärderas och tillgångar inte övervärderas. Omsättningstillgångar tas upp till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Gåvor (värdering)

Exploator har överlämnat gatu- och VA-anläggningar i ett exploateringsområde till kommunen. Gåva ska värderas utifrån verkligt värde vid tidpunkten för övertagande. Värdet har bedömts utifrån utgiftsnivå för andra liknande anläggningar som kommunen byggt under året.

Grunder för bedömning av vad som är jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Inga händelser under 2022 har bedömts som jämförelsestörande.

Grund för periodisering av exempelvis riktade statsbidrag där osäkerheter föreligger.

Om intäktskriterierna inte är uppfyllda på balansdagen sker ingen uppbokning.

Not 3

Verksamhetens intäkter, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Försäljningsintäkter	12 242	12 365	12 242	12 365
Taxor och avgifter	156 375	147 678	155 968	147 361
Hyror och arrende	170 219	154 894	29 182	31 230
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	110 090	103 405	110 090	103 405
<i>Därav periodiserade bidrag från migrationsverket *</i>	<i>14 779</i>	<i>13 090</i>	<i>14 779</i>	<i>13 090</i>
Bidrag och gåvor från privata aktörer	193	0	193	0
Offentliga bidrag (investeringar)	3 029	0	3 029	4 722

Verksamhetens intäkter, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Övriga bidrag	23 473	25 374	23 306	20 594
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	73 546	49 242	70 908	46 509
Intäkter från exploateringsverksamhet	46 250	86 368	46 250	86 368
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	55	107	0	0
Övriga verksamhetsintäkter	7 449	5 884	0	0
Summa totalt	602 921	585 317	451 168	452 554

Not 4

Verksamhetens kostnader, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Personalkost. exkl. pensionskost.	-1 043 708	-952 330	-1 014 785	-935 720
Pensionskostnad	-95 931	-66 440	-91 245	-65 202
Lämnade bidrag	-32 027	-31 770	-32 007	-31 753
Köp av huvudverksamhet	-290 849	-275 778	-313 433	-297 203
Lokal- och markhyror	-43 859	-32 249	-49 998	-65 197
Material, tjänster, övrigt	-181 586	-175 918	-178 357	-172 812
Realisationsförluster och utrang	0	0	0	0
Anskaffningskostn. såld expl.fast	-210	-16 898	-210	-16 898
Bolagsskatt	-5 532	-2 933	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-199 869	-229 009	-123 565	-138 837
Summa	-1 893 571	-1 783 325	-1 803 600	-1 723 622

Not 5

Avskrivningar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Avskrivning byggnader och anläggningar	-114 815	-109 323	-86 228	-71 777
Avskrivning maskiner och inventarier	-24 185	-10 741	-22 807	-8 566
Nedskrivning byggnader och anläggningar	-9 601	-13 079	-9 602	-272
Summa	-148 601	-133 143	-118 637	-80 615

Not 6

Skatteintäkter, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Kommunalskatt	1 278 469	1 206 619	1 278 469	1 206 619
Avräkningskatt innevarande år	17 815	26 056	17 815	26 056
Avräkningskatt justering föregående år	5 795	7 006	5 795	7 006
Summa	1 302 079	1 239 681	1 302 079	1 239 681

Not 7

Generella statsbidrag och utjämning, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Inkomstutjämning	139 800	110 582	139 800	110 582
Kostnadsutjämning	-32 075	-28 997	-32 075	-28 997
Regleringsbidrag	52 876	61 420	52 876	61 420
Kommunal fastighetsavgift	49 191	46 731	49 191	46 731
Bidrag för LSS-utjämning	-27 024	-25 199	-27 024	-25 199
Övriga bidrag	2 718	10 702	2 718	10 702
Summa	185 486	175 239	185 486	175 239

Not 8

Finansiella intäkter, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Utdelningar från koncernbolag	0	5	0	0
Utdelning aktier och andelar	322	1 821	322	1 821
Realiserad vinst på försäljning av placeringsmedel	0	0	0	0
Orealiserad värdestegring på placeringsmedel	0	0	0	0
Ränteintäkter	1 826	425	742	400
Borgensavgifter	3	-2	2 809	2 787
Övriga finansiella intäkter	94	175	80	175
Summa	2 245	2 424	3 953	5 183

Not 9

Finansiella kostnader, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Räntekostnader på lån	-50 030	-16 867	-32 721	-9 892
Avgår räntekostnad exploateringsinvesteringar	2 278	766	2 278	766
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	-18 378	-4 034	-17 338	-3 792
Förlust vid försäljning av placeringsmedel	0	0	0	0
Orealiserad värdeminskning på placeringsmedel	0	0	0	0
Övriga finansiella kostnader	-996	-364	-11 043	-358
Summa	-67 126	-20 499	-58 824	-13 276

Not 10

Förändring av eget kapital, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Håbo kommun	-38 377	55 144	-38 377	55 144
Håbohus AB	23 746	10 585		

Förändring av eget kapital, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Håbo Marknads AB	0	0		
Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo	-1 934	-34		
Summa	-16 565	65 695	-38 377	55 144

Not 11

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Akkumulerat anskaffningsvärde			3 950 930	3 154 258
Akkumulerade avskrivningar			-1 131 016	-1 036 161
Bokfört värde 1/1	3 748 004	3 326 279	2 819 914	2 118 097
Årets anskaffning	479 584	494 356	455 987	432 518
Årets avskrivning	-126 387	-121 901	-98 608	-71 548
Omklassificering	-13 588	-13 833	-13 588	-13 621
Nedskrivning/utrangering	-9 602	-1 600	-9 602	0
Investeringsbidrag	0	0	0	0
Försäljning				
Byte av redovisningsprincip *		64 703		354 468
Bokfört värde 31/12	4 078 011	3 748 004	3 154 103	2 819 914
Varav				
Markreserv och exploateringsfastigheter	121 566	121 566	124 077	124 077
Versamhetsfastigheter	2 135 311	1 920 154	929 376	709 262
Fastigheter för affärsverksamhet	767 904	547 639	767 904	547 639
Publika fastigheter	508 443	415 024	508 443	415 024
Fastigheter för övrig verksamhet	40 168	42 278	40 168	42 278
Finansiell leasing fast egendom	48 542	64 702	327 999	354 468
Pågående projekt	456 077	636 641	455 136	627 166
Summa	4 078 011	3 748 004	3 153 103	2 819 914

Byte av redovisningsprincip om finansiell leasing avseende fast egendom enligt RKR R5. Kommunens externa hyresavtal som klassificerats som finansiella leasingavtal ingår från och med 2023 i de finansiella rapporterna som materiella anläggningstillgångar och långfristig skuld enligt RKR R5 finansiell leasing. Jämförelsetalen för 2022 har räknats om enligt RKR R12 Byte av redovisningsprincip.

Linjär avskrivning tillämpas för samtliga materiella tillgångar.

Nedskrivning har skett under året med 9,6 miljoner kronor.

Objekt	Nedskrivet belopp	Kommentar
Vibyskolan	812	Bokförda värden avseende gammalt eller förstört ytskikt, skolan delvis evakuerad
Viby förskola	199	Bokförda värden avseende gammalt eller förstört ytskikt, förskolan evakuerad

Objekt	Nedskrivet belopp	Kommentar
Äldreboende Åsen	8 073	Projektet avslutat, nedskrivning avser genomförd projektering
Granåsen toaletter	270	Projektet avslutat
Ny fotbollsanläggning	248	Projektet avslutat
Total Tkr	9 602	

Not 12

Maskiner och inventarier, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Ackumulerat anskaffningsvärde			181 364	163 188
Ackumulerade avskrivningar			-143 381	-134 212
Bokfört värde 1/1	57 527	48 915	37 983	28 976
Årets anskaffning	7 592	19 956	7 559	18 176
Årets avskrivning	-12 612	-11 241	-10 426	-9 066
Utrangering	0	-103	0	-103
Försäljning				
Bokfört värde 31/12	52 507	57 527	35 116	37 983
Varav				
Maskiner	0	0	0	0
Inventarier	31 901	36 436	27 728	31 172
Bilar och andra transportmedel	13 715	14 879	497	599
Konstverk, samlingar	1 851	1 851	1 851	1 851
Övriga maskiner och inventarier	0	0	0	0
Finansiell leasing, lös egendom	5 040	4 361	5 040	4 361
Summa	52 507	57 527	35 116	37 983

För anskaffning av inventarier är beloppsgränsen 26 250 kronor. Linjär avskrivning tillämpas för samtliga materiella tillgångar.

Not 13

Finansiella anläggningstillgångar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Aktier				
Kommunaktiebolaget 6 stycken	1	1	1	1
Håbo Marknads AB 1 300 stycken	0	0	0	0
Håbo Hus AB 1 789 stycken	0	0	1 789	1 789
Mälarbanan 90 stycken	90	90	90	90
Andelar				
Bålstavägen	6	6	6	6
Kommuninvest	18 046	16 043	12 028	10 025

Finansiella anläggningstillgångar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Husbyggnadsvaror HBV förening UPA	40	40		
Inera	43	43	43	43
Långfristiga fordringar				
Förlagslån 45936 Kommuninvest	0	0	0	0
Summa	18 226	16 223	13 957	11 954

Not 14

Bidrag till statlig infrastruktur	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Medfinansiering citybanan, kapitalbelopp	38 000	38 000	38 000	38 000
Akkumulerad upplösning	-16 720	-15 200	-16 720	-15 200
varav årets upplösning	-1 520	-1 520	-1 520	-1 520
Summa	21 280	22 800	21 280	22 800

Under 2009 fattade kommunfullmäktige beslut om kommunal medfinansiering av Citybanan. Bidraget på 38,0 miljoner kronor är bokfört både som en tillgång och som en avsättning på balansräkningen. Upplösning av bidraget påbörjas det år utbetalningen sker och under 25 år. Utbetalningen påbörjades under 2013 med 4,5 miljoner kronor. Den avsättning som kommunen gjorde 2013 har indexuppräknats med index enligt avtal. För kommunen blev kostnaden för indexuppräknning för åren 2009-2016 cirka 7,6 miljoner kronor.

Not 15

Förråd, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
10 -årssmycke	30	30	30	30
Beredskapslager	2 199	1 557	2 199	1 557
Summa	2 229	1 587	2 229	1 587

Beredskapslagret är värderat till det lägsta av anskaffningsvärde och återanskaffningsvärde. Värderingen är gjord utifrån respektive varas inköpspris på balansdagen multiplicerat med antal varor.

Not 16

Exploateringsfastigheter	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Bokfört värde 1/1	-304	723	5 934	6 961
Årets anskaffningar	165	3 849	165	3 849
Justering/försäljning av exploateringsfastigheter	-203	-4 876	-203	-4 876
Summa	-342	-304	5 896	5 934

Not 17

Fordringar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Eget Kapital, VA	20 378	13 861	20 378	13 861
Kundfordringar	47 515	23 289	46 212	22 325
Upplupna skatteintäkter och avgifter	92 427	96 417	92 427	96 417
Avräkning skattekonto	12 223	38 239	11 937	38 239
Övriga kortfristiga fordringar	21 817	39 612	20 728	38 056
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	43 406	30 284	42 047	26 880
Summa	237 766	241 702	233 729	235 778

Not 18

Kassa och bank, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Kassa	23	23	23	23
Plusgiro	90 350	47 351	29 079	38 603
Bank	0	0	0	0
Summa	90 373	47 374	29 102	38 626

Not 19

Eget kapital, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Ingående eget kapital	1 170 899	1 105 429	942 234	891 783
Förändring eget kapital obeskattad reserv				
Årets resultat	-16 567	65 694	-38 376	55 144
Byte av redovisningsprincip *	0	-225	0	-4 692
Summa eget kapital Håbo kommun	1 154 332	1 170 898	903 858	942 235
Håbo kommun	895 108	938 176	903 858	946 927
Byte av redovisningsprincip *		-4 692		-4 692
Håbohus AB	259 987	231 776		
Byte av redovisningsprincip *		4 467		
Räddningstjänsten Enköping-Håbo	-763	1 171		
Summa eget kapital koncern	1 154 332	1 170 898	903 858	942 235
Specifikation av egna kapitalet				
Årets resultat	-16 567	65 694	-38 377	55 144
Resultatutjämningsreserv	14 700	14 700	14 700	14 700
Övrigt eget kapital	1 156 199	1 090 729	927 535	877 083
Byte av redovisningsprincip *		-225		-4 692
Varav särredovisning Avfallsverket	2 206	208	2 206	208
Summa	1 154 332	1 170 898	903 858	942 235

Byte av redovisningsprincip om finansiell leasing avseende fast egendom enligt RKR R5. Kommunens

externa hyresavtal som klassificerats som finansiella leasingavtal ingår från och med 2023 i de finansiella rapporterna som materiella anläggningstillgångar och långfristig skuld enligt RKR R5 finansiell leasing. Jämförelsetalen för 2022 har räknats om enligt RKR R12 Byte av redovisningsprincip.

Not 20

Avsättningar pensioner, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Ingående avsättningar till pensioner inkl. löneskatt	170 017	153 732	159 428	143 925
Nyintjänad pension, varav				
Förmånsbestämt ålderspension	21 859	11 879	21 859	11 879
Årets utbetalningar	-4 141	-3 516	-4 141	-3 561
Räne- och basbeloppsuppräknig	11 925	2 851	11 925	2 851
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Övrig post	2 824	2 075	1 440	1 307
Byte av tryggande	0	0	0	0
Förändring av löneskatt	7 541	2 995	7 541	3 027
Summa	210 025	170 016	198 052	159 428
Utredningsgrad				
Totalt antal personer			10 083	9 862
Antal utredda personer			9 858	9 615
Utredda i %			98	98
Antal outredda personer med alternativ pensionslösning			0	0

Utredningsgrad

Skandia har tagit fram ett mer förfinat mått än det tidigare måttet aktualiseringsgrad. Bl.a. omfattar det nya måttet även anställningar från 1998. Måttet har benämningen Utredningsgrad. Här visas det totala antalet personer som inte uppnått uttagsåldern. Dessutom ser du hur många som är utredda avseende tidigare anställningar och pensionsrätter.

Kommunen har inga förpliktelser när det gäller särskilda avtalspensioner mot chefer eller medarbetare, utan erbjuder löneväxling till medarbetare som önskar det.

Not 21

Övriga avsättningar, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Avsättning skatter Håbohus AB	11 106	9 550	0	0
Uppskjuten skatt Håbohus AB	6 856	6 432	0	0
Summa	17 962	15 982	0	0

Not 22

Långfristiga skulder, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Långfristiga låneskulder 1/1	2 142 675	1 823 375	1 206 675	886 675
Nya upptagna lån under året	350 000	320 000	350 000	320 000
Amorteringar under året	-1 050	-700	0	0
Utgående långfristig låneskuld	2 491 625	2 142 675	1 556 675	1 206 675
Förutbetalda intäkter anslutnings- och anläggningsavgifter 1/1				
Årets anslutningsavgifter VA investeringar	155 210	121 702	155 210	121 702
Årets anslutningsavgifter VA exploateringar	3 976	1 327	3 976	1 327
Omklassificering anslutningsavgift VA exploatering	17 950	34 203	17 950	34 203
Årets upplösning av VA anslutningsavgifter	0	0	0	0
Rättelse av fel övertagna anläggningar Frösundavik	-2 154	-2 022	-2 154	-2 022
Utgående förutbetalda anslutnings- och anläggningsavgifter	174 982	155 210	174 982	155 210
Långfristig leasingkund 1/1	69 289	3 544	363 522	3 544
Årets nya finansiella leasingavtal	1 714	1 718	1 714	1 718
Rättning föregående år	-13 496	-102	-13 496	-102
Årets amortering finansiella leasingavtal	-2 621	-798	-9 551	-798
<i>Byte av redovisningsprincip *</i>		64 927		359 160
Utgående långfristig leasingkund	54 886	69 289	342 189	363 522
Statliga investeringsbidrag 1/1	16 901	15 387	16 901	15 387
Årets inkomna investeringsbidrag	12 996	6 235	1 397	6 235
Omklassificering anslutningsavgift	0	0	0	0
Årets upplösning statliga investeringsbidrag	-3 028	-4 721	-3 028	-4 721
Utgående statliga investeringsbidrag	26 869	16 901	15 270	16 901
Övriga lån	32 000	32 000	0	0
Summa	2 780 362	2 416 075	2 089 116	1 742 308
Uppgifter om lång-och kortsiktig upplåning	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Genomsnittlig ränta %	2,13	0,84	2,33	0,93
Genomsnittlig ränta % exklusive derivat	0,64	0,74	0,91	1,12
Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	2,29	2	2,53	1,6

Byte av redovisningsprincip om finansiell leasing avseende fast egendom enligt RKR R5. Kommunens

externa hyresavtal som klassificerats som finansiella leasingavtal ingår från och med 2023 i de finansiella rapporterna som materiella anläggningstillgångar och långfristig skuld enligt RKR R5 finansiell leasing. Jämförelsetalen för 2022 har räknats om enligt RKR R12 Byte av redovisningsprincip.

Koncernens skuldportfölj har en volym på 2,5 miljarder kronor. Den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen uppgår till cirka 2,13 procent (0,84) procent. Kommunens skuldportfölj har en volym på 1,6 miljarder kronor. Den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen uppgår till cirka 2,33 procent (0,93) procent.

Förutbetalda intäkter för anläggningsavgifter och anslutningsavgifter periodiseras i samma takt som Va-anläggningen.

Investeringsbidragen periodiseras i samma takt som den tillgång som bidraget avser.

Not 23

Kortfristiga skulder, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Eget kapital, VA	0	0	0	0
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	4 242	1 654	4 242	1 654
Leverantörsskulder	113 450	134 562	106 371	126 918
Personalens skatter och avgifter	18 933	17 499	17 306	15 569
Övriga kortfristiga skulder	27 893	36 625	24 349	31 755
Semester och övertidsskuld	57 772	57 054	56 612	56 026
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	115 072	114 548	94 502	98 683
Summa	337 362	361 942	303 382	330 605

Not 24

Borgen och ansvarsförbindelser, tkr	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Borgensåtaganden				
Håbohus AB	0	0	929 000	929 000
Föreningar	6 156	6 836	6 156	6 836
Räddningstjänsten Enköping-Håbo	0	0	5 950	7 000
Delsumma	6 156	6 836	941 106	942 836
Ansvarsförbindelser				
Egnahem kommunal kreditgaranti	0	0	0	0
Delsumma	0	0	0	0
Summa	6 156	6 836	941 106	942 836

Not 25

Pensionsförpliktelse som inte finns med bland skulderna och avsättningarna	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Ingående ansvarsförbindelse inkl. löneskatt	281 168	288 609	281 168	288 609

Ränte- och basbeloppsuppräknig	19 222	6 444	19 222	6 444
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
Nyintjänad pension	153	0	153	0
Årets utbetalningar	-16 494	-15 400	-16 494	-15 400
Övrigt	-1 058	2 968	-1 058	2 968
Byte av tryggande	0	0	0	0
Förändring löneskatt	442	-1 453	442	-1 453
Summa	283 433	281 168	283 433	281 168

Från och med 1998 redovisar kommunen sina pensionsåtaganden enligt blandmodellen. Den innebär att pensionsförmåner som tjänats in före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och att pensionsförmåner som tjänats in från och med 1998 ingår i verksamhetens kostnader och redovisas som skuld. Ränta på pensionslöften intjänande från och med 1998 redovisas i posten finansiell kostnad.

Den del av pensionskostnaden som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen har särredovisats. I balansräkningen har belopp som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen klassificerats som en upplupen kostnad (kortfristig skuld).

Not 26

Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	Koncern Bokslut 2023	Koncern Bokslut 2022	Kommun Bokslut 2023	Kommun Bokslut 2022
Avskrivning bidrag statlig infrastruktur	1 520	1 520	1 520	1 520
Förändring finansiell leasingkulld	-14 403	818	-21 333	818
Årets upplösning av investeringsbidrag	-3 028	-4 721	-3 027	-4 721
Omklassificering materiella anläggningstillgångar avseende finansiell leasing	13 588	15 536	13 588	13 724
Summa	-2 323	13 153	-9 252	11 341

Not 27 Leasing

Leasing lös egendom, tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Operationell leasing		
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	9 332	11 005
Senare än 1 år men inom 5 år	2 426	6 682
senare än 5 år	0	0
Summa	11 758	17 687
Finansiell leasing		
Totala minimileaseavgifter	5 667	4 466
Framtida finansiella kostnader	-227	-105
Nuvärdet av minimileaseavgiftrna	5 440	4 361
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	1 248	806

Senare än 1 år men inom 5 år	3 792	3 555
Senare än 5 år	0	0
Summa	5 040	4 361

Leasing fast egendom, tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Operationell leasing		
Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	10 971	17 457
Senare än 1 år men inom 5 år	23 228	20 084
senare än 5 år	30 464	29 868
Summa	64 663	67 409
Finansiell leasing		
Totala minimileaseavgifter	518 335	550 635
Framtida finansiella kostnader	-181 186	-191 475
Nuvärdet av minimileaseavgiftrna	337 149	359 160
Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	9 008	9 101
Senare än 1 år men inom 5 år	37 780	37 913
Senare än 5 år	290 361	312 146
Summa	337 149	359 160

Not 28 Uppllysning om upprättade särredovisningar

Särredovisning har upprättats av VA-verksamheten enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Särredovisningen finns som bilaga 6 till denna årsredovisning.

Avfallsverksamhetens överskott redovisats i bokslutet som en specifikation till det egna kapitalet.

VA verksamhetens eget kapital har klassificerats till kortfristig fordran/skuld. Avräkning mot VA-verksamhetens egna kapital sker i årsbokslutet.

Not 29 Uppllysning om kostnader för räkenskapsrevision

Kostnaderna för räkenskapsrevision avser kostnader för granskning av bokföring, delårsrapport samt årsredovisning för räkenskapsår 2023.

Revisionens totala kostnad för 2023 är 1,4 (1,4) miljoner kronor.

Räkenskapsrevision, tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Förtroendevalda revisorers kostnad för räkenskapsrevision	10	10
Sakkunnigas kostnad för räkenskapsrevision	210	120
Summa	220	130

7 Driftredovisning

tkr	2023					2022		
	Budget	Bokslut			Avvikelse	Bokslut		
	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto	Netto	Intäkt	Kostnad	Netto
Kommunfullmäktige	-2 592		-2 546	-2 546	46		-1 538	-1 538
Stöd till politiska partier	-1 149		-1 230	-1 230	-81		-1 129	-1 129
Valnämnden	-37		-79	-79	-42	116	-2 122	-2 006
Revision	-1 500		-1 384	-1 384	116		-1 433	-1 433
Driftbidrag Räddningstjänsten Håbo-Enköping	-23 100		-23 100	-23 100	0		-21 910	-21 910
Kommunstyrelsen	-78 758	11 712	-85 413	-73 701	5 057	11 568	-84 919	-73 351
Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsförvaltningen	-118 006	208 631	-340 170	-131 539	-13 533	159 421	-285 394	-125 973
Kultur- och fritidsnämnd	-61 746	8 650	-66 661	-58 011	3 735	7 753	-65 343	-57 590
Socialnämnd	-224 947	64 324	-293 954	-229 630	-4 684	58 597	-266 338	-207 741
Bygg- och miljönämnd	-13 473	8 907	-21 804	-12 896	577	9 197	-22 922	-13 725
Barn- och utbildningsnämnd	-640 938	530 560	-1 209 294	-678 734	-37 796	525 322	-1 173 048	-647 725
Vård- och omsorgsnämnd	-252 804	92 478	-392 499	-300 021	-47 216	80 032	-341 379	-261 347
Överförmyndarnämnd	-2 318		-2 164	-2 164	154		-2 132	-2 132
Summa skattefinansierad verksamhet	-1 421 368	925 262	-2 440 298	-1 515 035	-93 667	852 006	-2 269 607	-1 417 600
Avfallsverksamhet	0	36 088	-34 090	1 998	1 998	32 961	-33 395	-434
VA-verksamhet	0	86 112	-86 112	0	0	77 159	-77 159	0
Summa taxefinansierad verksamhet	0	122 200	-120 202	1 998	1 998	110 120	-110 554	-434
Pensions- och upplupna lönekostnader	-37 700	14	-38 179	-38 165	-465	28	-16 882	-16 854
Gemensamt, avskrivningar, befarande kundförluster, fastighetsskatt	-2 441	157	4 406	4 562	7 003	159	-2 985	-2 826
Internränta	25 000	33 997	-1 793	32 204	7 204	19 632	-1 651	17 981
Reavinster och exploatering	0	46 442	-3 162	43 281	43 281	86 368	-18 306	68 062
Verksamhetens nettokostnader	-1 436 509	1 128 072	-2 599 228	-1 471 155	-34 646	1 068 313	-2 419 985	-1 351 671
Justeras; Interna intäkter och kostnader samt poster som ej är hänförliga till Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	0	-676 904	676 991	87	87	-615 758	615 747	-12
Verksamhetens kostnader och Verksamhetens intäkter enligt resultaträkningen	-1 436 509	451 168	-1 922 237	-1 471 068	-34 559	452 555	-1 804 238	-1 351 683

Bokslut 2022 har justerats i enlighet med aktuell organisation 2023 för att öka jämförbarheten för nämnderna mellan åren.

Kommunstyrelsen inklusive samhällsbyggnadsförvaltningen och övergripande verksamheter

Kommunstyrelsens totala skattefinansierade verksamhet redovisar underskott med 8,4 miljoner kronor. Utfallet är 233,6 miljoner kronor jämfört med 225,1 miljoner i budget. Det är en försämring jämfört med årsprognosen från delårsbokslutet som var -6,5 miljoner kronor.

	Bokslut 2022	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse budget/ bokslut
Övergripande och kommunledningsförvaltning	-100 296	-107 136	-102 040	5 096
Samhällsbyggnad (skattefinansierad)	-127 044	-118 006	-131 539	-13 532
SUMMA SKATTEFINANSIERAD VERKSAMHET	-227 340	-225 142	-233 579	-8 437

För kommunstyrelsen och övergripande verksamheter redovisas överskott med 5,1 miljoner kronor jämfört med budgeterade 107,1 miljoner kronor. Det är en förbättring jämfört med prognosen vid delårsrapport augusti vilket beror på personalfrånvaro som uppstått under hösten, framskjutna rekryteringar samt minskade inköp av material och tjänster. Alla tjänster inom facklig aktivitet har inte varit tillsatta. Kommunledningsförvaltningen har medvetet varit restriktiv under hela året med anställningar och inköp med anledning av det ekonomiska läget för kommunen. Kommunstyrelsen beslutade 2023-09-22 § 271 (2023/01136) om restriktioner kring nyanställningar samt inköp av varor och tjänster för kommunen som helhet.

2,4 miljoner kronor som avser styrning och ledning har inte förbrukats i sin helhet beroende på att det uppstått kostnadsökningar inom andra områden, bland annat för att finansiera extra kostnader för lönenämnd, friskvård, en tillfällig tjänst inom upphandlingsenheten samt för att kompensera för det ekonomiska läget för kommunen som helhet. Det har även varit ett flertal vakanser på grund av frånvaro och senarelagda rekryteringar under året inom avdelningar på kommunledningsförvaltningen vilket uppgår till cirka 3 miljoner kronor.

Samhällsbyggnadsförvaltningens skattefinansierade verksamheter redovisar ett underskott om 13,5 miljoner kronor som motsvarar 11 procent. Underskottet återfinns främst i fastighetsförvaltningen. Handlingsplaner har tagits fram och planerade åtgärder har varit vakanshållning av tjänster samt minskade utgifter på driftunderhåll. Personalvakanser inom olika verksamheter har bidragit till att hålla nere det totala underskottet för förvaltningen.

Fastighetsverksamheten redovisar underskott om 14,8 miljoner kronor vilket beror på följande;

Högre kostnader för reparationer med anledning av eftersatt underhåll om 4,7 miljoner kronor. Vattenskadan i Gransätterskolan som uppstod år 2022 som inneburit en nettokostnad om 3,3 miljoner kronor för 2023, när försäkringsersättning om 19 miljoner kronor avräknats. Försäkringsersättningen baseras på både driftkostnader och investeringsutgifter. Kommunen har totalt haft kostnader för 43 miljoner kronor fram till 2023 för att återställa grundskolan. Kostnader för mediaförsörjning som el, fjärrvärme och VA är netto 2,8 miljoner kronor högre än budget som orsakats av de höga elpriserna trots att elstöd om 4,6 miljoner erhållits. Högre indexuppräknings än beräknat för externa lokaler har inneburit 2,8 miljoner i högre kostnader. Fastighetsverksamheten redovisade underskott med 20,1 miljoner kronor 2022.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har framförallt arbetat med att omfördela uppdrag inom flera verksamheter inom förvaltningen i stället för att ersätta personalvakanser samt begränsat inköp och minskat vägunderhåll med en total effekt om 2,5 miljoner kronor under 2023.

Redovisade åtgärder

Kommunstyrelsen informerades 2023-06-15 §195 om att samhällsbyggnadsförvaltningens prognos för årets utfall beräknades bli ett underskott om 8,3 miljoner kronor.

När kommunstyrelsen behandlade delårsrapport per augusti, 2023-10-24 §287, redovisades underskott om 6 miljoner kronor totalt, där underskottet för samhällsbyggnadsförvaltningen uppgick till 8,9 miljoner kronor. Kommunstyrelsen beslutade att uppdra till kommunstyrelsens förvaltningschefer att intensifiera arbetet med åtgärder för en ekonomi i balans och att löpande uppföljning skulle ske till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-09-22 § 271 (2023/01136) om restriktioner kring

anställningar och inköp av varor och tjänster avseende hela kommunens organisation. Anställningsstopp infördes med undantag för tjänster som är avgörande för att kommunen ska klara av lagstadgade uppdrag alternativt som är nödvändiga för organisationens utveckling.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett överskott om 3,7 miljoner kronor jämfört med budget. Överskottet förklaras främst av lägre personalbemanning, två förvaltningsövergripande tjänster har vakanshållits under året. Det finns även överskott i bidragsbudgeten för kultur- och fritidsverksamhet om 2,0 miljoner kronor. Förvaltningen har varit återhållsam med inköp, särskilt efter kommunstyrelsens beslut om restriktioner. Beslutet om avveckling av nämnden togs under hösten vilket medfört lägre kostnader.

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden redovisar överskott med 577 000 kronor jämfört med budget. Överskottet beror på minskade personalkostnader inom nämndens samtliga verksamheter samt minskade kostnader inom bostadsanpassningsbidrag. Bygglovsintäkterna har varit vikande med anledning av minskad byggtakt som en följd av hög inflation, höga byggmaterialpriser och högre elkostnader. För att ha en ekonomi i balans har åtgärder vidtagits i form av vakanshållning av tjänster, intern utlåning av personal samt tjänstledigheter. Detta har bidragit till att bygg- och miljönämnden klarat av att hålla budgetramen. Föregående år redovisade bygg- och miljönämnden ett underskott om 743 000 kronor.

Redovisade åtgärder

Den 3 oktober 2023 (§ 89) beslutade bygg- och miljönämnden om delårsrapport per augusti år 2023 med handlingsplan för en budget i balans. Delårsrapporten visade ett underskott om 1 045 000 kronor.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett underskott om 37,8 miljoner kronor, motsvarande 6 procent, vilket kan jämföras med en prognos i delårsrapport augusti om underskott om 37,5 miljoner kronor. 2022 hade nämnden ett underskott om 25,7 miljoner kronor.

Underskottet återfinns inom verksamheterna fritidshem, förskoleklass och grundskola med sammanlagt 24,8 miljoner kronor, där främsta orsaken är höga personalkostnader.

Flertalet elever har stort behov av stödinsatser under fritidstid och fritidsverksamheten har öppet mellan 06.30 - 18.00, vilket ställer höga krav på bemanning. Förskoleklass har arbetat utifrån modellen samlad skoldag, vilket är en kostnadsdrivande organisation och medför högre personalkostnader.

Grundskoleverksamheten är inte anpassad efter budgetramen och det minskade antalet elever. En annan orsak till underskottet är skolskjutsar som kostar 4,4 miljoner kronor mer än budgeterat. Det är en följd av prisökningar och att elever går i skola på annan ort, då bedömning gjorts att deras behov inte kan tillgodoses inom Håbo kommun.

Gymnasieskolan redovisar ett underskott om 13,8 miljoner kronor, där 8,3 miljoner beror på att fler elever än förväntat har antagits till gymnasieutbildningar hos annan huvudman. En annan orsak är en kostnad om 4,4 miljoner kronor som initialt är högre vid omläggning av elevdatorer, med syfte att sänka kostnaderna från år 2024 och framåt.

Förskoleverksamheten redovisar ett underskott om 5,6 miljoner kronor. Anpassning av personal till minskande barnantal, kopplat till födelsetalen, har påbörjats men inte gett full effekt under året. Vidare förväntas uppsägningen av paviljonger och Viby förskolas hyresavtal samt nedläggningen av Råbydals förskola möjliggöra en förtätning av barnplaceringar till övriga kommunala förskolor med tomma förskoleplatser under 2024.

Verksamheten anpassad grundskola redovisar ett underskott om 3,9 miljoner kronor. Skolan har fått in nya elever med större behov än tidigare elever, vilket kräver ytterligare resurser i verksamheten samt ökade kostnader för skolskjuts.

Anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen redovisar större överskott, 5,3 miljoner kronor respektive 4,3 miljoner kronor

Redovisade åtgärder

I delårsrapporten redovisades en handlingsplan med effektiviseringar på sammanlagt 50 miljoner kronor har tagits fram och fastställts som underlag för vidare arbete i nämnden. Förvaltningen har utifrån fastställd handlingsplan räknat med att effektiviseringar verkställs under 2023. Åtgärderna var beräknade till 25 miljoner kronor med delvis effekt under 2023. Effekten i kronor för de effektiviseringar som inte är medräknade beror på när beslut kan fattas om respektive åtgärd. För att lyckas balansera hela underskottet krävs en större förändring av skolstrukturen inom grundskola och på sikt också förskola. Förvaltningen arbetar för att ha hela ekonomin i balans 2024-2025.

Av verksamhetsberättelse framgår att förvaltningen har infört ekonomisk månadsavstämning för att följa upp ekonomin och framförallt personalkostnaderna. Enhetscheferna rapporterar vilka åtgärder de avser att vidta med avseende på avvikelse från budget. Nämnden har fastställt en samlad handlingsplan med åtgärder för ekonomisk balans. Planen har reviderats två gånger under året och föredragits för kommunstyrelsen.

Följande åtgärder har tagits fram för år 2024 och 2025:

- Reducera administrativa kostnader med 3 procent som ska ge en effekt på 6,4 miljoner kronor.
- Öka kompetens inom ekonomistyrning internt inom förvaltningen vilket också har lyfts fram utifrån revisionen med 1,2 miljoner kronor.
- Avveckla verksamheter och funktioner som kan eller bör tillgodoses genom förändringar inom organisationen med 4 miljoner kronor.
- Effektivisera skolstruktur och lokaler som ger enheterna förutsättningar för god ekonomistyrning och personalplanering med 3 miljoner kronor.
- Se över bemanningen på skolenheter där effektiviseringar behöver genomföras med 15 miljoner kronor.

Socialnämnden

Socialnämnden redovisar ett underskott om 4,7 miljoner kronor, motsvarande 2 procent. Underskottet beror främst på högre kostnader än budgeterat för placeringar av vuxna, unga och barn samt inhyrd personal då rekryteringsläget för socionomer är fortsatt svårt.

Barn- och ungdomsvårdens underskott uppgår till 9,1 miljoner kronor och missbruksvården 4,1 miljoner. Underskotten kompenseras till viss del av överskott på grund av senarelagd start av LSS-boenden, lägre kostnader för ekonomiskt bistånd och högre ersättningar från Migrationsverket.

I delårsrapporten för augusti prognostiserade nämnden en budget i balans. Sedan dess har det tillkommit kostnader för nytt verksamhetssystem och oförutsedda placeringar.

Redovisade åtgärder

Nämnden har beslutat om handlingsplaner i juni och i oktober. Redovisad effekt av handlingsplanen är 8,2 miljoner kronor för år 2023, där externa intäkter ingår med 6,2 miljoner kronor, och sänkt ambitionsnivå för kompetensutveckling samt minskade inköp av förbrukningsmaterial uppgår till 2,0 miljoner kronor.

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden redovisar ett underskott om 47,2 miljoner kronor, motsvarande 19 procent. I delårsrapporten för augusti prognostiserade nämnden ett underskott med 35,3 miljoner kronor till årets slut.

Under året har antalet medborgare i åldern 80+ ökat med cirka 10 procent. Nämnden påverkas under året av ökade volymer inom samtliga verksamheter, både ökade och mer komplexa behov och ökat antal äldre.

Underskottet beror främst på högre personalkostnader inom framför allt hemtjänsten men även särskilt boende, 11-timmars dygnsvila, ökat antal köpta platser för både särskilt boende och korttidsvård, ökade kostnader inom färdtjänsten samt nedskrivning av investeringsprojekt Åsen.

Hemtjänsten redovisar underskott om 24,2 miljoner kronor vilket är relaterat till problem kopplat till bemanning och utplanerad tid. Grundbemanningen är ännu inte i fas med ordinarie personal vilket har lett till höga kostnader för vikarier och övertid. Inhyrd personal har använts under första kvartalet samt ökat antal hemtjänststimmar vilket bidragit till underskottet.

Särskilt boende redovisar underskott om 13,7 miljoner kronor. Nämnden har avbrutit investeringen i det projekterade nya äldreboendet Åsen, vilket medfört att nedlagda utgifter om 8,0 miljoner har resultatförts. Kostnaderna för köpta platser är 2,4 miljoner kronor högre än budgeterat, på grund av ökat behov. Den nya lagen om 11-timmars dygnsvila har medfört ökade hel- och OB-kostnader under sista kvartalet, vilket bidrar till att personalkostnaderna är 3,0 miljoner kronor högre än budget.

Korttidsboende redovisar underskott om 6,9 miljoner kronor där största delen, 5,7 miljoner, beror på ökat behov av korttidsplatser på grund av brist på särskilda boendeplatser i kommunen.

Färdtjänsten redovisar underskott om 2,4 miljoner kronor. Ny upphandling har lett till prisökning med 16 procent, kommunen har utökad reseomkretsen från rekommenderat 3 mil till 6 mil samt att Håbo kommun har tolkat färdtjänstlagen på ett mildare sätt i sin myndighetsutövning än vad som skulle varit tillbörligt. Kommunen har således genererat fler beviljade beslut än vad som skulle ha beviljats om besluten baserats strikt på det som står i Färdtjänstlagen.

Redovisade åtgärder

Åtgärder för en budget i balans beslutades i april och har reviderats under året. Under våren genomfördes en genomlysning av främst hemtjänsten för att hitta effektiviseringsmöjligheter. Förvaltningen har arbetat med olika utredningar för att finna effektiva och genomförbara åtgärder. Åtgärderna i handlingsplanen omfattar cirka 17 miljoner kronor i effekt för år 2024. Nämnden kommer att följa upp att dessa åtgärder verkställs.

Taxefinansierad verksamhet VA

VA avdelningen redovisar ett underskott om 6,5 miljoner kronor. 2,0 miljoner kronor av underskottet beror på att personalens nedlagda tid i investeringsprojekt är lägre då flera investeringsprojekt har skjutits på framtiden. Det medför att personalen i stället sköter driften, vilket ökar driftkostnaderna. Underskottet beror även på att kapitalkostnaderna blir högre än budgeterat beroende på lägre anslutningsavgifter. Avdelningen ser kostnadsökningar i form av bland annat kolbyte, kemikalier och försäkringsärenden. Sparbeteende hos abonnenterna gör att brukningsavgifterna blev 796 000 kronor lägre än budgeterat men balanseras upp av intäkter för bland annat elstöd och försäkringsersättningar.

Årets underskott innebär att fonden har ett ansamlat underskott om 20,4 miljoner kronor som

måste finansieras inom 3 år enligt VA-lagen.

Redovisade åtgärder

En ny VA-taxa har tagits fram och beslutats för att gälla från 2024-01-01 med en treårig trappjustering för att successivt komma upp i rätt prisnivå. När åtgärden är slutförd är VA-fonden åter i balans. VA-verksamheten ser även över verksamheten för att hitta effektiviseringar och kostnadsbesparingar inom förvaltning och administration.

Taxefinansierad verksamhet avfall

Avfallsverksamheten redovisar ett överskott om 2,0 miljoner kronor. Intäkterna ökar som följd av fler kunder. Kostnaderna är lägre för behandlingsavgifter 7som grovavfall samt lägre kostnader som följd av införda inköpsrestriktioner, exempelvis framskjutna konsultarbeten. Avfallsfonden uppgår till 2,2 miljoner vid årets slut.

8 Investeringsredovisning

tkr	Total fleråriga projekt beslutade av KF				Årets investeringar		
	Totalbudget	Ack utfall 2023	Total prognos	Avvikelse budget/prognos	Budget	Utfall	Avvikelse budget/bokslut
<u>Kommunstyrelsen</u>							
Fleråriga projekt minst 5 mkr							
1630 (P) Omdaning kommunhus exkl inventarier		-912					
Summa övriga investeringar, årligt anslag					-2 485	-1 734	751
<u>Summa kommunstyrelsen</u>	<u>0</u>	<u>-912</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-2 485</u>	<u>-1 734</u>	<u>751</u>
<u>Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnad</u>							
Fleråriga projekt minst 5 mkr							
1102 LSS boende Dalvägen	-20 300	-26 355	-28 125	-7 825	-649	-6 704	-6 055
1103 LSS boende Viby	-19 800	-20 973	-21 379	-1 579	-7 502	-8 676	-1 174
1104 Ny simhall	-233 600	-206 313	-250 000	-16 400	-137 036	-141 044	-4 008
1106 (P) Äldreboende A Åsen (avslutas 2023)	-121 000	-8 073	0	121 000	0	-442	-442
1115 (P) Äldreboende B*	0	0	0	0	0		0
1116 (P) Nya Vibyskolan* (avslutas 2023)	0		0	0	-2 000	-2 135	-135
1117 (P) Nya Driftlokaler	-20 000	0	-20 000	0	0	0	0
1121 (P) Gröna Dalen idrottshall*	0	0	0	0		0	0
1137 Granåsen garage (avslutas 2023)	-3 393	-4 005	-4 005	-612	-2 142	-2 754	-612
1174 (P) Västerångsskolan kök*	0	-5 422	-5 422	-5 422	0	0	0
1184 Futurum om- och tillbyggn	-195 000	-200 909	-219 640	-24 640	-20 183	-26 092	-5 909
1188 Ängsbacken förskola	-48 000	-52 948	-53 248	-5 248	0	-342	-342
1640 Resecentrum	-84 400	-100 618	-101 318	-16 918	0	-2 173	-2 173
1683 Bibliotek	-20 000	-1 065	-20 000	0	-1 500	-984	517
1684 (P) Fotbollsänlägg E 1 * (avslutas 2023)	0	-24	0	0	0	0	0
1641 Stationsstråket	-12 500	-4 313	-6 813	5 687	-11 207	-3 020	8 187
1332 (P) Cpl Gransäter, Kraftleden, fler körfält	-50 000	-941	-50 000	0	-607	-365	242
1340 (P) Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 3, 4	-19 033	0	-19 033	0	0	0	0
1346 (P) Åtgärder kollektivtrafiköversyn	0	-847				-847	-847
1364 Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 5, 6 (avslutas 2023)	-27 015	-22 769	-22 769	4 246	-3 477	-2 581	896
1364 Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 5, 6 Statsbidrag (avslutas 2023)	6 168	6 168	6 168	0	0	0	0
1397 GC-väg Skokloster (avslutas 2023)	-10 012	-9 885	-9 885	127	-8 913	-8 786	127
Övriga investeringar, Fastighet				0	-53 510	-41 646	11 864
Övriga investeringar, Planering				0	-5 000	0	5 000

	Total fleråriga projekt beslutade av KF				Årets investeringar		
Övriga investeringar, Gata Park				0	-25 909	-23 756	2 153
Övriga investeringar, Lokalvård, Måltid				0	-1 280	-500	780
Summa samhällsbyggnad totalt	-877 885	-659 291	-825 469	52 416	-280 915	-272 846	8 069
Kultur- och fritidsnämnd, övriga investeringar					-1 398	-1 063	335
Socialnämnden, övriga investeringar					-1 400	-393	1 007
Barn- och utbildningsnämnden, övriga investeringar					-5 873	-1 973	3 900
Vård- och omsorgsnämnden, övriga investeringar					-1 100	-872	228
Summa skattefinansierad verksamhet	-877 885	-660 203	-825 469	52 416	-293 171	-278 881	14 290
Taxefinansierat, VA							
Fleråriga projekt minst 5 mkr							
1267 Bålsta tätort ledningar (avslutas 2023)	-141 900	-140 611	-140 611	1 289	-46 122	-44 834	1 288
1268 Bålsta tätort pumpstationer (avslutas 2023)	-40 000	-40 013	-40 013	-13	0	0	0
1270 Ledning med stickspår Logistik Bålsta	-17 000	-7 216	-17 000	0	-10 314	-531	9 783
1271 Bålsta Redundans	-79 000	-48 288	-78 300	700	-48 520	-17 808	30 712
1279 (P) Överföringsledning Skokloster-Bålsta	-120 000	-609	-120 000	0	-3 000	-609	2 391
1280 (P) Nytt Vattenverk Bålsta*	0	0	0	0	0	0	0
1281 (P) Uppgradera RV Bålsta 2070	-280 000	-1 572	-280 000	0	-1 500	-1 572	-72
Övriga investeringar, VA				0	-20 640	-17 031	3 609
Summa VA	-677 900	-238 308	-675 924	1 976	-130 096	-82 384	47 712
Taxefinansierat, avfall							
Fleråriga projekt minst 5 mkr							
1405 (P) Projekt o utbyggnad ÅVC	-19 702	-102	-19 702	0	0		0
Övriga investeringar, Avfall					-3 950	-1 297	2 653
Summa Avfall	-19 702	-102	-19 702	0	-3 950	-1 297	2 653
Summa taxefinansierad verksamhet	-697 602	-238 410	-695 626	1 976	-134 046	-83 680	50 366
TOTALT exkl exploateringsinvesteringar	-1 575 487	-898 613	-1 521 095	54 392	-427 217	-362 561	64 656
Exploateringsinvesteringar							-362 561
Skattefinansierat	-238 533	-137 889	-209 939	28 594	-13 547	-27 541	-13 993
Taxefinansierat	-137 296	-125 484	-177 748	-40 452	-26 029	-69 333	-43 304
Ökning omsättningstillgångar	-69 316	-71 055	-75 887	-6 571	6 426	-170	-6 596
Summa exploateringsinvesteringar	-445 145	-334 427	-463 573	-18 428	-33 150	-97 043	-63 893
Finansiell leasing					0	-1 714	-1 714
TOTALA INVESTERINGAR	-2 020 632	-1 233 040	-1 984 668	35 964	-460 367	-461 319	-951
varav gåva	-21 497	-23 099	-28 796	-7 299	-21 497	-23 099	-1 602
varav finansiell leasing					0	-1 714	-1 714

	Total fleråriga projekt beslutade av KF	Årets investeringar
Justeras: Poster som ej är hänförliga till kassaflödesanalysens investeringar i anläggningstillgångar, som investeringsbidrag, ökning omsättningstillgång samt finansiell leasing		487
Investeringar i anläggningstillgångar enligt kassaflödesanalysen		-462 547

Fotnot: * Projekt som avslutats under året. (P) innebär att budgeten är preliminär och att genomförandebeslut inte fattats.

Under året har behovet av investeringar setts över av förvaltningarna och stora omprioriteringar har gjorts med anledning av det ekonomiska läget och förändrade behov. Som följd av omprioriteringen beslutade kommunfullmäktige i juni samt i november att dra in beviljade totalbudgetar om 959 miljoner kronor. Omprioriteringen påverkade även årets investeringsbudget som minskades med 181,5 miljoner kronor genom att projekt drogs in eller flyttades till kommande år. I noten till drift- och investeringsredovisningen framgår vilka projekt som påverkas. Effekten är att kommunens upplåningsbehov minskar för året, vilket har bidragit till lägre räntekostnader under året. Det innebär också att driftkostnader som investeringarna medför, flyttas längre fram i tid.

Efter förändringarna i investeringsbudget uppgår årets investeringsbudget exklusive exploateringsinvesteringar till 427,2 miljoner kronor och ett överskott med 64,7 miljoner kronor lämnas. 47,5 miljoner kronor av överskottet avser pågående större investeringar med totalbudget och överförs till år 2024. Orsaken är främst att det uppstår förseningar i projektens tidplan.

31 större projekt med totalbudget är pågående i olika stadier under året.

Tolv större projekt med totalbudget avslutas 2023

Fem projekt avslutas 2023 innan genomförande. Det är 1115 Äldreboende B, 1116 Nya Vibyskolan, 1121 Gröna Dalen idrottshall, 1684 Fotbollsplan etapp 1 och 1280 Vattenverk Bålsta.

Projekt 1106 Äldreboende Åsen avslutas med nedlagda utgifter om 8,1 miljoner kronor. Utgifterna har resultatförts efter beslut om att det inte är aktuellt att genomföra planerad investering på aktuell plats.

Projekt 1174 Västerängsskolans kök avslutas med nedlagda utgifter om 5,4 miljoner, vilket måste resultatföras om genomförande enligt plan inte sker. Projektet fortsätter därför att redovisas bland investeringar.

Tre projekt har genomförts och avslutas 2023 inom totalbudgetram, 1397 GC-väg Skokloster 9,9 miljoner kronor, 1267 Bålsta tätort ledningar 140,6 miljoner kronor och 1268 Bålsta tätort pumpstationer 40,0 miljoner kronor.

Projekt 1137 Granåsen garage, en investering med utfall om 4,0 miljoner kronor, har avslutats och överskrider budget med 612 000 kronor, motsvarande 18 procent. Orsaken är att det inte gjordes en fullständig förfrågan i början av projektet.

Projekt 1364 Kraftleden trafiksäkerhet etapp 5-6 har genomförts med nettoutfall om 16,6 miljoner kronor vilket är 4,2 miljoner kronor lägre än budget med anledning av högre statsbidrag än beräknat.

Större pågående projekt med prognostiserad avvikelse

1102 LSS-boende Dalvägen är prognostiserat till 28,1 miljoner kronor vilket överskrider budget med 7,8 miljoner kronor, 39 procent. Avvikelsen beror till största delen, utöver tvist med entreprenören, på markarbeten (pålning). Totalprognosen är baserad på en förlikning med 50/50 av slutregleringen. Lokalen är överlämnad till verksamheten men det kvarstår åtgärder från besiktning samt kring funktioner för styr- och regler, varmvatten, permanent elanslutning samt värme, som inte fungerar.

1103 LSS-boende Viby är prognostiserat till 21,4 miljoner kronor vilket överskrider budget med 1,6 miljoner kronor, 8 procent. Avvikelsen består i högre utgifter för styr- och regler samt passagesystem, vilket kommunen är i tvist med entreprenören om. Totalprognosen är baserad på en förlikning med 50/50 av slutregleringen. Lokalen är överlämnad till verksamheten men det kvarstår åtgärder från besiktning samt kring funktioner så som styr och regler, varmvatten, el-anslutning ej permanent gjord samt värme, som inte fungerar.

Den nya simhallen, projekt 1104, fick utökad total investeringsbudget den 2 oktober med 29,1 miljoner kronor till totalt 233,6 miljoner kronor. Utgiftsökningen var en följd av omvärldsläget och dess konsekvenser på kostnadsutvecklingen. Prognosen är att utgiften kommer att bli 250,0 miljoner kronor vilket överskrider den nya budgeten med 16,4 miljoner kronor motsvarande 7 procent. Avvikelsen har uppstått då underentreprenörer i sent skede redovisat ytterligare kostnader som inte tidigare har lyfts fram till utföraren. Även fasadväggen har varit komplicerad och medfört ökad utgift. Avvikelser i projektet är rapporterade till kommunstyrelsen under hösten. Ett arbete har genomförts med samtliga underentreprenörer och generalentreprenör. I prognosen ingår en bedömd ytterligare ökad kostnad fram till projektet är slutfört.

1184 Futurums om- och tillbyggnad är prognostiserad till 219,6 miljoner kronor vilket överskrider budget med 24,6 miljoner kronor, 13 procent. Den ökade utgiften beror främst på att tidigare upphandlad entreprenör inte har byggt enligt svenska krav på utförande samt att man inte följt svenska regler för arbetskraft. Av arbetsrättsliga skäl stoppades entreprenaden i maj 2023 vilket bidragit till såväl fördyrning som försening. I samband med stopp av tidigare entreprenör upphandlas ny entreprenör för att slutföra arbetena på Futurum. Det finns idag inga åtgärder som kan minimera den beräknade kostnaden för slutförande. Det är ett komplext projekt och ytterligare oplanerade arbeten kan inte uteslutas. Kommunstyrelsen informerades i oktober om avvikelse (KS 2023/01178) om 15,5 miljoner kronor. Förlikning har sedan dess nåtts med tidigare entreprenör om att kommunen betalar 8,4 miljoner kronor av bestridna fakturorna om 9,6 miljoner kronor, vilket ökar slutprognosen till 219,6 miljoner kronor.

1188 Ängsbackens förskola är prognostiserad med 53,2 miljoner kronor i utfall vilket överskrider budget med 5,2 miljoner kronor, motsvarande 11 procent. Förskoleverksamheten startade hösten 2022 men arbete med styrning och drift samt åtgärdande /injustering av värmen har fortsatt under 2023. Slutfakturering sker år 2024. Orsak till del av avvikelse beror på projekteringsfel gällande styr och regler som inte har varit kompatibelt med Håbo kommuns system. Ventilationsföretaget gick i konkurs och fick ersättas av ny utförare.

1640 Resecentrum är prognostiserad med 101,3 miljoner kronor i utfall vilket överskrider budget med 16,9 miljoner kronor motsvarande 20 procent. Underskottet beror på tillkommande kostnader för skärmtak, försenad inkoppling av fjärrvärme, effekter av pandemin med försenade leveranser, onormala prisökningar och materialbrist, ändrings- och tilläggsarbeten (komplex byggnad som ställer extra krav på byggaren och platsledning) samt kraftig ökning av index 2018-2022. Projektet är i slutfas och kvarstående arbeten är att färdigställa styr och regler under 2024.

1641 Stationstråket är prognostiserad med 6,8 miljoner kronor i utfall vilket är 4,3 miljoner kronor lägre än budget. Inkomna anbud överskred budget varför ytan i stället iordningsställs

som gångstråk och så att tillgänglighet till resecentrum uppnås.

1346 Åtgärder kollektivtrafiköversyn har genomförts under året utan budget med 847 000 kronor. Projektet är flerårigt och innefattar att bygga om befintliga och bygga nya busshållplatser, vändplatser samt anslutande gång- och cykelvägar till standard enligt Region Uppsalas hållplatshandbok. För att kunna starta nya busslinje 34 behövdes en ny busshållplats utföras 2023. För att kunna genomföra det innan att projektbudget fanns lämnas överskott i projekt 1301. Underskottet överförs till 2024.

Avvikelse övriga investeringar

Övriga investeringar har genomförts under året för 90,3 miljoner kronor, vilket är 32,3 miljoner kronor lägre än budget. Av denna ej förbrukade budget föreslår nämnderna att 16,0 miljoner kronor överförs till budget 2024, där investeringar inte har hunnit genomföras under året.

Den största avvikelsen är periodiskt underhåll av fastigheter, där överskottet är 11,7 miljoner kronor. Planerat underhåll har utförts på fler objekt under året. Budgeten är inte förbrukad till följd av personell resursbrist men orsakas även av förvaltningens beslut att stoppa underhållsåtgärder under året. I investeringsbudget 2024 ingår 22 miljoner kronor för planerat fastighetsunderhåll. Underhållsplanen för 2024 anger ett behov om 75 miljoner kronor för att inte öka på ett redan ackumulerat underhållsbehov. Prioriterade och planerade åtgärder som kvarstår från år 2023 är bland annat att upprätthålla fastighetsägarens ansvar utifrån de lag- och myndighetskrav som ställs på lokalerna. Detta ska trygga Håbo kommuns lokaler utifrån ett arbetsmiljö- och säkerhetsperspektiv inom exempelvis området brand och el-säkerhet. Några av kommunens lokaler kräver omgående reservkraft. Detta behöver skyndsamt åtgärdas på grund av livsuppehållande teknik inom vård- och omsorgsförvaltningen och kommer även de för 2024 att åtgärdas med hjälp av denna överförda budget från 2023. Detta ingår även i kontinuitetsplaneringen som kommer att fortgå löpande.

Exploateringsinvesteringar

Stora investeringar genomförs inom exploateringsprojekten och ska finansieras av exploatörer och/eller markförsäljning. Under året har kommunen investerat 97,0 miljoner kronor i kommunala anläggningar där 69,3 miljoner kronor avser VA och 27,5 miljoner kronor avser gatu- och parkanläggningar. 23,1 miljoner kronor av investeringarna avser gåva i form av mottagna anläggningar som exploatörerna har byggt.

Kommunkoncernens investeringar

Investeringsredovisningen ska även omfatta de kommunala koncernföretagens investeringar som fullmäktige tagit till ställning till. Fullmäktige har under året inte tagit ställning till några investeringar inom koncernen.

8.1 Noter/upplysningar - Drift- och investeringsredovisning

Upplysningar om drift- och investeringsredovisningens uppbyggnad

Allmänt

Den ekonomiska styrningen sker bland annat genom att fullmäktige i budget anvisar resurser till kommunstyrelsen och nämnderna för verksamhet och investeringar. Fullmäktiges budget utgör därmed en gräns för omfattningen av verksamheten och investeringarna. Ekonomisk plan och budget beslutas av fullmäktige inför varje verksamhetsår. Nämnderna och kommunstyrelsen upprättar därefter specificerade internbudgetar för sina ansvarsområden.

Närmare beskrivning av hur den ekonomiska styrningen sker finns i kommunens ekonomistyrprinciper vilka fastställs årligen i samband med budgetbeslutet. Nedan beskrivs det som i ekonomistyrprinciperna gäller driftbudget och investeringsbudget.

Driftbudget

En total budgetram beslutas per nämnd och år av fullmäktige. Nämnden fastställer en budget uppdelat per verksamhet utifrån de givna ekonomiska ramarna. Inom budgetramen kan nämnden fatta beslut om omfördelning så länge detta är förenligt med mål och direktiv beslutade av kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Tilläggsbudget ska tillämpas med stor restriktivitet. Omständigheter som medför att det vid budgettillfället råder stor osäkerhet kan medföra att fullmäktige och/eller kommunstyrelsen innehåller budgetutrymme för att senare fördela via tilläggsbudget. Alternativt kan kommunen budgetera ett resultat inom vilket de svårprognostiserade kostnaderna ryms.

Investeringsbudget

Fullmäktige beslutar om totalbudget för nämnders investeringsprojekt som uppgår till minst 5 miljoner, oavsett tidsomfattning. För sådana projekt som startar under planåren, ska beloppen ses som en plan, och beslut om budget sker i nästkommande budgetprocess.

Fullmäktige beslutar också om årlig rambudget för nämndernas övriga investeringar, såsom mindre anläggnings- och fastighetsinvesteringar, inventarier, transportmedel samt för komponentbyten. Denna budget fördelar nämnderna i sin budget efter behov.

När fullmäktige beslutat om investeringsbudget som avser fastigheter, efter begäran från beställande nämnd, innebär det också att budgeten överförs från beställande nämnd till fastighetsavdelningen.

För de taxefinansierade verksamheterna VA och Avfall fastställs budget separerat från den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgeten ska fördelas på respektive genomförandeår i form av budget och plan.

Positiva och negativa avvikelser i investeringsprojekt vars beslutade totalutgift är 5 miljoner kronor eller mer, överförs till kommande års investeringsbudget, så länge projektet pågår.

Ej förbrukad investeringsbudget som ingår i rambudget för de resterande investeringarna överförs normalt inte till nästkommande år. Överföring måste begäras hos kommunfullmäktige och motiveras av nämnd.

Investeringsbudgeten får inte omvandlas till driftbudget eller tvärtom.

Exploateringsbudget

För varje nytt exploateringsprojekt ska budget fastställas av kommunstyrelsen, eller i väsentliga fall kommunfullmäktige, senast i samband med genomförandebeslutet. Information om investeringsbehov som en följd av ett exploateringsprojekt ska ges sammanhållet med ärende om exploateringsbudget för projektet. Informationen om investeringsbehovet ska även omfatta kostnadsbedömningar. Aktuella projekts budget samt en sammanställd exploateringsbudget redovisas i kommunens budget.

Väsentliga förändringar i projekten, vilka leder till avvikelse från projektets fastställda budget, ska tas upp till kommunstyrelsen för ny behandling.

Kostnader som avser exploateringen under projekttiden debiteras projektet, inklusive tid nedlagd av egen personal via tidsredovisning.

Räntekostnad för bundet kapital under projekttiden debiteras tillgångarna i projektet, baserat på genomsnittlig ränta.

Upplysningar om tillämpade internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds och verksamhets ekonomiska relationer till sin omvärld, där de andra nämnderna och verksamheterna utgör en

del av omvärlden. Det innebär att jämfört med resultaträkningens intäkter och kostnader, som endast innehåller kommunexterna poster, har driftredovisningen påförts även interna poster, såsom köp och försäljning mellan nämnder och verksamheter. Omvänt finns det poster i resultaträkningen som inte ingår i driftredovisningen eller som simuleras kalkylmässigt.

Poster som finns i resultaträkningen, men inte i driftredovisningen, är skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, finansiella intäkter och kostnader samt extraordinära poster. Poster som kalkylmässigt simuleras i driftredovisningen är:

- **Personalomkostnader**, i form av arbetsgivaravgifter, avtalspension och löneskatt. Dessa kalkyleras schablonmässigt till 41,55 procent av lönekostnaden. PO-pålägget är 31,42 procent om det avser ersättningar som inte är pensionsgrundande.

- **Kapitalkostnader**, i form av avskrivningar och ränta på bundet kapital. Kapitalkostnaderna beräknas enligt rak nominell metod, vilket innebär att kostnaden består av linjär avskrivning på anläggningstillgångarnas avskrivningsbara värde och ränta på tillgångarnas bokförda restvärde. För information om avskrivningstider se Redovisningsprinciper. Den internt beräknade räntan har satts till 1,25 procent. Taxefinansierad verksamhet, VA och avfall, debiteras genomsnittlig ränta för bundet kapital i pågående och genomförda investeringar.

Gemensamma kostnader som fördelas mellan kommunens olika verksamheter genom interndebitering är:

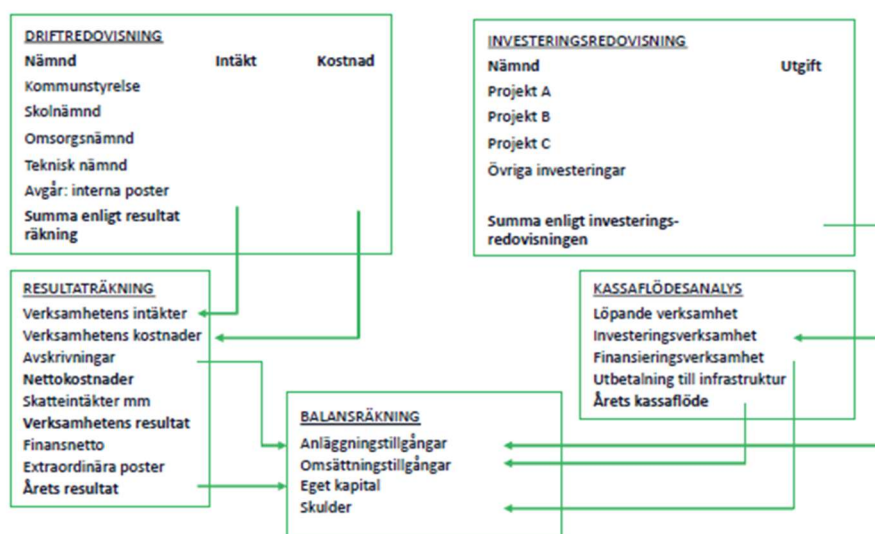
- **Hyreskostnader.** Internhyran sätts till fastighetsavdelningens självkostnad inom ramen för fastighetsavdelningens budgetram, där även kostnaden för outhyrda lokaler ingår. Självkostnaden belastar den verksamhet som använder lokalerna, även kostnader för tillfälliga externa lokaler när det behövs vid reovering av befintliga lokaler.

Kommungemensamma ledningskostnader, IT-relaterade kostnader, löne- och ekonomiadministration, upphandling, HR, kommunikation, kontaktcenter samt försäkring fördelas inte ut internt, med undantag för de taxefinansierade verksamheterna som belastas med sådana kommungemensamma kostnader enligt schablon.

Investeringsredovisningens utgifter består av kommunexterna utgifter och utgifter för egen personals timkostnader.

All kommunkoncernintern fakturering sker utan vinstpåslag. Undantaget utgörs av Håbohus ABs uthyrning av bostäder och lokaler som sker på affärsmässiga grunder.

Drift- och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

Anslagsförändringar under året

Under året har kommunfullmäktige beslutat om följande förändringar i anslag för drift- och investeringsbudget:

Anslagsförändring driftbudget, tkr	Kommunstyrelse	Socialnämnd	Vård- och omsorgsnämnd	Generella statsbidrag
KF § 149 221205 2022/01572: Justering mellan Soc och VoN		2 891	-2 891	0
KF §104 2023-06-12 2023/00541: Omorganisation KFR och KPR	207	-105	-102	0
KF §104 2023-06-12 2023/00541: Just internhyra	389	-389		0
KF §140 2023-10-02 2023/00823: Verksamhetsförlagd utbildning			-1 052	1 052
Summa	596	2 397	-4 045	1 052

Anslagsförändring investeringsbudget, tkr	Budget totalt	Budget 2023
Budget 2023	-2 559 613	-491 128
Avslutade projekt 2022	53 655	0
Överföring från 2022		-94 089
2023-06-12 KF§104, indragning av budget:	99 000	181 500
1106 (P) Äldreboende A Åsen		61 000
1116 (P) Nya Vibyskolan		1 000
1117 (P) Nya Driftlokaler		5 000
1121 (P) Gröna Dalen idrottshall		5 000
1122 Utbyggnad Slottskolan	85 000	5 000
1174 (P) Västerängsskolan kök		30 035
1683 Bibliotek		8 419
1332 (P) Cpl Gransäter, Kraftleden		2 393
1340 (P) Kraftleden Trafiksäkerhet, Etapp 3, 4		6 000
Övriga investeringar, Fastighet		2 500
Övriga investeringar, Gata Park		8 083
Övriga investeringar, kultur och fritidsnämnd		1 000
Övriga investeringar, socialnämnd		500
Övriga investeringar, barn- och utbildningsnämnd		1 620
1278 Ny VA-förs Skokloster	14 000	8 000
1279 (P) Överföringsledning Skokloster-Bålsta		7 000
1280 (P) Nytt Vattenverk Bålsta		20 000
1281 (P) Uppgradera RV Bålsta 2070		8 500
1405 (P) Projekt o utbyggnad ÅVC		450
2023-10-02 KF§99 Tilläggsbudget simhall	-29 100	-23 500
2023-11-13 § KF indragning av totalbudget	860 300	
1115 Äldreboende B	121 000	0
1116 (P) Nya Vibyskolan	250 000	0

Ansagsförändring investeringsbudget, tkr	Budget totalt	Budget 2023
1121 (P) Gröna Dalen idrottshall	147 000	0
1174 (P) Västerängsskolan kök	45 300	0
1684 (P) Fotbollsanlägg E 1 *	67 000	0
1280 (P) Nytt Vattenverk Bålsta	230 000	0
2023-12-11 KF § 206 Omfördelning VA	0	0
1271 Bålsta Redundans	-25 000	-25 000
1267 Bålsta tätort	25 000	25 000
Aktuell ram	-1 575 758	-427 217

9 Bilagor

Bilaga 1: Kvalitet och jämförelse med andra kommuner

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett verktyg där kommuners kvalitet jämförs. Arbetet drivs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Jämförelsen ser på kommuners kvalitet ur ett invånarperspektiv. Kommunens kvalitet undersöks årligen inom tre områden:

- Barn och unga.
- Stöd och omsorg.
- Samhälle och miljö.

Resultaten ger en indikation på kvaliteten i kommunen jämfört med andra deltagande kommuner. Det är viktigt att analysera resultaten vidare för att se varför det ser ut som det gör. I jämförelsen används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur Håbo kommuns resultat ligger till jämfört med andra deltagande kommuner. För varje mått rangordnas alla kommuner efter sitt resultat. De 25 procent bästa kommunerna får grön färg, de 25 procent sämst placerade kommunerna får röd färg och de 50 procent kommunerna i mitten får gul färg. Saknas data eller att data inte kan redovisas så visas det med grå färg. Varje stapel i diagrammen visar översiktligt andelen mått med respektive färg inom varje perspektiv. Färgsättningen visar om resultatet är bra eller dåligt i jämförelse med andra, inte om resultatet i sig är bra eller dåligt i absoluta tal räknat. För att ha säkra slutsatser behöver resultaten analyseras mer.

Nedan ges en sammanfattande bild av Håbo kommuns kvalitet i jämförelse med andra kommuner för 2023. Ett ovägt medel är resultatet för den genomsnittliga kommunen utan att någon hänsyn har tagits till kommunernas olika storlek. Data redovisas för det senaste år som är tillgängligt.

Barn och unga

Området Barn och unga beskriver en målgrupp som är prioriterad. Flertalet av nyckeltalen avser utbildningsverksamheten och hur det går för barnen i skolan, men även nyckeltal kopplat till barn och unga inom kultur och fritid finns med i detta område.

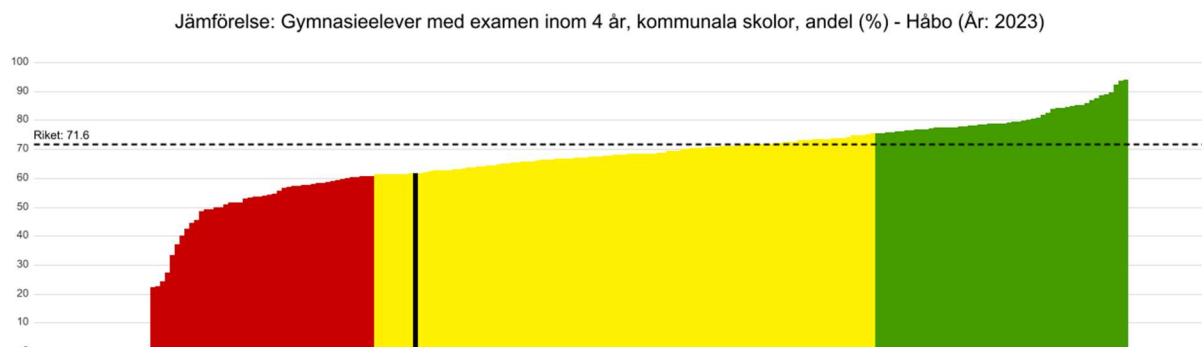
Nyckeltal - Barn och unga

ID	Nyckeltal	År	Håbo	Alla kommuner (Ovägt medel)
N11102	Personaltätthet, inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, lägeskommun, antal	2022	5.1	5.0
N11008	Kostnad förskola, kr/inskrivet barn	2022	168299	168981
N15452	Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesproven i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	2023	63.0	65.1
N15485	Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	2023	86.5	84.1
N15436	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	2023	82.3	82.6
N15428	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%)	2023	86.1	84.1
N15659	Elever i åk 8: Hur nöjd är du med din skola? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%)	2023	41.1	59.3
N15722	Elever i åk 9 med lägst betyget E i idrott och hälsa, kommunala skolor, andel (%)	2023	91.3	90.5
N15027	Kostnad grundskola F-9, hemkommun, krielev	2022	125224	127335
N17467	Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	2023	61.7	65.5
N17461	Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)	2023	69.2	72.2
N17625	Gymnasieelever med indragat studiestöd pga. ogiltig frånvaro, hemkommun, andel (%)	2022	9.1	6.8
N17005	Kostnad gymnasieskola hemkommun, krielev	2022	135363	146174
N09805	Aktivitetsstillfällen för barn och unga i kommunala bibliotek, antal/1000 inv 0-18 år	2022	18.4	57.4
U09800	Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år	2022	27.5	25.0
N09890	Elever i musik- eller kulturskola, 6-15 år, andel (%)	2022	17.2	15.5

Elevers betyg och examen

För elever i årskurs 9 med lägst betyg E i idrott och hälsa var kommunen bland de 25% sämsta kommunerna 2021, men är idag på ungefär samma nivå som riket i övrigt.

Andelen gymnasieelever som tar examen inom 4 år i kommunala skolor varierar mellan 60.3% år 2021 och 69.2% år 2022. För 2023 visar resultatet 61,7%. Det finns en variation mellan åren, men generellt sett verkar det finnas utrymme för förbättring när det gäller att säkerställa att fler elever tar examen inom den angivna tidsramen.

Den sammanlagda andelen gymnasieelever som är folkbokförda i kommunen som tar examen inom 4 år har minskat från 71.8% för 2022 till 69,2% för 2023. För elever som är folkbokförda i kommunen och tar examen från ett yrkesprogram varierar andelen mellan cirka 59.7% och 76.3% under perioden 2019 till 2022. För 2023 är det en minskning till 71,6%. Resultatet visar att det har varit en positiv trend fram till 2022, men att det varit ett trendbrott med en betydande minskning för 2023. Resultatet placerar Håbo kommun bland de 25% sämst placerade kommunerna. Det finns en bred variation inom denna grupp sett över flera år, vilket kan bero på olika faktorer såsom programinriktning eller individuell prestation.

Även i gruppen gymnasieelever som tar examen från högskoleförberedande program varierar andelen mellan 72.5% och 79.9% för perioden 2019 till 2022. En marginell minskning har skett för 2023 med 79,7% av eleverna som tar examen inom fyra år från ett högskoleförberedande program. Denna grupp har en högre examensfrekvens jämfört med yrkesprogrammen, men jämfört med övriga kommuner är Håbo kommun bland de 25% sämst placerade kommunerna även för det här nyckeltalet.

Andelen elever som tar examen från introduktionsprogram i hemkommunen varierar också, men denna grupp har generellt sett lägre examensfrekvens, vilket är förväntat med tanke på att introduktionsprogram är utformade för att stödja elever med särskilda behov eller språkutmaningar. I den gruppen placerar sig Håbo i mitten i jämförelse med andra kommuner.

Andelen elever med indraget studiestöd på grund av ogiltig frånvaro varierar mellan cirka 6.0% och 10.5%. Det indikerar att det finns en viss andel elever som har problem med ogiltig frånvaro, vilket kan påverka deras möjligheter att ta examen inom utsatt tid. Håbo kommun följer trenden i jämförelse med andra kommuner och avviker inte väsentligt även om kommunen ligger lite högre än riket.

Sammanfattningsvis visar data att det finns variationer i studieprestationen och examensfrekvensen bland eleverna över åren och mellan olika program. Det är viktigt för skolor och beslutsfattare att analysera orsaker bakom variationerna och vidta åtgärder för att stödja elevernas framgång. Det kan också vara nödvändigt att undersöka orsakerna till ogiltig frånvaro och vidta åtgärder för att minska den för att säkerställa att eleverna kan dra nytta av sin utbildning fullt ut.

Elever i åk 8 nöjdhet med skolan

För andra året i rad visar resultatet att elever i årskurs 8 inte är nöjda med skolan. 41,1% av eleverna svarar att de är "helt och hållet" eller "till stor del" nöjda med skolan.

Undersökningen innehåller 31 nyckeltal. Eftersom resultatet är bland de tio sämsta av

samtliga kommuner följer här en fördjupad analys av de nyckeltalen för att ta reda på mer om upplevelserna för elever i årskurs 8. Av nedanstående diagram visas samtliga kommuners placeringar. Håbo kommun är markerat med svart.

Nyckeltalen är nya sedan 2022 varför det inte finns någon data tillgänglig för tidigare år än 2022. Andelen elever som är nöjda med sin skola är konstant på 41.1%. Det indikerar att en betydande andel elever inte är nöjda med sin skola, men det finns också en betydande del som är nöjda.

Majoriteten av eleverna (60.9%) anser att lärarna alltid eller oftast förklarar vad de ska göra på lektionerna så att de förstår. Cirka hälften av eleverna (48.9%) känner att de alltid eller oftast får den hjälp de behöver under lektionerna. Hälften av eleverna (50.0%) anser att lärarna förklarar vad de behöver kunna för att nå kunskapskraven, medan färre (32.3%) anser att lärarna varierar lektionerna så att de får arbeta på olika sätt. Närmare hälften av eleverna anser att de får tillräckligt med hjälp från skolan för att klara skolarbetet (47.9%).

Majoriteten av eleverna anser att eleverna bemöter varandra (71.3%) och vuxna i skolan (62.5%) mycket bra eller ganska bra. Majoriteten av eleverna (79.7%) känner sig inte rädda för andra elever i skolan, och en stor del (69.8%) känner sig helt eller till stor del trygga i skolan. Mindre än hälften av eleverna (45,3%) anser att det finns vuxna i skolan som bryr sig om hur de mår.

Andelen elever som anser att utvecklingssamtal är till hjälp är relativt låg (19.2%), medan mindre än hälften anser att det talas mycket om källkritik (43.8%). En låg andel (36,4%) av eleverna anser att de får öva på att diskutera frågor där man kan tycka olika.

Data för hur ofta lärarna får eleverna att bli intresserade av skolarbetet och för arbetsro på lektionerna och stökighet saknas, vilket gör det svårt att bedöma miljön i klassrummet.

Sammanfattningsvis visar data för elever i årskurs 8 att det finns förbättringsområden i elevernas upplevelse av skolan. Det är viktigt för skolan att fortsätta arbeta med att skapa en trygg och stödjande miljö där eleverna känner sig engagerade och motiverade att lära sig.

Stöd och omsorg

Området stöd och omsorg fokuserar på de målgrupper som behöver service inom specialiserade verksamheter utifrån sina specifika behov. Området kännetecknas av att många personer är i en utsatt situation och i beroendeställning

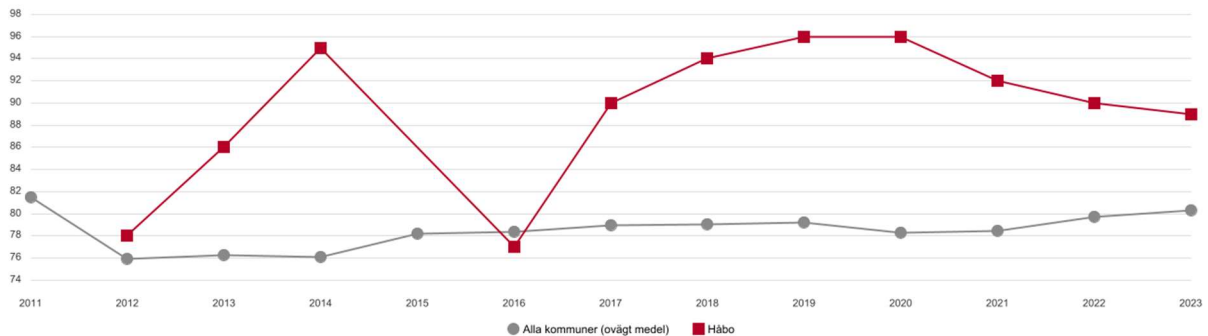
Nyckeltal - Stöd och omsorg

ID	Nyckeltal	År	Håbo	Alla kommuner (Ovägt medel)
U30453	Brukarbedömning individ- och familjeomsorg totalt - förbättrad situation, andel (%)	2022	79.4	75.9
U31462	Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)	2023	89.0	80.3
U31402	Väntetid i antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd, medelvärde	2023	16.0	15.2
N30101	Kostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv	2022	3736	4974
U28570	Brukarbedömning boende LSS totalt - Brukaren trivs alltid hemma	2022	77.8	80.7
U28532	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	2022	69.0	75.6
N25018	Kostnad funktionsnedsättning totalt (Sol, LSS, SFB), minus ersättning från FK enl SFB, kr/inv	2022	7195	7801
U23401	Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	2023	90.0	64.2
U21401	Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare med minst 2 besök dagligen möter under 14 dagar, medelvärde	2023	16.0	16.2
U23471	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2023	71.0	77.7
U21488	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	2023	77.0	88.1
U23490	Sjuköterskorplats i boende för särskild service för äldre, vardagar, antal	2023	0.05	0.05
N20048	Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+	2022	290221	261547

Försörjningsstöd

För försörjningsstöd finns två nyckeltal. Vuxna personer som ej återaktualiserats med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd och väntetid i antal dagar från ansökan vid nybesök till beslut inom försörjningsstöd. För ej återaktualiserade vuxna personer har Håbo kommun varit bland de 25% bästa kommunerna sedan 2019. Mellan 96% till 89% för 2023 är ett positivt resultat som varit bestående över fem år även om det varit viss ökning av personer som återaktualiserats för försörjningsstöd. Data visar att en stor andel personer lyckas etablera sig ekonomiskt ett år efter avslutat försörjningsstöd, vilket kan tyda på att kommunen har ett bra arbete för att hjälpa dessa personer att bli självförsörjande.

Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)

Väntetiden för beslut om försörjningsstöd är i ungefärlig nivå med riket sedan 2021. En marginell ökning med i genomsnitt 3 dagar längre väntetid kan konstateras sedan 2022. Resultat med 16 dagar väntetid placerar Håbo kommun ungefär i mitten i jämförelse med andra kommuner. När det gäller väntetiden för beslut om försörjningsstöd är en kortare väntetid indikation på en effektivare och snabbare tilldelning av stöd, vilket är fördelaktigt för den som är i behov av akut ekonomisk hjälp.

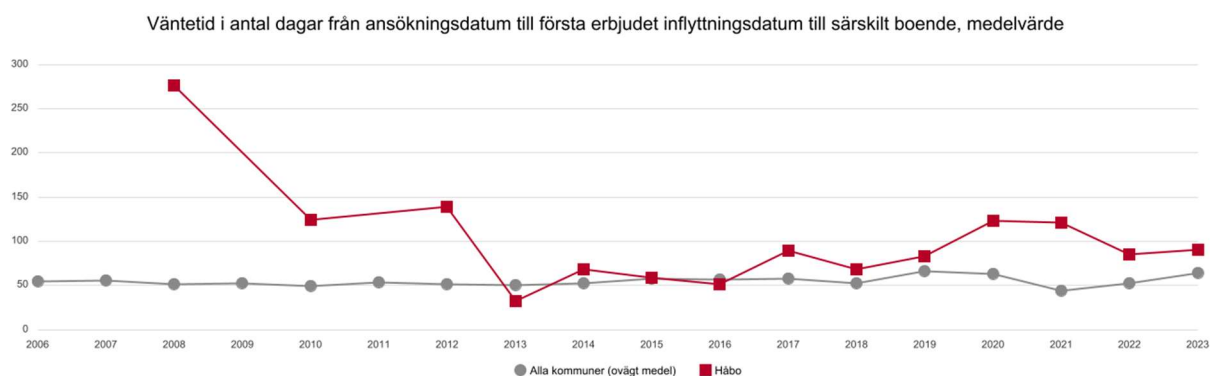
Äldreomsorg

Medelvärdet för väntetiden från ansökningsdatum till första erbjudna inflyttningsdatum till särskilt boende är 90 dagar för 2023. Det är en försämring med fem dagar sedan 2022. varierar mellan 83 och 123 dagar. Detta innebär att personer som ansöker om att flytta till särskilt boende i genomsnitt väntar 90 dagar innan de får ett erbjudande om att flytta in. Det

placerar Håbo kommun bland de 25% sämst placerade kommunerna. För alla kommuner är ovägt medel 64 dagars väntetid.

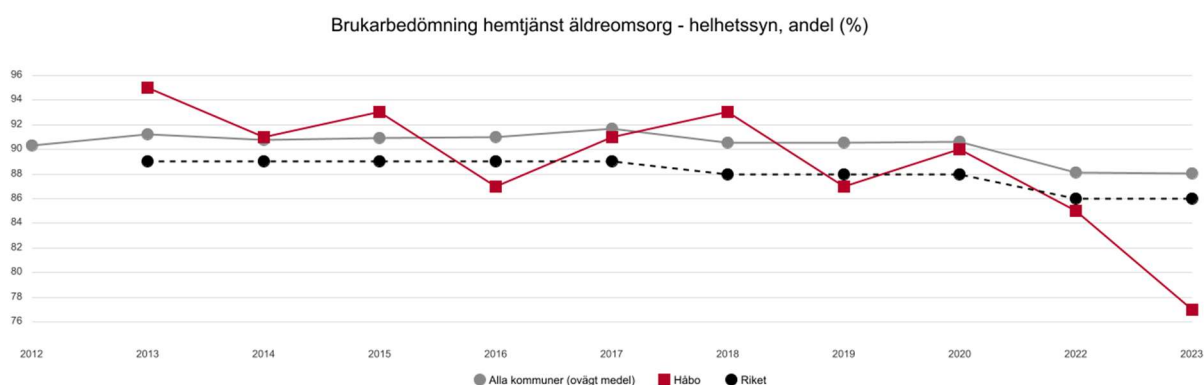
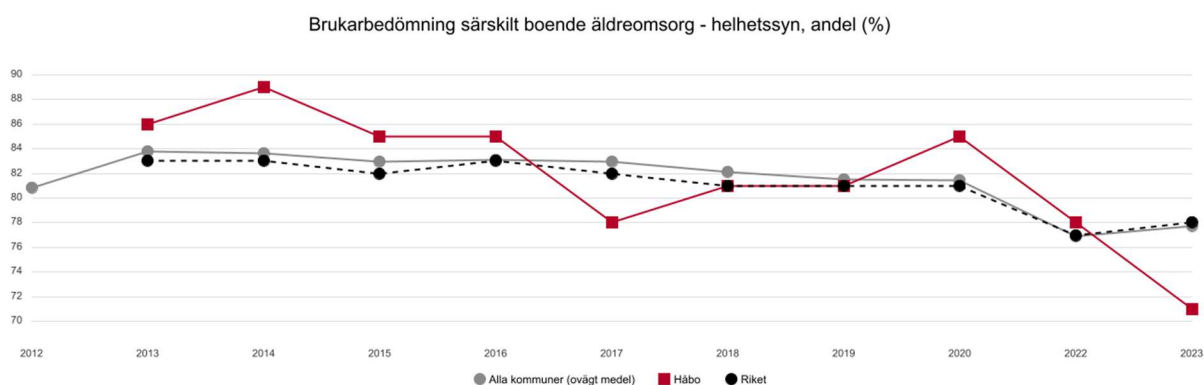
En längre väntetid kan indikera på en högre efterfrågan på platser i särskilt boende eller på administrativa fördröjningar i hanteringen av ansökningar.

Medelvärdet för antalet personal som en hemtjänsttagare med minst 2 besök dagligen möter under 14 dagar varierar mellan 10 år 2021 och 16 personer för 2023. Resultat är oförändrat sedan 2022. Det placerar kommun närmare mitten i jämförelse med andra kommuner.

Brukarbedömning

Brukarbedömning görs för två grupper, särskilt boende och hemtjänst. I båda fall har det sammantaget skett en försämring från att vara i nivå med andra kommuner 2022 till en placering bland de 25% sämsta kommunerna 2023.

För respektive 26 respektive 24 nyckeltal. En fördjupning av dessa för att förstå nedgången visar följande;

För särskilda boenden har andelen som upplever möjligheten att komma utomhus som bra minskat från 66% till 49% från föregående år. Det kan indikera på faktiska eller upplevda begränsningar eller utmaningar som de boende möter när det gäller tillgång till

utomhusaktiviteter. Andelen som bedömer tillgången till sociala aktiviteter som bra minskade från 69% till 52%. Det kan tyda på en försämring av det sociala stödet eller de aktiviteter som erbjuds inom de särskilda boendena.

Trots en liten minskning förblev tillgången till sjuksköterska stabil sedan 2022. Det tyder på att vårdtillgången har upprätthållits på en tillfredsställande nivå under perioden.

Andelen som rapporterar att de alltid eller oftast får ett bra bemötande minskade något från 92% till 90% medan de anser att de alltid får ett bra bemötande var 60% vilket placerar Håbo kommun bland de 25% bästa kommunerna. Det indikerar att bemötandet är på en hög nivå.

Det har sedan 2020 varit en signifikant minskning i andelen som ofta känner sig ensam, från 32% till 14% för 2023, vilket placerar Håbo kommun från de 25% sämsta 2020 till de 25% bästa kommunerna 2023. Det är en stor förbättring. 2022 upplevde 18% att de kände sig ensam, vilket tyder på att det fortsatt att förbättrats sedan dess.

För hemtjänsten visar data att andelen som anser att de får tillräcklig information om förändringar minskade från 65% 2022 till 38% 2023. Det är en betydande försämring som placerar Håbo kommun som den tredje sämsta kommunen.

Andelen som anser att beslut anpassas efter deras behov minskade från 79% till 68%.

Andelen som upplever att de alltid eller oftast får ett bra bemötande minskade något från 98% till 96%, medan andelen som upplever att de alltid får ett bra bemötande minskade betydligt från 83% till 72%. Det placerar Håbo kommun bland de 25% sämsta kommunerna. Det är även en märkbar minskning i andelen som upplever att de kan få kontakt med hemtjänstpersonalen, vilket minskade från 81% till 55%. Det kan indikera på problem med tillgänglighet inom hemtjänsten.

Möjligheten att påverka och framföra synpunkter har också försämrats. Hänsyn till åsikter och önskemål och möjlighet att påverka tider har haft de mest betydande försämringarna. Från att ha varit placerad bland de 25% bästa kommunerna är Håbo kommun idag bland de 25% sämsta kommunerna. Personal som kommer på avtalad tid och möjlighet att framföra synpunkter och klagomål har också försämrats vilket även här placerar Håbo kommun bland de 25% sämsta kommunerna. Även för nyckeltal om upplevelse av ängsla, oro och ångest placerar sig Håbo kommun bland de 25% sämsta. Andelen som känner sig mycket trygga minskade från 53% till 44%.

Sammantaget tyder det här på en minskad känsla av delaktighet och inflytande bland användarna av hemtjänsten med följd av ökad oro och otrygghet.

Sammanfattningsvis visar brukarundersökningen på förändringar och utmaningar inom hemtjänsten och särskilda boenden, med flera områden som har försämrats. Det är viktigt att förstå och adressera dessa utmaningar för att säkerställa en hög kvalitet på vård och omsorg för äldre.

Samhälle och miljö

Samhälle och miljö är ett brett område. Här återfinns nyckeltal som mäter kommunens service till samtliga som bor, vistas eller verkar i kommunen. Kommunal service som bibliotek återfinns också här. Här mäts även delaktighet. Utöver det behandlar området ett hållbart samhällsbyggande, både socialt vad avser arbetsmarknad, ekonomiskt kopplat näringsliv och miljömässigt genom miljönyckeltal.

Nyckeltal - Samhälle och miljö

ID	Nyckeltal	År	Håbo	Alla kommuner (Övägt medel)
N00640	Medborgarundersökningen - Bra bemötande vid kontakt med tjänsteperson i kommunen, andel (%)	2021	79.8	81.1
N00647	Medborgarundersökningen - Att få svar på frågor till kommunen fungerar bra, andel (%)	2021	60.4	67.9
U00454	Delaktighetsindex, andel (%) av maxpoäng	2023	67.0	62.2
U40455	Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%)	2022	27.2	44.3
N18409	Elever på SFI som klarat minst två kurser, av nybörjare två år tidigare, andel (%)	2022	44.2	38.3
U07451	Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, Index	2022	76.0	75.0
U00811	Handläggningstid (median) från när ansökan betraktas som fullständig till beslut för bygglov för nybyggnad av en- och tvåbostadshus, antal dagar	2021	15.0	28.3
U07801	Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat)	2022	507	466
U00502	Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	2022	60.0	48.8
U07514	Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	2022	32.0	28.9
U07505	Nöjdhet med skötseln av kommunens utomhusmiljöer, andel (%)	2021	77.8	70.9

Inom kategorin samhälle och miljö är övervägande delar av data inte tillgänglig förrän senare på året. För delaktighetsindex skedde en förbättring 2022 jämfört med 2021 och har fortsatt samma resultat för 2023.

Bilaga 2: Befolkning, boende och sysselsättning

Boende och befolkning

Bostäder och detaljplanearbete

Under år 2023 lämnas bygglov för 22 småhus och 2 flerbostadshus. Färdigställandet av dessa bostäder lär bli under åren 2024-2025. Omvärldsläget och dyra produktionskostnader påverkar fortsatt bostadsmarknaden och byggnationen av bostäder, vilket återspeglas i antalet bygglovsansökningar.

Under 2023 antogs två detaljplaner, Detaljplan 447 för Ekillå 1:15 och Detaljplan 434 för Bista 15:7 (f.d. Chemetall). Detaljplan 442 för Logistik Bålsta antogs av kommunfullmäktige i december 2023 men överklagades under prövningstiden. Ärendet handläggs för tillfället av mark- och miljödomstolen.

Under året togs programhandlingar för Bista fram. Beslut om att samråda planprogrammet för Bista togs i december 2023.

Kommunstyrelsen gav förvaltningen i uppdrag att ta fram en ny detaljplan för att möjliggöra en expansion av Bålstadoktors befintliga verksamhet i Dyarne. Planen förväntas att gå upp för samråd under 2024. Arbetet med detaljplaner för Kalmarsand, Skokloster Udde, Dragelund och Bålsta Centrum fortskred.

Planeringsavdelningen arbetade även under våren med att samordna en kartläggning över samhällsbyggnadsförvaltningens samtliga projekt vilket bland annat ledde till ett beslut om en prioritering av pågående och framtida planuppdrag.

Ett av de större exploateringsprojekten utgörs av det så kallade Tvåhusområdet, som ligger mellan järnvägen och Stockholmsvägen. Planen vann laga kraft 2019 och i december samma år beviljades första bygglovet. I bostadsområdet som byggs i södra Bålsta kommer det finnas cirka 800 bostäder när det är helt utbyggt. De första inflyttningarna i Tvåhusområdet skedde under 2021 och fortsatt inflyttning har skett under 2022 och 2023. Det pågår fortfarande utbyggnation av området och fler inflyttningar kommer att ske även under 2024.

9.1.1.1 Befolkningen

Befolkningstillväxten under 2023 är relativt stark i jämförelse med den nationella befolkningsutvecklingen. Vid årsskiftet 2023/2024 uppgår antalet invånare till 22 974 personer, vilket motsvarar en ökning med 209 personer. Det är en lägre befolkningsökning än under föregående år då befolkningen ökade med 421 personer. Den procentuella befolkningsökningen i kommunen under 2023 är 0,9 procent, vilket är en starkare tillväxt än Sveriges totala befolkningsökning på 0,2 procent. Detta kan jämföras med 2022 års befolkningstillväxt, då Håbo kommuns befolkning ökade med 1,9 procent och befolkningen i riket ökade med 0,7 procent.

Befolkningsökningen under 2023 beror främst på ett positivt flyttnetto. Under 2023 flyttar 1 556 personer till kommunen, medan 1 387 personer flyttar från kommunen, vilket ger ett positivt flyttnetto på 169 personer. Under 2022 var det positiva flyttnettot 364 personer. Kommunen har också ett positivt födelsenetto. Under 2023 föds 203 personer, medan 165 avlider, vilket ger ett positivt födelsenetto på 38 personer. Under 2023 står det positiva flyttnettot alltså för den största delen av befolkningsökningen, vilket även var fallet under år 2022.

Håbo kommuns befolkningsprognos från 2023 indikerade en befolkningsökning med 420 personer, till 23 185 personer vid årsskiftet 2023/2024. Den faktiska befolkningsökningen blir 211 personer färre än prognosticerat. Avvikelsen mellan prognosen och det faktiska utfallet beror huvudsakligen på att prognosen prognosticerade ett positivt flyttnetto på 365 personer

under året. Det är en skillnad på 196 personer mot det faktiska utfallet.

Ålder	2022	2023	Skillnad
0 år	222	220	-2
1-6 år	1 696	1 621	-75
7-9 år	941	979	38
10-12 år	906	887	-19
13-15 år	955	989	34
16-18 år	972	960	-12
19-24 år	1 431	1 445	14
25-44 år	5 438	5 567	129
45-64 år	6 158	6 192	34
65-74 år	1 946	1 909	-37
75-79 år	1 099	1 097	-2
80+ år	1001	1108	107
Totalt	22765	22974	209

In- och utflyttningen är fortsatt hög. Håbo kommun har en stor omsättning på bosatta, vilket är karaktäristiskt för kommunerna runt Stockholm. Under 2023 är utflyttningen högre än under 2022, samtidigt som inflyttningen till kommunen är lägre under 2023 jämfört med 2022. Flyttnettot är därmed lägre än under 2022, vilket är 169 personer för 2023.

Totalt 1 556 personer flyttar till Håbo kommun under 2023 och 1 387 personer flyttar från kommunen. Utbytet med övriga Sverige vad gäller in- och utflyttare är betydligt högre än utbytet med det egna läget. Av alla flyttar som görs under året, såväl inflytt som utflytt, gick 77 procent över länsgränsen. Gentemot övriga Sverige har Håbo kommun ett positivt flyttnetto på 293 personer. 15 procent av flyttarna skedde inom Uppsala läns gränser. Gentemot övriga kommuner i länet har Håbo kommun ett negativt flyttnetto på minus 142 personer. Åtta procent av flyttarna gick till eller från utlandet. Gentemot utlandet har Håbo kommun ett positivt flyttnetto på 18 personer.

	Inflyttning 2023	Utflyttning 2023	Flyttnetto 2023	Flyttnetto 2022
Uppsala län	152	294	-142	-84
Övriga Sverige	1 284	991	293	379
Utlandet	120	102	18	69
Totalt	1556	1387	169	364

Håbo kommun fortsätter att ha en förhållandevis ung befolkning. Det beror på att kommunens hushåll består av en stor andel barnfamiljer. Genomsnittsåldern i kommunen är 40,5 år, vilket är den tredje lägsta i Uppsala län efter Knivsta kommun och Uppsala kommun. Genomsnittsålder i Sverige är 41,7 år.

Den stora andelen barnfamiljer bidrar till att andelen barn och unga under 20 år är förhållandevis hög i jämförelse med övriga länet och nationellt. Gruppen 20-29-åringar är dock lägre. Det beror sannolikt på att många unga vuxna flyttar från kommunen för arbete och studier, vilket ger en lägre andel i dessa åldersgrupper.

Andelen 30-44-åringar och 65-79-åringar är ungefär densamma i Håbo kommun som i Uppsala län såväl som i riket. Vad gäller folkmängden i åldern 45-64 år är andelen något högre i kommunen jämfört med riket och länet.

I jämförelse med såväl länet som riket som helhet har Håbo kommun en något lägre andel äldre personer över 80 år. Antalet personer över 80 år i kommunen har dock ökat med 108 personer under året. Under 2000-talet har antalet personer över 80 år mer än dubblerats och ökningen kommer sannolikt fortsätta under kommande år.

Sysselsättning och näringsliv

Branschspridning

Håbo kommun är kommunens största arbetsgivare med många anställda inom vård, omsorg och utbildning. Kommunens näringsliv består i slutet av 2022 till stor del av många små företag och ett mindre antal medelstora företag. Under 2023 har dock stora etableringar och verksamheter i kommunen startat upp sina verksamheter, men statistiken nedan är den senast tillgängliga och gäller för 2022. Verksamheterna är spridda men stora delar av arbetsstyrkan är sysselsatta inom transport/logistik, byggverksamhet, tjänster samt handel, hotell och restaurang.

Bransch	Antal	Procentuellt
Jordbruk, skogsbruk och fiske	89	1,3
Tillverkning och utvinning	499	7,5
Byggverksamhet	1 046	15,6
Handel, hotell och restaurang	1 018	15,2
Transport	347	5,2
Tjänster	1 160	17,3
Utbildning	1 031	15,4
Vård och omsorg	901	13,5
Offentlig förvaltning och försvar	342	5,1
Ej specificerat	261	3,9
Totalt	6 694	100,0

Uppgifter avser år 2022 och är de senast tillgängliga.

9.1.1.2 Arbetspendling

Håbo kommun har ett strategiskt läge i Mälardalen, längs Mälärbanan och E18. Kommunens geografiska läge är en förutsättning för kommunens arbetspendling. Den huvudsakliga arbetspendlingen sker mot Storstockholm, men kommunen har även utbyte med Uppsala, Enköping och Västerås. Pendeltåg och regionaltåg gör det möjligt för en stor del av kommunens befolkning att arbeta i andra kommuner i Mälardalen.

Totalt pendlar 7 907 personer ut från Håbo kommun. Antalet inpendlare uppgår till 2 722 personer. Att antalet utpendlare är större än antalet inpendlare innebär att Håbo kommun har ett negativt pendlingsnetto. Det negativa pendlingsnettot uppgår till 5 185 personer. Det beror till stor del på kommunens goda pendlingsförutsättningar och närheten till starka arbetsmarknader i omkringliggande städer.

Vanligast är att pendla till Stockholms län, dit pendlar totalt 6 581 personer. De vanligaste pendlarkommunerna i Stockholms län är Stockholms stad, Upplands-Bro kommun och Järfälla kommun. 843 personer pendlar till andra kommuner inom Uppsala län och 133 personer pendlar till Västmanlands län.

Inpendlingen till Håbo kommun uppgår till 2 722 personer. 1 493 av dessa pendlar in från Stockholms län. Inom Uppsala län pendlar 941 till Håbo kommun från länets övriga kommuner.

	Håbo kommun
Förvärvsarbetande befolkning	11 867
Arbetsstillfällen	6 682
Utpendling	7 907
Inpendling	2 722
Nettopendling	5 185

Uppgifter avser år 2022 och är de senast tillgängliga.

9.1.1.3 Arbetslöshet

I slutet av året uppgår andelen öppet arbetslösa och sökande i program till 3,6 procent. Det är en något högre andel än under föregående år. Andelen är relativt låg i jämförelse med övriga Uppsala län och hela landet.

Andelen 18-24-åringar som är öppet arbetslösa eller sökande i program uppgår till 4,2 procent. 2022 var samma siffra 3,9 procent. Motsvarande andel i Uppsala län är 3,7 procent och i Sverige som helhet 5,0 procent år 2023.

Andel av befolkningen 16-64 år i arbetslöshet och i program eller med stöd, vid årets slut (%).

År	Håbo	Uppsala län	Riket
2017	3,2	4,5	5,9
2018	3,3	4,5	5,5
2019	3,6	4,6	6,0
2020	5,1	6,1	7,1
2021	4,0	5,2	5,8
2022	3,2	4,5	5,2
2023	3,6	4,6	5,3

För 2023 gäller åldersspannet 16-65 år.

Bilaga 3: Exploateringsredovisning

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Där ingår också att bygga gemensamma anordningar som gator, grönområden, VA-anläggningar med mera som krävs för att marken ska vara byggbar.

Exploateringsverksamheten ingår i kommunens drift- och investeringsredovisning samt resultat- och balansräkning men särredovisas här för att ge en samlad bild av exploaterings påverkan på kommunens ekonomi.

Nettoexploatering

Nettoexploatering är summan av samtliga in- och utbetalningar i projekten. Kommunen har som finansiell målsättning att exploateringen alltid ska ge ett ekonomiskt överskott.

Nettoexploateringen för året är negativ och uppgår till -35,7 miljoner kronor. Det avser i huvudsak utgifter för byggnation av VA-anläggningar i Bålsta C steg 1-2, inkomna ersättningar för kommunal infrastruktur från exploatörer i Tvåhus, samt inkomna VA-anslutningsavgifter från fastighetsägare i Logistik Bålsta kv 3-4.

Totalt beslutad budget för samtliga pågående projekt är ett negativt kassaflöde/nettoexploatering om -11,1 miljoner kronor för hela projekttiden. Det är ett lågt överskott beroende på att antagna budgetar för Bålsta C-etapperna, 140,2 miljoner kronor i underskott, främst avser projektering och byggnation av infrastruktur. Kommande markförsäljningar ingår inte eftersom de är osäkra i tid och omfattning, men ska förbättra resultatet. Totalprognosen för projekten är något lägre än budget och uppgår till -12,9 miljoner kronor. Främst är det Logistik Bålsta och Dalängen som har sämre förväntade utfall än budgeterat.

Tkr	Budget totalt	Prognos totalt	Ackumulerat utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023
Inkomster						
Försäljning av mark	256 808	282 525	256 911	612	79 000	-25 105
Ersättning från företag	94 601	65 725	64 150	27 568	2 805	56 444
Gåva mottagna anläggningar	18 893	21 256	18 163	18 163	0	15 800
Offentligt investeringsbidrag	0	0	0	0	0	0
VA-anslutningsavgifter	64 634	78 934	68 147	13 013	33 639	-1 286
Gåva i form av VA-anläggningar	2 604	7 540	4 936	4 936	0	0
Summa inkomster	437 540	455 980	412 307	64 292	115 444	45 853
Utgifter						
Förstudie, utredningar, övr kostnader	-3 500	-10 827	-5 594	-2 950	-1 454	4 749
Utgifter för kvartersmark	-69 316	-72 525	-71 132	-170	-15 679	3 046
Anläggningar egen regi	-219 640	-184 105	-144 809	-9 378	-12 387	8 899
Anläggningar mottagna	-18 893	-21 256	-18 163	-18 163	0	-15 800
VA-anläggningar egen regi	-134 692	-172 663	-148 946	-64 397	-20 126	-26 425
VA-anläggningar mottagna	-2 604	-7 540	-4 936	-4 936	0	0
Summa utgifter	-448 645	-468 916	-393 579	-99 994	-49 566	-25 532
Nettoexploatering	-11 105	-12 936	18 728	-35 702	65 878	20 321

I utfall 2022 ingår projekt som är pågående 2023, projekt som avslutades 2022 ingår inte.

Påverkan på årets resultat

Det är då vissa händelser sker i exploateringen påverkas kommunens resultaträkning

- när markförsäljning sker och realisationsvinst uppstår
- när exploatören betalar bidrag/ersättning för infrastruktur som kommunen bygger och när motkravet enligt avtal är uppfyllt. Byggandet av infrastrukturen redovisas som en investering, men bidraget ska redovisas som en intäkt när bidraget erhålls.
- när kommunen övertar anläggning som exploatören har byggt. Övertagandet ska redovisas som en gåva, en intäkt för kommunen, trots att kommunen inte får några likvida medel.

Påverkan på årets resultat varierar därför årligen beroende på när händelserna inträffar.

Av tabellen nedan framgår att exploateringen har påverkat årets resultat positivt med 43,2 miljoner kronor fördelat på

- ersättning från exploatörer 27,6 miljoner kronor
- värde på mottagna anläggningar 18,2 miljoner kronor
- driftkostnader 3,0 miljoner kronor
- reavinst vid markförsäljning 400 000 kronor.

Tkr	Budget totalt	Prognos totalt	Utfall ackumulerat	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023
TILL RESULTATRÄKNING						
Försäljning av mark	256 808	282 525	256 911	612	79 000	-25 105
Ersättning från företag	94 601	65 725	64 150	27 568	2 805	56 444
Gåva mottagna anläggningar	18 893	21 256	18 163	18 163	0	15 800
Verksamhetens intäkter, summa	370 302	369 506	339 224	46 342	81 805	47 139
Bokfört värde försäljning mark	-69 316	-72 708	-71 106	-203	-16 260	3 046
Exploateringskostnader	-3 500	-10 827	-5 594	-2 950	-1 375	4 749
Verksamhetens kostnader, summa	-72 816	-83 535	-76 700	-3 154	-17 634	7 794
Årets resultat	297 486	285 971	262 524	43 189	64 171	54 933
TILL BALANSRÄKNING						
Anläggningstillgångar	-238 533	-205 361	-162 972	-27 541	-12 386	-6 901
Anläggningstillgångar VA	-137 296	-180 203	-153 882	-69 333	-20 126	-26 425
Omsättningstillgångar	0	183	-26	33	540	0
Tillgångar, summa	-375 829	-385 381	-316 880	-96 841	-31 973	-33 326
Skuld/förutbetalda intäkter ej VA	0	0	0	0	0	0
Skuld/förutbetalda intäkter VA	67 238	86 474	73 083	17 949	33 639	-1 286
Skulder, summa	67 238	86 474	73 083	17 949	33 639	-1 286

I utfall 2022 ingår projekt som är pågående 2023, projekt som avslutades 2022 ingår inte.

Exploateringsredovisning per projekt

Tkr	Budget totalt	Prognos totalt	Utfall ackumulerat	Utfall 2023	Utfall 2022	Budget 2023
9012 Logistik Bålsta kv 2, tidigt skede	0	-1 205	-784	-612	-171	593
9013 Logistik Bålsta kv 3-4	43 819	24 834	16 658	11 764	68 811	30 750
9015 Logistik Bålsta kv 5-6	90 566	102 738	105 844	-323	6 477	-12 496
9052 Viby Äng E:2 (avlutas 2023)	0	1 219	1 220	-18	-57	-1 237
9055 Viby Äng et I+K, tidigt skede	0	-833	-33	-2	-31	831
9091 Bålsta C etapp 1	-20 886	-18 737	-13 146	-456	-2 026	-2 605
9092 Bålsta C steg 1 och 2	-106 729	-101 833	-64 833	-60 892	-3 941	-11 976
9096 Bålsta C etapp 6	-12 549	-12 567	-3 360	-154	-125	-136
9100 Tvåhusplanen	-2 850	9 308	12 608	19 629	11 185	7 472
9121 Björkvallen	-22 733	-18 147	-18 147	-951	-13 215	-5 536
9130 Entré Lillsjön	11 326	14 983	-4 555	-287	-196	-3 944
9140 Dalängen	7 143	-13 654	-12 954	-2 970	-1 474	17 827
915 x Götenehus	1 788	1 384	1 504	624	881	1 029
Projekt i tidiga skeden utan antagen budget	0	-425	-1 295	-1 055	-240	-252
Summa nettoexploatering	-11 105	-12 935	18 727	-35 703	65 878	20 320

9012 Björnbrö/Logistik Bålsta kvarter 2, tidigt skede

Detaljplanen är överklagad och förvaltningen räknar med en överklagandetid på 6-8 månader. Arbete med markanvisningar pågår och kommer att presenteras under våren 2024. När detaljplanen har antagits kommer en exploateringsbudget tas fram för beslut.

9013 Björnbrö/Logistik Bålsta kvarter 3-4

Prognosen är 25 miljoner kronor i överskott jämfört med budget på 44 miljoner kronor i överskott. Kvarstår att genomföra är reservväg över järnvägen 500 000 kronor och förbättrad järnvägsövergång 400 000 kronor.

9015 Björnbrö/Logistik Bålsta kvarter 5-6

Kommunen har i samarbete med exploatör gjort natur- och fritidshöjande åtgärder i skogen mellan Skörby och kvarter 5-6. Prognosen är 103 miljoner kronor i överskott jämfört med budget på 91 miljoner kronor i överskott. Återstår infrastruktur i form av gång- och cykelväg.

9052 Viby äng etapp E:2

Projektet avslutas 2023 med ett överskott om 1,2 miljoner kronor.

9055 Viby äng etapp I+K, tidigt skede

Exploatering och detaljplanarbete pågår. Detaljplanen ska ut på samråd våren 2024. Utbyggnad av infrastruktur planeras till våren 2025.

9091 Bålsta C etapp 1

I juni 2021 beslutade kommunfullmäktige om exploateringsbudget för Bålsta C etapp 1 med ett underskott om 21 miljoner kronor för inledande utredningar och projektering. Projektet är pausat gällande produktion. Ny budget kommer att presenteras för beslut inför produktionsstart och markförsäljning.

9092 Bålsta C steg 1 och 2

I slutet av 2021 beslutade Kommunfullmäktige om exploateringsbudget för Bålsta C steg 1 och 2 med ett underskott om 107 miljoner kronor. Denna budget är en samlingsbudget som skulle vara för aktiviteter som sker både i Bålsta C etapp 1 och 6. Det som planeras i denna budget är att slutföra VA-dragningarna i Stockholmsvägen samt tunnel och gångstråk till

Resecentrum. En fördyring av produktionen har skett bland annat på grund av höjda produktions- och material priser. Noteras bör att i denna budget har man även tagit höjd för VA-dragningar och gata för Centrumstråket. Stockholmsvägen beräknas vara klar till sommaren och tunnelarbetena och gångstråk under 2025.

9096 Bålsta C etapp 6

I juni 2021 beslutade Kommunfullmäktige om exploateringsbudget för Bålsta C etapp 6 med ett underskott om 12,5 miljoner kronor. Projektet har pausats i avvaktan av försäljning av mark i Bålsta C etapp 1. En ny budget kommer att presenteras för beslut inför produktionsstart och markförsäljning i Bålsta C etapp 6.

9100 Tvåhusplanen

Tvåhusplanen är ett bostadsområde som byggs i södra Bålsta med cirka 800 bostäder när det är helt utbyggt. Budget antogs av fullmäktige 2018 med underskott på 2,8 miljoner kronor. Prognosen är 9,3 miljoner kronor i överskott och beror främst på ökade intäkter för VA anslutningsavgifter. Första inflyttning i Tvåhus-området skedde i slutet av 2021. De kommunala anläggningarna i Tvåhus utförs som en totalentreprenad med samarbetsformen partnering. Finplaneringen är i stort sett klar, det som återstår i projektet är finplaneringen runt vissa fastigheter på grund av arbeten som pågår in i allmän platsmark. Tilläggsavtal kommer gällande återstående finplanering.

9121 Björkvallen

Projektet avslutas 2023 med ett underskott om 18,1 miljoner kronor vilket är bättre än budgeterat underskott om 22,7 miljoner kronor.

9130 Entré Lillsjön

Detaljplanen är utvecklad så att tidigare tänkt gatuentreprenad utgår och ersätts med att marken säljs till exploatör. Markanvisningsarbete pågår. Detaljplanen beräknas antas under år 2024.

9140 Dalängen

Byggt anläggning kommer att säkras upp under 2024. Omtag i projektet med ny exploatör under 2024.

9150, Götenehus "småhus"

Budget är antagen. Projektets kalkyl innebär att projektet kommer att ge ett överskott till kommunen om 1,5 miljoner kronor. Projektet är i slutbesiktningsskedet.

9151 Götenehus, lägenheter

Avser främst övertagande av anläggningar från exploatör. Detta projekt har ny exploatör Eksjöhus Bostad AB.

Bilaga 4: Särredovisning av VA- och avfallsverksamhet

VA-verksamhet

Uppdrag och ansvarsområde

VA-avdelningen ansvarar för den kommunala dricksvattenförsörjningen och avloppsvattenreningen i kommunen. Det finns två vattenverk, två avloppsreningsverk, två reservoarer, flera pumpstationer samt vatten-, spill- och dagvattennät.

VA-verksamheten ska arbeta för ett långsiktigt säkerställande av dricksvattenförsörjningen och minimera störningar på miljö och egendom för både samhället och kommuninvånare via avloppsvattenhantering och vattendistribution.

VA-verksamheten finansieras av intäkter från abonnenternas avgifter för vatten, avlopp och dagvatten och särredovisas därför från kommunens skattefinansierade verksamhet, enligt VA-lagen.

Väsentliga händelser

En akut driftstörning ledde till att dricksvatten med för höga klorvärden distribuerades ut på ledningsnätet. En konsekvens av detta blev att verksamheten under några timmars tid fick avråda boenden i Hagviken, Frösundavik, Furuhäll och Viby från att dricka vattnet.

Projekt "Bålsta Redundans" stoppades tillfälligt på grund av tvist i marktillgång. Mark och Miljödomstolens utslag blev positivt för kommunen och projektet kommer färdigställas enligt plan i under kvartal 1 2024.

En ny vattentjänstplan har färdigställts under året och förväntas beslutas i kommunfullmäktige under början av 2024.

En rutin för läcksökningsarbete har tagits fram. En viktig del i arbetssätt är att inhämta information från digitala vattenmätare som lyssnar efter läckor både hos abonnenter och ledningsnät. Detta har redan idag gett resultat i flera hittade läckor på dricksvattennätet som i slutändan ger besparingar i dricksvattenproduktionen.

Ekonomi

VA-verksamheten har ett resultat på -6,5 miljoner kronor. Underskottet beror på att personalens beräknade tid i investeringsprojekt minskar vilket medför 2 miljoner kronor lägre intäkter, då flera investeringsprojekt skjuts på framtiden och därför sker inte lika omfattande arbete i investeringsprojekt under 2023. Sparbeteende hos abonnenterna gör att bruksavgifterna blev 796 000 kronor lägre än budgeterat men balanseras upp av att intäkter för bland annat elstödet och försäkringsersättningar blir högre än budgeterat. Underskottet beror även på att kapitalkostnaderna blir högre än budgeterat främst beroende på lägre anslutningsavgifter. Avdelningen ser även kostnadsökningar i form av bland annat kolbyte, kemikalier och försäkringsärende.

Det tidigare samlade underskottet i VA-fonden på 13,9 miljoner kronor ökar efter årets resultat till ett samlat underskott på 20,4 miljoner kronor.

Resultaträkning

tkr	Not	Bokslut 2023	Bokslut 2022	Budget 2023
Verksamhetens intäkter				
Brukningssavgifter	1	64 222	55 643	68 175
Övriga intäkter		8 676	211	6 585
Anläggningsavgifter		21 926	35 531	
Periodisering av årets anläggningsavgifter		-21 926	-35 531	
Periodisering av tidigare års anläggningsavgifter		2 154	1 920	2 508
Förändring av investeringsfond				
Förändring av kortfristig skuld till abonnentkollektivet (förutbetalda intäkter)				
Interna intäkter (inom koncernen)	2	2 860	2 410	0
Summa intäkter		77 912	60 184	77 268
Verksamhetens kostnader				
Externa kostnader	3	-49 765	-52 471	-42 898
Interna kostnader (inom koncernen)		-3 932	-4 143	-3 561
Avskrivningar	4	-15 661	-14 113	-16 586
Summa kostnader		-69 358	-70 727	-63 045
Finansiella intäkter		1 681	1 504	3 175
Finansiella kostnader		-16 751	-6 371	-17 398
Summa verksamhetens nettokostnad		-15 070	-4 867	-14 223
Resultat före extraordinära poster		-6 516	-15 410	0
Extraordinära intäkter				
Extraordinära kostnader				
Årets resultat		-6 516	-15 410	0

Not 1

Brukningssavgifter tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Fast förbrukningssavgift VA	27 982	23 877
Rörlig förbrukningssavgift VA	36 190	31 738
Övriga ersättningar	50	28
Summa intäkter	64 222	55 643

Not 2

Interna intäkter (inom koncernen)	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Fast förbrukningssavgift VA	1 089	927
Rörlig förbrukningssavgift VA	1 739	1 477
Övriga interna intäkter	32	6
Summa intäkter	2 860	2 410

Not 3

Externa kostnader tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Personalkostnader	-13 596	-10 848
Övriga kostnader	-36 169	-41 623
Summa kostnader	-49 765	-52 471

Not 4

Avskrivningar tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Bålsta vattenverk	-1 074	-908
Skokloster vattenverk	-783	-216
Bålsta reningsverk	-6 361	-6 352
Skokloster reningsverk	-188	-163
Högreservoaren	-8	-8
Bålsta ledningar	-5 651	-4 915
Skokloster ledningar	-141	-139
Larm och kommunikation	-2	-41
Bålsta pumpstationer	-766	-748
Bålsta dagvattendammar	-59	-59
Vattentorn	-64	0
Bilar och inventarier	-564	-564
Summa kostnader	-15 661	-14 113

Balansräkning

tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Tillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar*	852 520	717 283
Maskiner och inventarier	936	1 500
Summa anläggningstillgångar	853 456	718 783
Lån till kommunen*	174 983	155 211
Summa finansiella anläggningstillgångar	174 983	155 211
Summa tillgångar	1 028 439	873 994
Eget kapital och skulder		
Eget kapital ingående värde	-13 861	1 549
Årets resultat	-6 516	-15 410
Summa eget kapital	-20 377	-13 861
Pensioner		
Summa avsättningar		
Lån av kommunen*	872 907	731 939
Förutbetalda intäkter från anläggningsavgifter	174 983	155 211
Summa långfristiga skulder	1 047 890	887 150
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		

tkr	Bokslut 2023	Bokslut 2022
Semester och övertidsskuld	926	704
Summa kortfristiga skulder	926	704
Summa eget kapital och skulder	1 028 439	873 993

Investeringar

tkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget avvikelse	Bokslut 2022
Utgifter Investering	-130 097	-82 383	47 714	-158 489
Utgifter Exploatering	-26 425	-69 333	-42 908	-20 126
Summa	-156 522	-151 716	4 806	-178 615

Avfallsverksamhet

Uppdrag och ansvarsområde

Avfallsverksamheten arbetar för en långsiktig och hållbar avfallshantering. Verksamheten ansvarar för att samla in och transportera kommunalt avfall och liknande avfall till en behandlingsanläggning där avfallet tas omhand.

Avfallsverksamheten finansieras av intäkter från avgifter och särredovisas därför från kommunens skattefinansierade verksamhet.

Väsentliga händelser

Avfallsverksamheten i Håbo kommun har tillsammans med Sigtuna, Knivsta och Upplands-Bro kommuner tagit ett fram en ny avfallsplan för 2023 - 2030. Avfallsplanen fungerar som kommunernas strategiska styrdokument för en hållbar avfallshantering. Den innehåller uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen, miljömål för avfallshanteringen samt åtgärder för att minska avfallens mängd inom kommunen.

Personalen på ÅVC (återvinningscentralen) har genomfört flera utställningar i samarbete med Bålsta centrum. På Håbo festdag deltog Avfallsenheten och öppnade upp Skattkammaren i centrum både för inlämning och utlämning. Utställningarna har gett inspiration om minskad konsumtion och visat på återbruk samt informerat om Skattkammaren på återvinningscentralen. Skattkammaren är platsen som ger använda föremål ett längre liv. Där kan saker lämnas in men det går också att hämta och fynda det som någon annan har lämnat.

På återvinningscentralen har verksamheten utökat återbruket av byggmaterial, ett stort fokus har varit tryckimpregnerat trä. Ett annat stort fokus har varit kundbemötande och en enkätundersökning har genomförts som visat på 97,4 % kundnöjdhet.

Tillsammans med de andra samverkanskommunerna har planering och förberedande av det kommunala insamlingsansvaret förförpackningar som träder i kraft vid årsskiftet 2024 påbörjats, och upptagit stor del av enhetens arbete i form av bland annat nya upphandlingar, kommunikationsinsatser och taxeöversyn.

Ekonomi

Avfallsverksamheten har ett resultat på +2 miljoner kronor. Överskottet beror dels på ökade intäkter på avfallsavgifterna till följd av flera avfallskunder. Överskottet beror även på lägre behandlingsavgifter på grund av mindre grovavfall på återvinningscentralen. Kommunens inköpsstopp som infördes i september, har lett till lägre konsultkostnader då arbeten har fått

skjutas fram, färre inköp av kärl samt minskade kostnader för kurser och konferenser än budgeterat. Verksamheten har även lägre kapitaltjänstkostnader till följd av senare och billigare inköp.

Det tidigare samlade överskottet i avfallsfonden på 208 000 kronor ökar efter årets resultat till ett samlat överskott på 2,2 miljoner kronor.

Resultaträkning

tkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget avvikelse	Bokslut 2022
Externa intäkter	32 730	33 408	678	30 347
Interna intäkter	2 479	2 680	201	2 614
Summa intäkter	35 209	36 088	879	32 961
Verksamhetsköp, bidrag, underhållsmaterial	-16 413	-16 081	332	-15 770
Personalkostnader	-6 309	-6 625	-316	-6 711
Övriga kostnader	-9 207	-7 889	1 318	-8 049
Interna kostnader	-3 280	-3 495	-215	-2 865
Summa kostnader	-35 209	-34 090	1 119	-33 395
Resultat	0	1 998	1 998	-434

Investeringar

tkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Budget avvikelse	Bokslut 2022
Inkomster	0	0	0	0
Utgifter	-3 950	-1 297	2 653	0
Summa	-3 950	-1 297	2 653	0

Revisionsberättelse

Kommunrevisorerna

Till kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för år 2023

Vi av kommunfullmäktige valda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits av kommunstyrelsen, nämnderna samt den gemensamma lönenämnden och den gemensamma överförmyndarnämnden. Utsedda revisorer har granskat kommunalförbundet Räddningstjänst Enköping/Håbo. Utsedd lekmannarevisor har granskat Håbohus AB.

Granskningen har utförts av sakkunniga från KPMG som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Vi ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Redogörelse för 2023 års revisionsverksamhet".

Kommunens resultat och kommunstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning:

Kommunen redovisar ett resultat för 2023 om -38 miljoner kronor (+55,1 miljoner kronor) jämfört med budgeterat resultat om +0,8 miljoner kronor. Nämnderna redovisar sammanlagt en avvikelse mot budget om -93,7 miljoner kronor (-73,0 miljoner kronor). Störst avvikelser visar kommunstyrelsens egen verksamhet -13,5 miljoner kronor, vård- och omsorgsnämnden -47,2 miljoner kronor och barn- och utbildningsnämnden -37,8 miljoner kronor.

Kommunstyrelsens sammanfattande bedömning är att resultatet enligt årsredovisningen är delvis förenligt med god ekonomisk hushållning då de tre finansiella målen inte uppnås medan de kommungemensamma målområdena bedöms vara delvis uppfyllda för samtliga mål. Slutsatsen avseende god ekonomisk hushållning är att uppföljning av framtagna handlingsplaner och att planerade åtgärder genomförs är av stor vikt.

Våra väsentliga iakttagelser och synpunkter:

Vi har i våra tidigare utlåtanden och revisionsberättelser påpekat vikten av att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Trots att kommunstyrelsen under 2023 har prioriterat processer/arbete med intern kontroll, målstyrning och en ändamålsenlig effektivitet behöver kommunstyrelsen utveckla arbetet med ledning, styrning och uppsikt samt säkerställa att arbetet sker på ett tillfredsställande sätt.

Vi ser allvarligt på den väsentliga sammanlagda avvikelsen för nämnderna mot budget och poängterar vikten av att fortsätta det långsiktiga arbetet med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna. Kommunstyrelsen har stor påverkanegrad genom sitt samordningsansvar och uppsikt att fortsatt efterfråga och följa upp åtgärder för att hålla beslutad budgetram.

Vår kritik till kommunstyrelsens uppsikt, kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden;

Utifrån våra genomförda granskningar riktar vi kritik mot kommunstyrelsens uppsikt, kommunstyrelsen egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden i revisionsberättelsen 2023 för:

- Bristande måluppfyllelse verksamhet och ekonomi

Kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå fullmäktiges mål och följt beslutad budgetram.

- Brister i styrning och intern kontroll av verksamhet

Vård- och omsorgsnämnden har inte tillräckligt tillfredsställande arbetat utifrån de beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som kommunfullmäktige lagt fast.

- Brister i styrning och intern kontroll av ekonomi

Kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden inte säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de ekonomiska beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som fullmäktige lagt fast.

- Brister i styrning och intern kontroll av verksamhet och ekonomi

Kommunstyrelsen har i sitt samordningsansvar och sin uppsikt inte tillräckligt säkerställt att verksamheten arbetar utifrån de beslut, riktlinjer, rutiner m.m. som kommunfullmäktige lagt fast.

Vår ansvarsprövning och bedömningar;

Genom våra granskningar för 2023 har vi provat om verksamheten har varit ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande. Vi har även provat om den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi bedömer att kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden inte har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillräckligt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att kultur- och fritidsnämnden, bygg- och miljönämnden och den gemensamma överförmyndarnämnden i huvudsak och socialnämnden samt den gemensamma lönenämnden delvis bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att vård- och omsorgsnämndens samt den gemensamma lönenämndens interna kontroll inte varit tillräckligt tillfredsställande.

Vi bedömer sammantaget att kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, barn- och utbildningsnämndens, socialnämndens, kultur- och fritidsnämndens, bygg- och miljönämndens samt den gemensamma överförmyndarnämndens interna kontroll i huvudsak var tillräckligt tillfredsställande.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är delvis förenligt med de övergripande verksamhetsmålen "Håbo en attraktiv arbetsgivare", "Håbo en hållbar kommun" och "Håbo en företagervänlig kommun" som fullmäktige beslutat om.

Vi bedömer vidare att resultatet inte är förenligt med de tre finansiella målen "Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen", "Kommunens resultat ska över perioden uppgå till i genomsnitt två procent av skattenettet exklusive realisations- och exploateringsvinster" samt " Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar".

Trots vår kritik till kommunstyrelsens uppsikt, kommunstyrelsen för sin egen verksamhet, vård- och omsorgsnämnden och barn- och utbildningsnämnden tillstyrker vi att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder, den gemensamma lönenämnden, den gemensamma överförmyndarnämnden samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2023.

Håbo kommun 2024-04-18

Bertil Kinnunen
Ordförande

Karl-Axel Boström
Vice ordförande

Lars Berghund

Christine Storbacka

Maire Niskakoski

Håkan Sjögren

Sören Staaf

Samtliga ovan nämnda revisorer har genom digital bekräftelse fastställt denna revisionsberättelse, som upprättades vid sammanträdet den 2024-04-18. Bilagor till revisionsberättelsen bifogas:

- Redogörelse för 2023 års revisionsverksamhet.
- Granskningsrapport för Håbohus AB